

BUDAPEST GAZDASÁGÉLÉNKÍTÉSI ÉS MUNKAHELYTEREMTÉSI STRATÉGIÁJA 2015-2021

(FELÜLVIZSGÁLT)

MEGBÍZÓ

Budapest Főváros Önkormányzata

Cím: 1052 Budapest, Városház u. 9-11.

Mártonffy Miklós

Főosztályvezető - Budapest Főváros Önkormányzata

Főpolgármesteri Hivatal Városépítési Főosztály

Maczák Johanna

Városfejlesztési osztályvezető - Budapest Főváros

Önkormányzata Főpolgármesteri Hivatal Városépítési

Főosztály

Havassy Enikő

okl. településmérnök

Garay Márton

okl. építészmérnök

SZERZŐ

ECRS Magyarország Kft.

Cím: 1027 Budapest, Margit krt. 26.

Bedőcs Bernadett

terület- és településfejlesztési szakértő

Karácsony Krisztián

terület- és településfejlesztési szakértő

TARTALOMJEGYZÉK

1. STRATÉGIAI KERET, ELŐZMÉNYEK	6.
2. HELYZETÉRTÉKELÉS	9.
2.1 Általános gazdasági és társadalmi helyzetértékelés	9.
2.2 Stratégiai ágazatok értékelése – ingatlanpiaci és területi dimenzióval	23.
2.3 Innovációs környezet értékelése	40.
2.4 Üzleti környezet értékelése	48.
2.5 Életminőség és lakossági szolgáltatói környezet értékelése	54.
2.6 Stakeholderek és finanszírozási környezet értékelése	59.
2.7 SWOT elemzés	65.
3 HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK ÉS VÍZIÓ	69.
4. KÖZÉPTÁVÚ FEJLESZTÉSI CÉLOK	72.
5. KÖZÉPTÁVÚ INTÉZKEDÉSEK, A VÉGREHAJTÁSBAN SZEREPET VÁLLALÓK AZONOSÍTÁSÁVAL	78.
6. KOHERENCIA	98.
7. VÉGREHAJTÁS SZERVEZETI KERETEI	105.
8. A STRATÉGIA INDIKÁTORRENDSZERE	107.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

BILK	Budapesti Intermodális Logisztikai Központ
BRIC	Brazil-Russia-India-China, gyorsan fejlődő országok mozaikszava
CEF – C-ITS	Connecting Europe Facility - Cooperative Intelligent Transport Systems
CSOK	családi otthonteremtési kedvezmény
DESI	Digital Economy and Society Index
DJP	Digitális Jólét Program
DMP	Digitális Munkaerő Program
EEPA	European Enterprise Promotion Award
EIC	European Innovation Council/Európai Innovációs Tanács
EIT	European Institute of Innovation and Technology/Európai Innovációs és Technológiai Intézet
EMMI	Emberi Erőforrások Minisztériuma
ERDF	European Regional Development Fund/Európai Regionális Fejlesztési Alap
FKF	Fővárosi Közterület-fenntartó Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság
FP7	Framework Program 7/Kutatási és Technológiafejlesztési Hetedik Keretprogram
IKOP	Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program
IKT	információs és kommunikációs technológia
ISCED	International Standard Classification of Education
ITM	Innovációs és Technológiai Minisztérium
KBC	Knowledge-based capital/tudásalapú tőkeintenzitás
KEHOP	Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
MFB	Magyar Fejlesztési Bank
MTA KRTK	Magyar Tudományos Akadémia Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpontja
NFSZ	Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development/Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
PISA	Programme for International Student Assessment
PM10	particulate matter 10 mikrometer/szálló por
QS	Quacquarelli Symonds
REVPAR	Revenue per Available Rooms/egy kiadható szobára jutó árbevétel
RIS3	Regional Innovation Strategy 3/intelligens szakosodási stratégia
S3	Smart Specialization Strategy/Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics/reáltudományok
SZTA	Széchenyi Tőkebefektetési Alap
SZTAKI	Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet
TEN-T	Trans-European Transport Networks
VEKOP	Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

1. STRATÉGIAI KERET, ELŐZMÉNYEK

A Fővárosi Önkormányzat a 394/2015. (IV. 29.) számú Főv. Kgy. határozatával elfogadta Gazdasági Programját (továbbiakban: Program), amely előírta a gazdaságélénkítés és a munkahelyteremtés témájú tematikus fejlesztési program elkészítését az érintett önkormányzati, kormányzati és civil szervezetekkel partnerségben. Ennek eredményeként a Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015–2021 című dokumentumot (továbbiakban: Stratégia) a Fővárosi Közgyűlés az 1049/2015. (VI. 23.) számú határozatával fogadta el. A Stratégia tervezésébe és végrehajtásába bevont partneri kör magában foglalta a Fővárosi Önkormányzat és háttérintézményei mellett a kerületi önkormányzatokat, a kormányzat érintett minisztériumait és háttérintézményeit, Pest Megye Önkormányzatát, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát és több budapesti vállalkozói szervezetet. A Stratégia olyan célokat és intézkedéseket tartalmaz, amelyek mentén a partnerek fejlesztési projektekkal, programokkal segítik a budapesti gazdaság fejlődését.

A 2015. évi elfogadás óta elkészült a 2016 és 2017 évekre vonatkozó Akcióterv, mely összegyűjtötte a Budapesten megvalósuló gazdaságfejlesztési projekteket, így a gazdaság szereplői számára átláthatóvá váltak mindazon kezdeményezések, amelyeket az önkormányzati, kormányzati és intézményi szereplők nyújtanak számukra. A két vizsgált évre vonatkozó Monitoring jelentés az időszak történéseit, illetve fejlesztéseit vizsgálta és mutatta be. A Monitoring jelentés legfőbb célja a Stratégia éves előrehaladásának és a Stratégia környezetében történt változásoknak a nyomon követése és elemzése, továbbá javaslatok megfogalmazása a következő év gazdaságélénkítési feladataival kapcsolatban.

Jelen dokumentum a Stratégia félidei felülvizsgálata, mely az eredeti Stratégia végrehajtási kereteinek rendelkezése alapján történt meg. A felülvizsgálat áttekinti a gazdasági és társadalmi környezetben történt változásokat, meghatározza az aktuális stratégiai környezet problémáit, kihívásait, melyre a Stratégia keretén belül a fővárosnak reagálni szükséges. A felülvizsgálat során a középtávú célok és intézkedések a megváltozott környezethez illeszkednek, így egyes korábbi célok elhagyásra kerültek illetve újak kerültek kijelölésre.

A stratégiai környezetben bekövetkezett fontosabb változások

A Stratégia elfogadása óta eltelt időszak legfontosabb változása az általános gazdasági fellendülés és a vele párhuzamosan változó foglalkoztatási helyzet volt. Felgyorsult a foglalkoztatás bővülés Budapesten és térségében, számos szektor vonatkozásában a munkaerőhiány jelensége vált a további gazdasági bővülés fő korlátjává. A foglalkoztatás növekedéssel párhuzamosan a lakossági jövedelem is jelentős mértékben bővült, amit a kiskereskedelmi forgalom emelkedése is jelez. Pozitív fejleményként tudható be, hogy a foglalkoztatási szint a veszélyeztetett társadalmi csoportok körében is növekedett, ugyanakkor ez szinte kizárólag a jelentős kereslet hatására következett be.

A gazdasági növekedés az egész régióra jellemző, így Budapest pozíciója a környező országok fővárosaihoz képest érdemben nem változott. A versenyképességi indexek elmúlt években történt változásai is azt mutatják, hogy a főváros helyzete stagnál, sok esetben a főváros lemaradásban van a térség többi nagyvárosi régiójához képest.

Jelentős előrelépést mutattak azok a felmérések, amelyek Budapest vonzerejét mutatják a kreatív, innovatív emberek, vállalkozások számára fontos dimenziókban. Fővárosunknak az életminőséget befolyásoló szolgáltatásokban való előre lépése nagyban hozzájárulhatott ahhoz, hogy az elmúlt időszakban több külföldi diák választotta Budapestet tanulásának helyszínéül, mint korábban.

A makrogazdasági környezet átalakulása mellett jelentős szakpolitikai események is alakították a Stratégia működési környezetét. Fontos változás volt a kormányzat részéről az Irinyi Terv és az Ipar4.0 program meghirdetése, a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia megalkotása, a fejlesztéspolitika szervezetében bekövetkezett változások. Jelentős lépések történtek az e-közigazgatás kiterjesztésében, illetve a családtámogatási rendszer bővítésében, mely a CSOK-on keresztül kihatott a helyi lakáspiaci kereslet alakulására is. A finanszírozási környezetben a legjelentősebb változás, hogy a fővárosi érdekeltek számára elérhető, közvetlen gazdaságfejlesztéshez és foglalkoztatáshoz kapcsolódó, vissza nem térítendő VEKOP források a stratégia megalkotása óta eltelt időszakban lekötésre kerültek, a jelentősebb projektek megvalósítása döntően 2019-ben és 2020-ban zárul le. A kutatás-fejlesztés, innováció területén továbbra is fontos szerepet töltenek be a közvetlen brüsszeli uniós források, valamint a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap. A vállalkozások számára elérhető piaci és kamattámogatott visszatérítendő finanszírozási lehetőségek köre az elmúlt években bővült, összességében a gazdasági szervezetek finanszírozási környezete kedvező irányban fejlődött.

A gazdaságfejlesztési tevékenységek tapasztalatai

A munkaerőpiacon az utóbbi időben bekövetkezett változások – a munkanélküliség a válság előtti szint alá csökkent, a foglalkoztatás növekszik – új feladatok elé állítják a foglalkoztatáspolitikai szereplőket. Ma már folyamatosan szűkül az a szabad munkaerő-állomány, amely alkalmas arra, hogy a versenyszektor munkaerőigényét kielégítse. Emiatt, a foglalkoztatás bővítését célzó eszközök súlypontja egyre inkább a nehezen aktivizálható munkanélküliek, az alacsonyan képzettek, valamint az inaktívak egy részének munkaerőpiaci bevonása felé fog eltolódni. Részben ezen okból erősíteni kell a rugalmas foglalkoztatás kereteit. A munkaerő iránti kereslet kielégítéséhez hatékony eszközt jelenthetnek a potenciális munkavállalók számára nyújtott képzések, amelyekből több is indult idén, a közeljövőben pedig feltehetően még nagyobb hangsúlyt kapnak majd.

Budapest versenyképességének javításához egyre fontosabbak lesznek a gazdaság hatékonyságát növelő intézkedések, így az innovációt és tudásmegosztást erősítő kezdeményezések, illetve a szabályozás és szabályozói működés hatékonyabbá tétele. A fővárosnak fel kell ismernie a közeljövő gazdasági, technikai kihívásait és erre meg kell fogalmaznia a lehetőségein belül a megfelelő válaszokat.

A Magyar Nemzeti Bank 2018. novemberben közzé tett Növekedési jelentése több tényezőt kiemel, melyek a legnagyobb versenyképességi kihívást jelentik középtávon:

- A hazai hozzáadott érték összességében alacsony a legtöbb szektorban.
- A magyar kkv-k termelékenysége gyenge, nemcsak a nagyvállalatokhoz képest, hanem más országok kkv-ihoz viszonyítva is.
- Számos vállalkozás, általánosságban a kisebbek finanszírozási helyzete gyenge.
- Alacsony a kockázatvállalási hajlandóság, nemcsak a fejlett országoktól, hanem a visegrádi régiótól is elmarad.

A megfelelő munkaerő biztosítását segítő fejlesztésekbe az önkormányzatok csak korlátozottan tudtak bekapcsolódni, mivel az ehhez szükséges forrásoknál továbbra is nagy mértékben az uniós és kormányzati támogatástól függenek, így tevékenységük főleg nem anyagi jellegű segítségre (mediáció, információ megosztás) korlátozódik. A partnerek közötti projektyüttműködés továbbra is korlátozott, így például a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány kerületi kamattámogatási programja által nyújtott lehetőségekkel az elmúlt években mindössze két önkormányzat élt.

Az elmúlt időszak tapasztalatai alapján az elkészült Monitoring jelentések több javaslatot is tartalmaznak, amelyek a Stratégia felülvizsgálatát segítik. A gazdaságfejlesztést segítő projekt és program igények tekintetében a következő főbb javaslatok születtek:

- Az önkormányzatoknak folytatniuk kell azt a folyamatot, mely szervezetüket és eljárásaikat minél inkább vállalkozásbaráttá teszik. A vállalkozói szemlélet megerősítését segíthetik a vállalkozások és az önkormányzatok közötti együttműködések, illetve a vállalkozói ismeretek integrálása érdekében érdemes a közsférának a piaci szereplőktől is tudásra szert tenni.
- Az oktatási és képzési rendszer hatékonyságának javítását szolgáló rendszerfejlesztési feladatok jelentősen elősegítenék Budapest gazdaságának fejlesztését; illetve a munkaerőhiány enyhítését szolgálhatja a megfelelő képzési struktúra kialakítása, amelyben érdemes lehet a kerületeknek a Fővárosi Önkormányzat koordinációjával, és a Kormányhivatallal együttműködésben közös kínálatot kialakítani.
- Az önkormányzatok nemzetközi kapcsolataikkal támogathatják a helyi vállalkozások külföldi piacokra lépését, illetve a változó szabályozási igények vonatkozásában elősegíthetik a külföldi szabályozási tapasztalatok becsatornázását.
- A Stratégia teljes partneri körének nagyobb szerepet érdemes vállalnia a gazdaságfejlesztési tevékenységük összehangolásában, beleértve a kiemelt ágazatok fejlesztéséhez szükséges lépések kialakítását is.

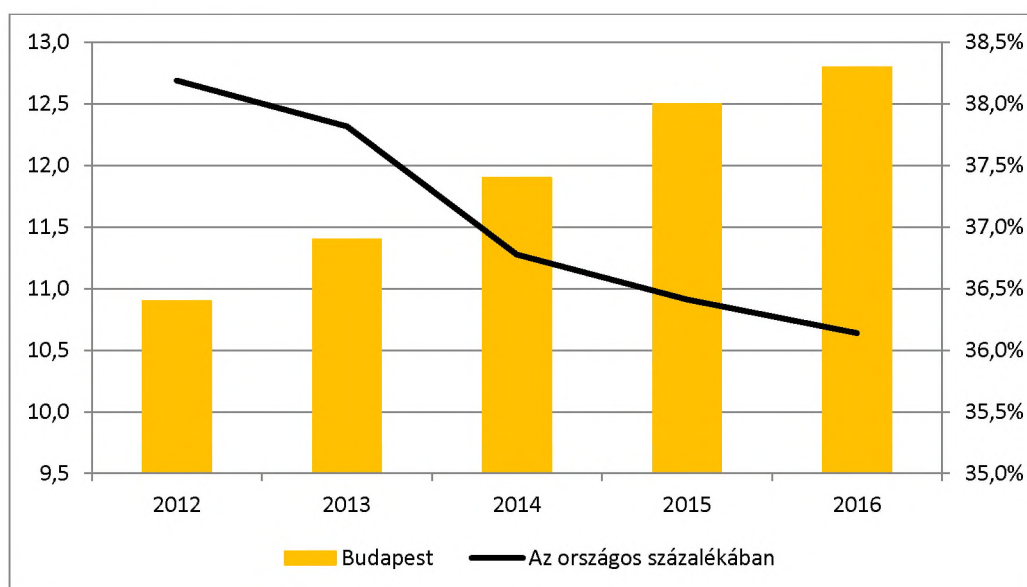
2. HELYZETÉRTÉKELÉS

A helyzetértékelő munkaanyagban a Stratégia megalapozására szolgáló gazdasági- társadalmi folyamatok elemzésével kerül bemutatásra Budapest és Közép-Magyarország jelenlegi helyzete Kelet-Közép-Európa egyes, hasonló népességi súllyal és a globális városhierarchiában elfoglalt hellyel rendelkező városaival és térségeikkel való összehasonlításának tükrében. A fejezet alapvető célja a változásokra történő reflektálás, a „Budapest Gazdaságélénkítési és Munkahelyteremtési Stratégiája 2015-2021” indulása óta eltelt időszak értékelése. Ehhez segítségül szolgál az említett tervdokumentumon túl a hozzá kapcsolódó legfrissebb 2017. évi monitoring jelentés, a Központi Statisztikai Hivatal és az Eurostat, valamint az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) közzétett adatai, kiadványai mellett a viszonyítási alapként szolgáló városok statisztikai adatait tartalmazó nemzeti statisztikák, továbbá hazai és nemzetközi felmérések, tanulmányok is.

2.1 Általános gazdasági és társadalmi helyzetértékelés

2.1.1 A gazdaság teljesítménye, ágazatok

Budapest Magyarország gazdasági motorja, teljesítménye hazánk erősen centralizált jellege miatt magasan kitűnik az ország egyéb városaihoz képest, azonban az elmúlt években lassan csökkenő különbséget láthatunk. Míg 2012-ben a teljes magyar GDP 38%-át adta Budapest, addig ez az érték 2016-ban már némileg alacsonyabb arányt mutat (36,2%), melynek oka elsősorban a jelentős ipari beruházások megvalósulása a nem konvergencia régiókban. Budapest országon belüli súlya a magas népességkoncentrációval, a hozzá párosuló minőségi humán erőforrással és a fejlődő műszaki- és gazdasági infrastruktúra jelenlétével, illetve mindezekből következően a magas hozzáadott értékű ágazatok fejlődésével magyarázható¹.

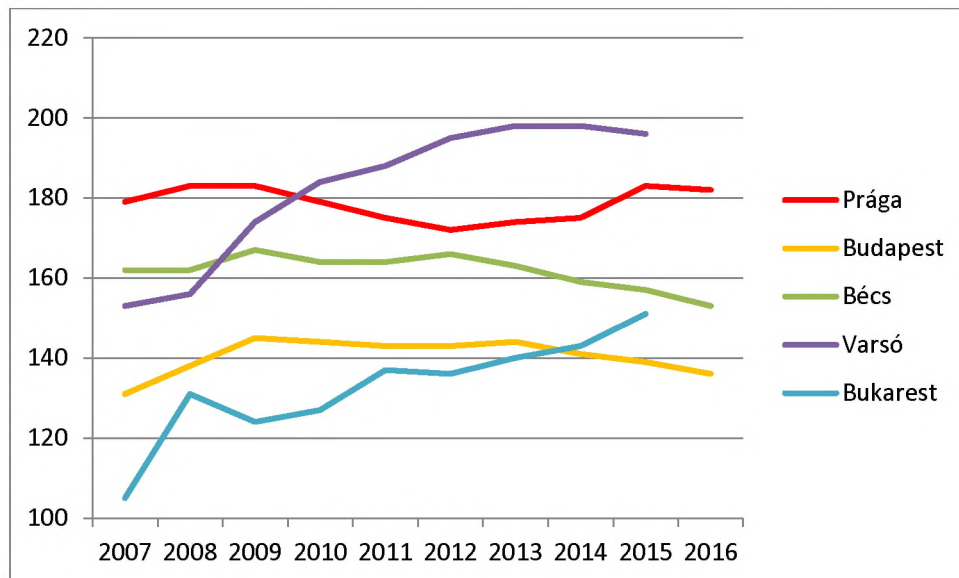

1. ábra: A GDP értéke Budapesten ezer milliárd forintban (oszlop és bal oldali tengely) és aránya az országos százalékában (vonal és jobb oldali tengely), Forrás: KSH

¹ http://epa.oszk.hu/02200/02251/00042/pdf/EPA02251_Ter_es_tarsadalom3534.pdf

Nemzetközi összehasonlításban, a környező fővárosok tekintetében is látható Budapest országon belüli erős gazdasági pozíciója. Magyarország népességének 17%-át kitevő főváros termeli meg az országos GDP 36%-át, mely a két mutató közötti 2,1-es arányt jelent. Hasonló értéket mutat a GDP arány/ népesség arány Prága esetében is (2,1), míg Bécsben ez az érték kiegyensúlyozottabb (1,2), ugyanakkor népesség arányához képest erősebb gazdasági szerepre utal a magasabb arány Bukarest (2,6) és Varsó esetében (2,8).

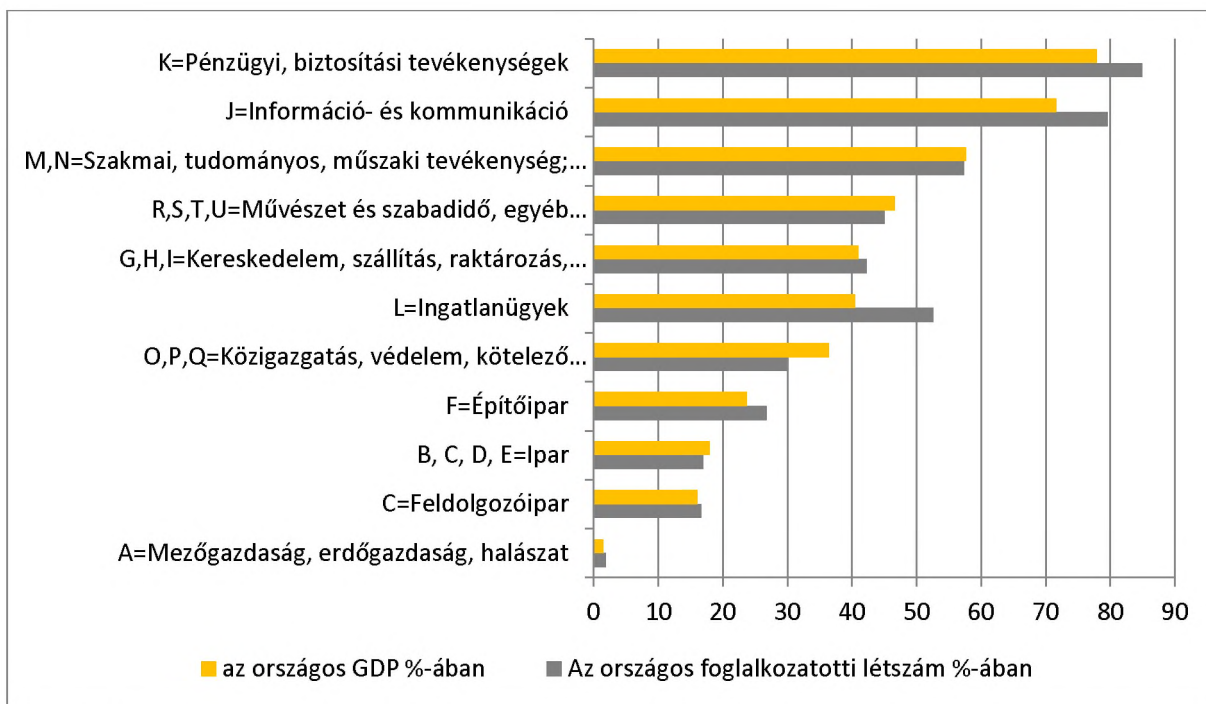
A vizsgált fővárosok egy főre jutó GDP adatai fontos indikátorok a gazdasági teljesítmények nemzetközi összehasonlításához. Az abszolút számok összehasonlítását korlátozza, hogy nem vásárlóerő paritáson lettek bemutatva, azonban az arányok és a trendek világosan mutatják, hogy Budapest gazdasági pozíciója az EU-n belül stagnál, a többi fővároshoz képest pedig gyengébben teljesített. Az okok között szektorális problémák (építőipar és IKT ágazat időleges gyengülése), a forint-euró árfolyam változása illetve a 2013 és 2016 között tapasztalható népességnövekedés állhat.

2. ábra: GDP értéke egy főre vetítve az EU átlag százalékában, Forrás: Eurostat, saját szerkesztés²

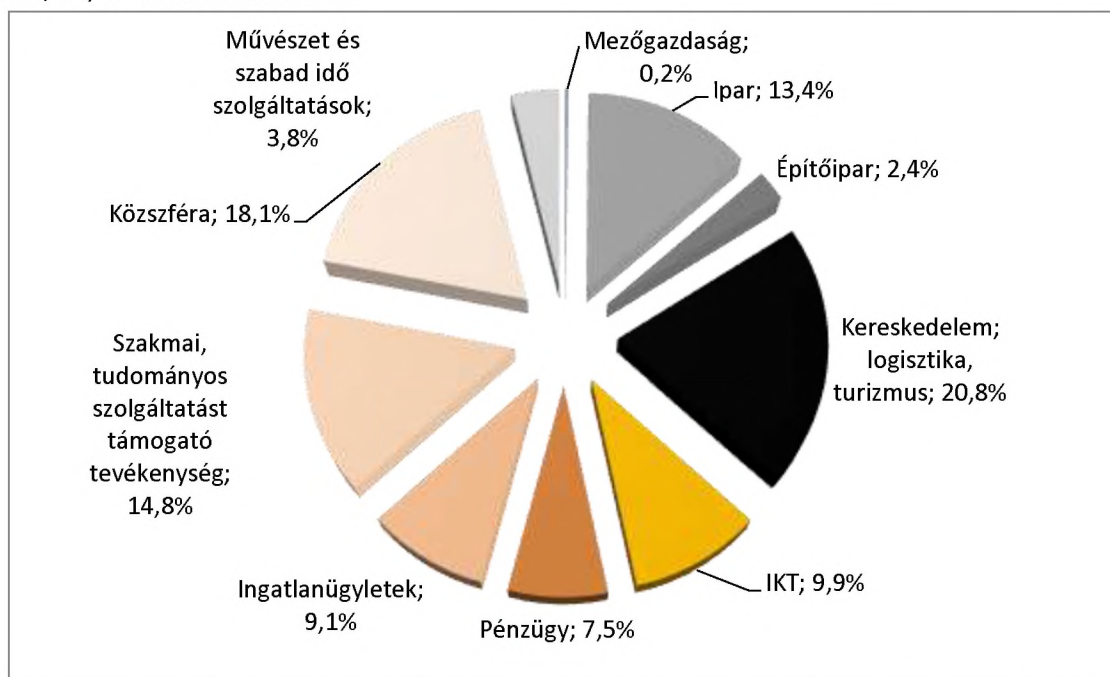
A GDP teljesítményt tekintve a 2012-es bázisévhez képest Budapest magas részesedésében enyhe mérséklődést látunk, ám egyes nemzetgazdasági ágak hozzáadott értékének aránya számos esetben tovább növekedett az ország egészéhez képest. Ezek olyan magas szintű szolgáltatások, mint például a pénzügyi, biztosítási; vagy a szakmai, tudományos, műszaki és az adminisztratív, szolgáltatást támogató tevékenységek. Nőtt a kreatív gazdaság részaránya is (művészetek, szabadidő, egyéb szolgáltatások), így összességében azt látjuk, a magasan kvalifikált, innovatív munkaerőt igénylő, magas hozzáadott értéket előállítani képes ágazatokban történt koncentrálódás. Mérséklődés az ipari szektorban és az állami szféra esetében történt, a pénzügyi, ITK, szakmai tudományos szerepkör változatlanul országos átlagon felül áll.

² Eurostat nama_10r_3gdp

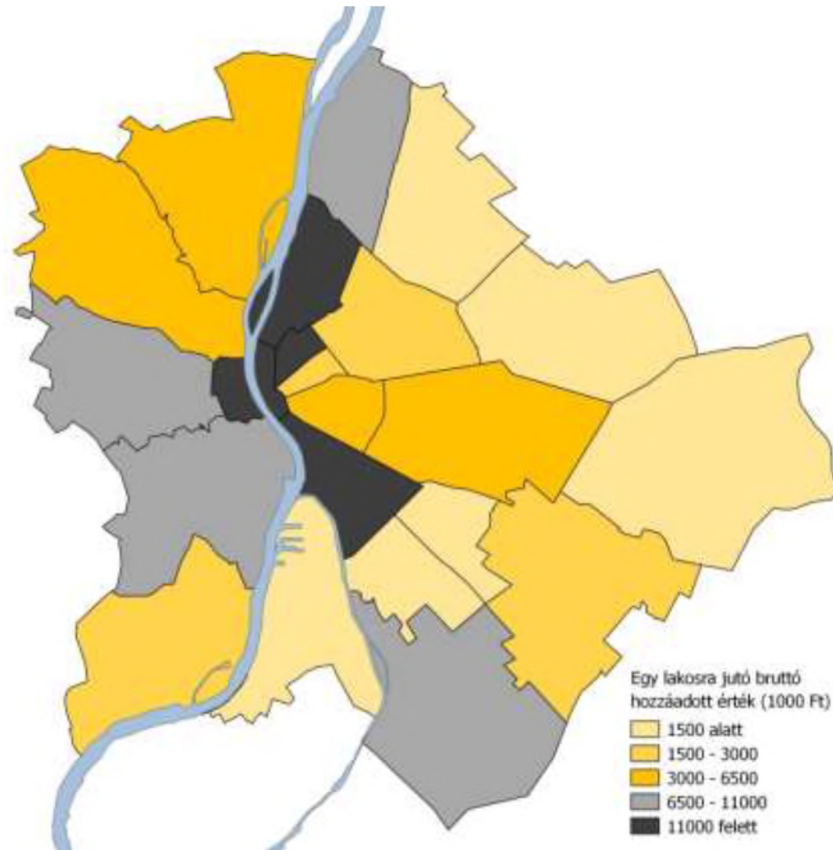
3. ábra: Az ágazati foglalkoztatottak aránya 2017-ben Budapesten Magyarország azonos ágazataihoz viszonyítva (%), összevetve a 2016. évi folyó áron mért GDP-ből való fővárosi ágazati részesedéssel (%), Forrás: Eurostat

A fővárosban előállított bruttó hozzáadott érték tekintetében a legerősebb a kereskedelmet, logisztikát és turizmust magába foglaló szektor, illetve a közigazgatást, oktatást, egészségügyet, szociális ellátást és rendvédelmet magába foglaló közszféra. Az elmúlt évtized gazdasági folyamatai az ipar lassú visszaszorulását (2007-ben 15,2%, míg 2016-ban 13,4%), illetve az IKT szektor (2007-ben 8,9%, míg 2016-ban 9,9%) és a szakmai tudományos szolgáltató ágazat (11,1% 2007-ben, míg 2016-ban 14,8%) erősödését mutatta.

4. ábra: A bruttó hozzáadott érték megoszlása gazdasági ágak szerint Budapesten, 2016-ban Forrás: KSH

Az egyes kerületek helyi gazdaságának viszonylagos erősségét mutatja az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték alakulása. A 2014-es adatok azt mutatják, hogy a legmagasabb érték azokban a kerületekben jelentkezett, ahol a szolgáltató szektor (pénzügy, üzleti szolgáltatók, kereskedelem, turisztika) magas koncentrációban van jelen, illetve ahol az ipart nagy hazai vagy nemzetközi cégek képviselik.

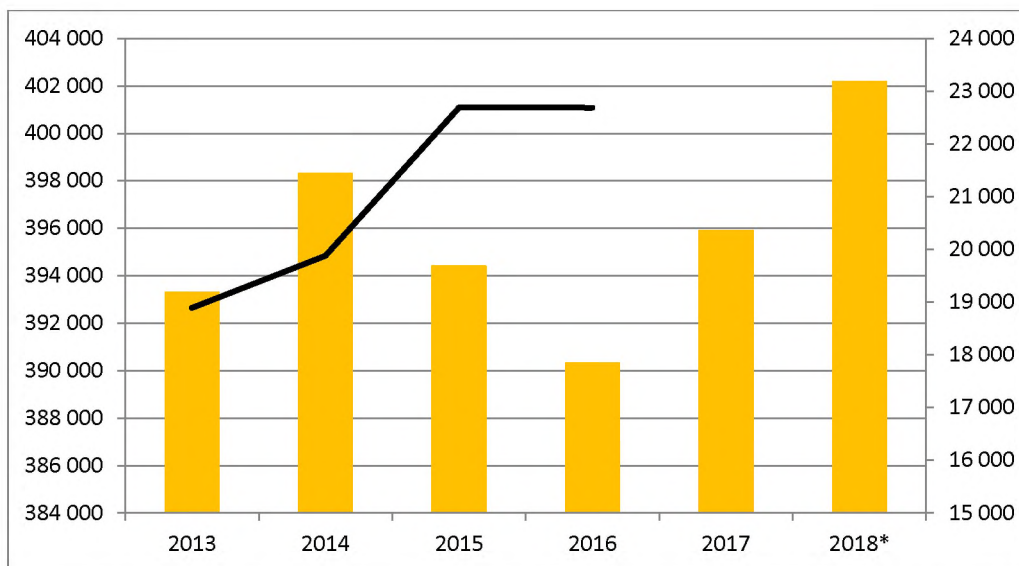
5. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték Budapesten, kerületenként, 2014-ben (1000 Ft/fő)
Forrás: TEIR

2.1.2 Vállalkozások

A városok gazdaság erejét a helyi vállalkozások teljesítménye határozza meg. Budapesten a regisztrált vállalkozások számának alakulásában 2015-ös évben törést tapasztalhatunk, ami részben a társas vállalkozásokra vonatkozó jogszabályok változásának, a korábban igen népszerű Kft. forma számbeli csökkenésének köszönhető, ugyanakkor 2017-ben újból növekedés volt jellemző. A vállalkozói kedv növekedésével is magyarázható, hogy az újonnan alakult vállalkozások száma még az általános visszaesés éveiben sem mutatott csökkenést.

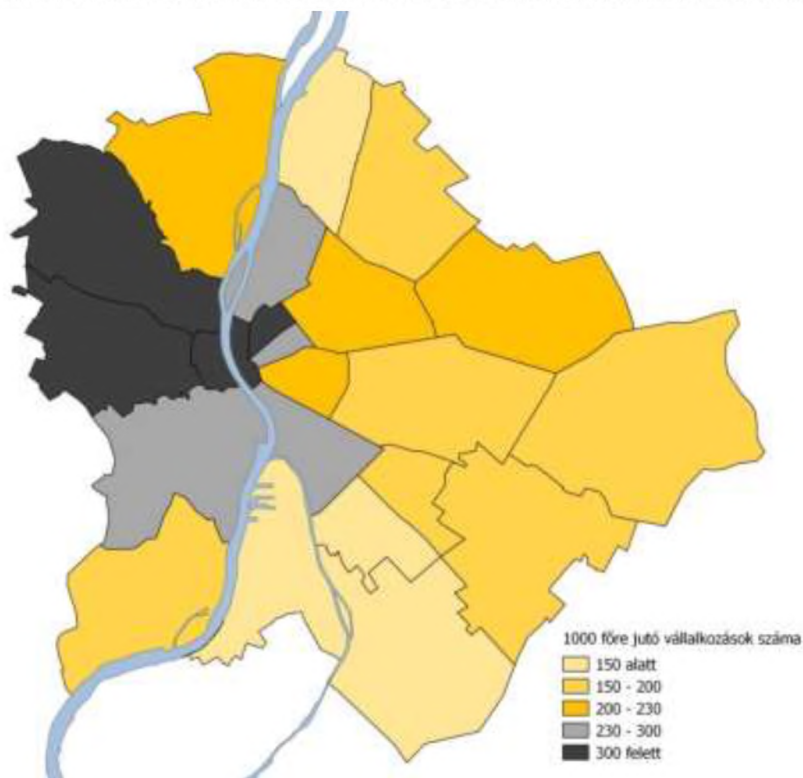
Vállalkozások tekintetében az európai versenytársakat nézve Budapest aktív fejlődő rendszert alkot, az 1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma 2017-ben 226 volt. A fővárostól erősebb tömeget csak a rendkívül fejlett vállalkozói hálózatokkal rendelkező Prága (474 vállalkozás / 1000 lakos) és a hozzá hasonló növekedési ütemet mutató Varsó (248 vállalkozás / 1000 fő)³ mutatott.

³ Regisztrált vállalkozások száma az egyes városokban Forrás: Eurostat, Statistics Poland, CSO, NIS

6. ábra: Regisztrált vállalkozások száma (db) Budapesten (2018. júniusi adat) oszlop és bal oldali tengely; valódi új vállalkozások száma (db) Budapesten vonal és jobb oldali tengely, Forrás: KSH

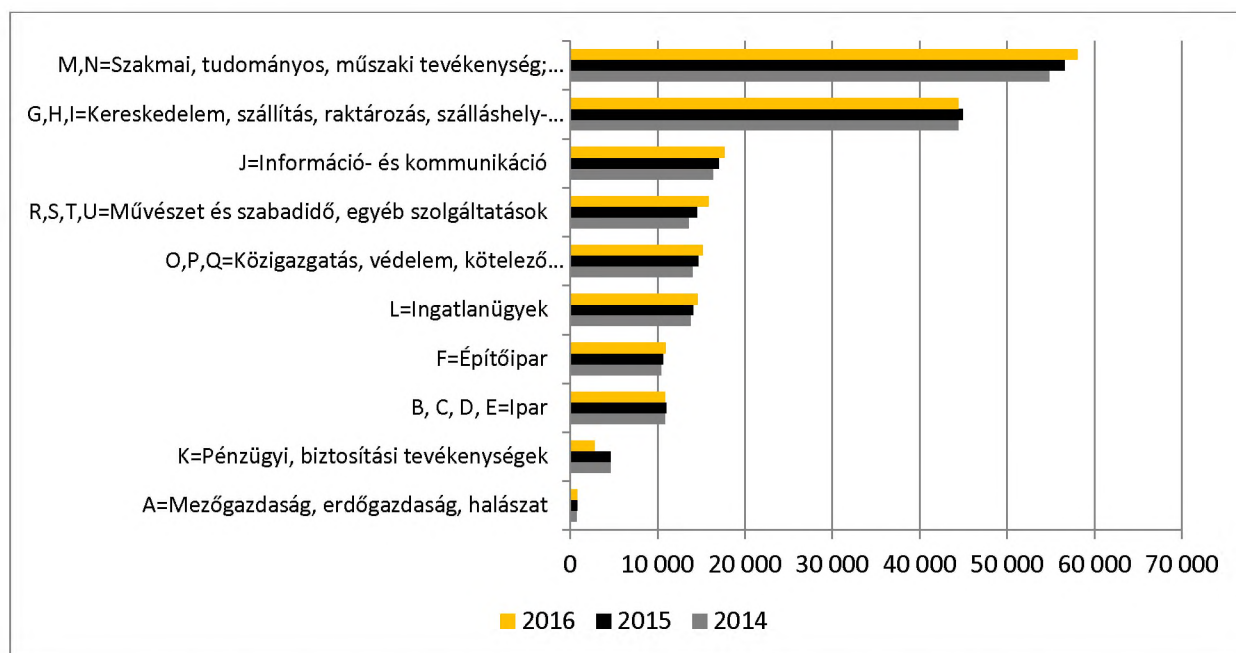
Budapesten belül a vállalkozások számának kerületi eloszlásában, a vállalkozássűrűség alakulásában jelentős változást nem tapasztaltunk az elmúlt tíz évben, azonban az elmúlt évekhez képest a tíz legmagasabb értékkel rendelkező kerületek közül a IX. és a XIII. kerület is előre tudott lépni a listán.

7. ábra: 1000 főre jutó vállalkozások száma Budapesten, kerületenként, 2016-ban (1000 Ft/fő) Forrás: TEIR

A fővárosi működő vállalkozások 30%-a szakmai tudományos, műszaki szolgáltató szektorban tevékenykedik, míg a második legerősebb ágazat a kereskedelem, turizmus és logisztika. Az ipari

vállalkozások aránya igen alulreprezentált az országos átlaghoz képest. A pénzügyi szolgáltató szektor volt az egyetlen ágazat, ahol a vizsgált időszakban csökkent a vállalkozások száma.

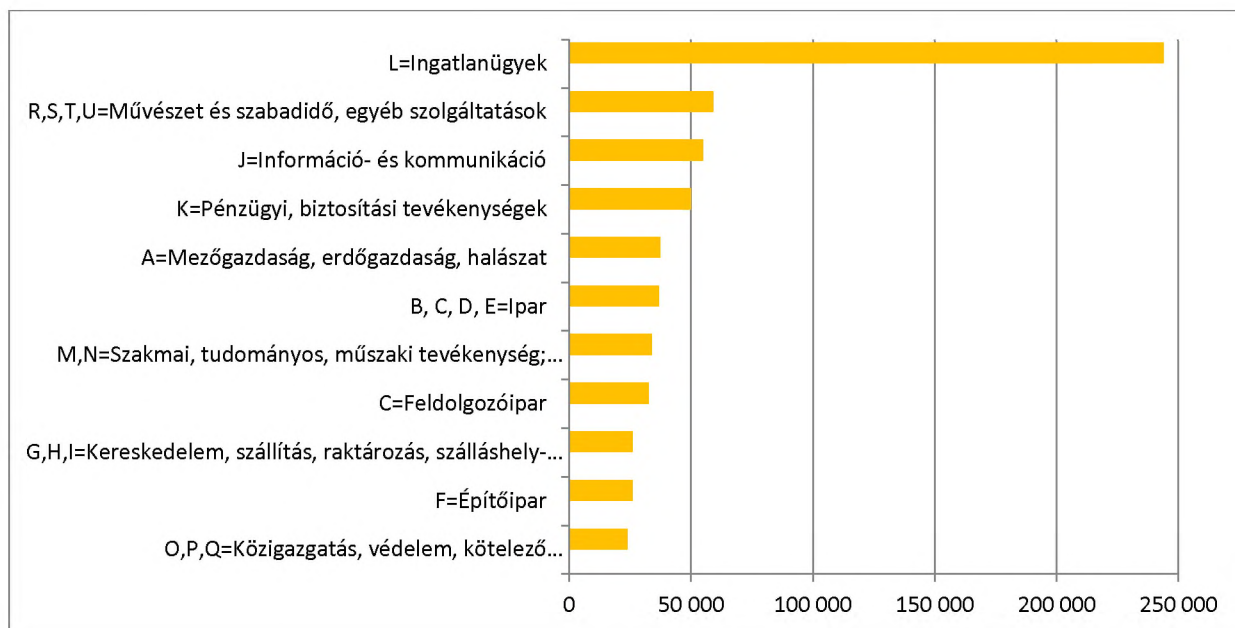

8. ábra: Vállalkozások ágazati megoszlása Budapesten 2014-2016, Forrás: KSH

A regisztrált vállalkozások kerületenkénti ágazat szerinti megoszlását tekintve kiemeljük, hogy a mezőgazdaság aránya (mely fővárosi szinten 1,8%) a XXII. (4,7%) és a XXIII. (3,62%) kerületekben éri el a legmagasabb arányt. Az ipar és az építőipar együttesen a XXIII. (11,8%), a XXI. (11,5%) és a XV. (11,5%) kerületekben mutatja a legnagyobb részesedést. A kereskedelmi, szállítási szektor a legerősebb a X., a XXIII. és a XV. kerületekben (27-21%-kal), míg a bel-budai kerületekben a leggyengébb (10% alatti részesedéssel). A turisztika, vendéglátás természetesen Pest belső városrészeiben (V., VII., VI. kerületek) mutatja a legmagasabb arányt, ahol a regisztrált vállalkozások több mint 5%-a ebben a szektorban tevékenykedik. Az IKT szektor leginkább a XIII., III. és XI. kerületekben van otthon, ahol arányuk meghaladja a 7%-ot. Az üzleti, műszaki, tudományos szolgáltató szektor a regisztrált vállalkozások között a legnagyobb arányt a budai kerületekben mutatja (XII. – 49,7%, II. – 48,9% és I. – 47,8%), míg a legalacsonyabbat a X., VIII., XV. és XXIII. kerületekben (26-27%).

Az ágazati foglalkoztatottak számának és a GDP értékének ismeretében egyfajta termelékenységi mutatót kaphatunk. Ez alapján az egy ágazati foglalkoztatottra vetített GDP értéket tekintve kimagasló teljesítményre képesek az ingatlanügyekhez kapcsolódó szolgáltatások. A kevésbé hatékony szektorok közül az építőipar termelékenységének stagnálása globális jelenség ugyan, hazánkban azonban a szakképzett munkaerő elvándorlása, a gépesítési és technológiai kihívások is részét képezik a strukturális problémának⁴.

⁴ KSH

9. ábra: Az egy foglalkoztatottra jutó éves GDP termelés értéke 2016-ban (euro) Forrás: Eurostat, KSH

Az Európai Bizottság 2017 éves jelentése a KKV-k állapotáról⁵ hazánk vonatkozásában hozzáadott érték tekintetében továbbra is jelentős lemaradást jelez. Míg hazánkban a kis- és középvállalkozások a nemzetgazdaság hozzáadott értékének 52,9%-át állították elő 2016-ban, addig az EU átlaga 58,8%. Az elmúlt évek trendje azonban kedvező képet mutat, záródni látszik az olló a hazai és az EU átlag között. A KKV szektor vizsgált kilenc tényezője közül nagyobb lemaradást mutat a vállalkozások nemzetközi piacra lépési arányában, az esetleges felszámolás utáni újrakezdés lehetőségében és a környezetvédelmi gondolkodás és a digitalizáció terén is.

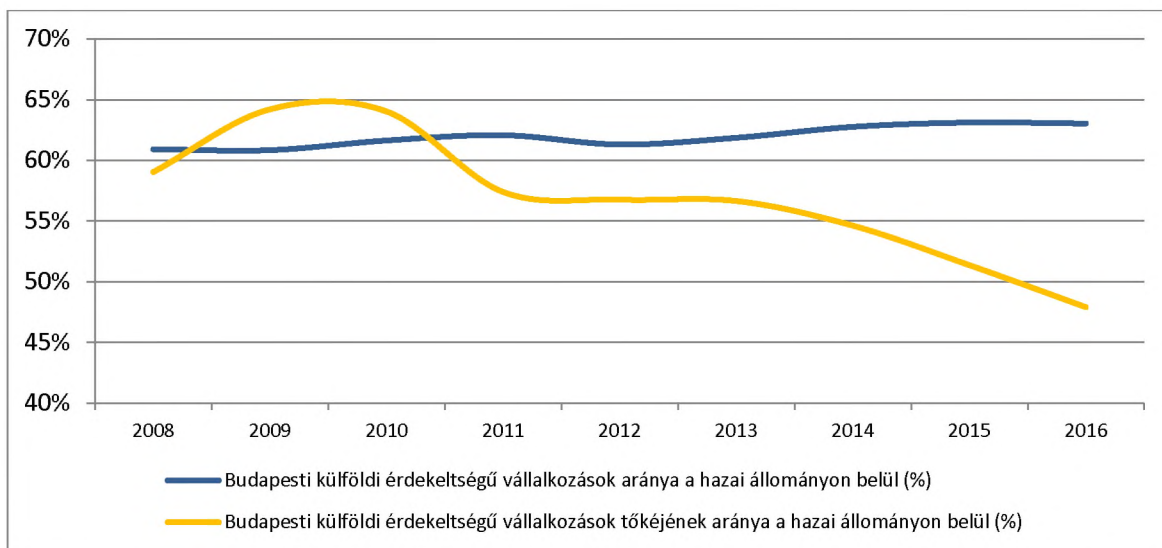
A vállalkozások közül külön ki kell emelni a nehezebben vizsgálható családi vállalkozások helyzetét is. A Budapest LAB Családi Vállalkozások Kutatási Programja⁶ és elemzések alapján⁷ az egyik legnagyobb kockázati tényezőt esetükben az innovációs képesség és a hozzá kapcsolódó generációváltást is érintő stratégiai tervezés hiányában látják.

2008-ban Budapesten koncentrált a külföldi érdekltségű vállalkozások 60,9%-a, valamint az országban bejegyzett külföldi működő tőke 59%-a. 2016-ban a külföldi érdekltségű vállalkozások nem egész 63%-a, és az országba érkező külföldi tőke 47,9%-a koncentrált a fővárosra. A vállalkozások megoszlásában a külföldi cégek aránya egy lassú, folyamatos emelkedést mutat a vizsgált időszakban. Az országban bejegyzett külföldi működő tőke megoszlásában a Budapestre jutó részesedés az évtized közepén 50% alá csökkent, a válság ideje alatt megközelítette a 65%-ot, majd (a vidéki gazdaság újbóli növekedésével) az arány ismét 50% alá esett.

⁵ https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_hu

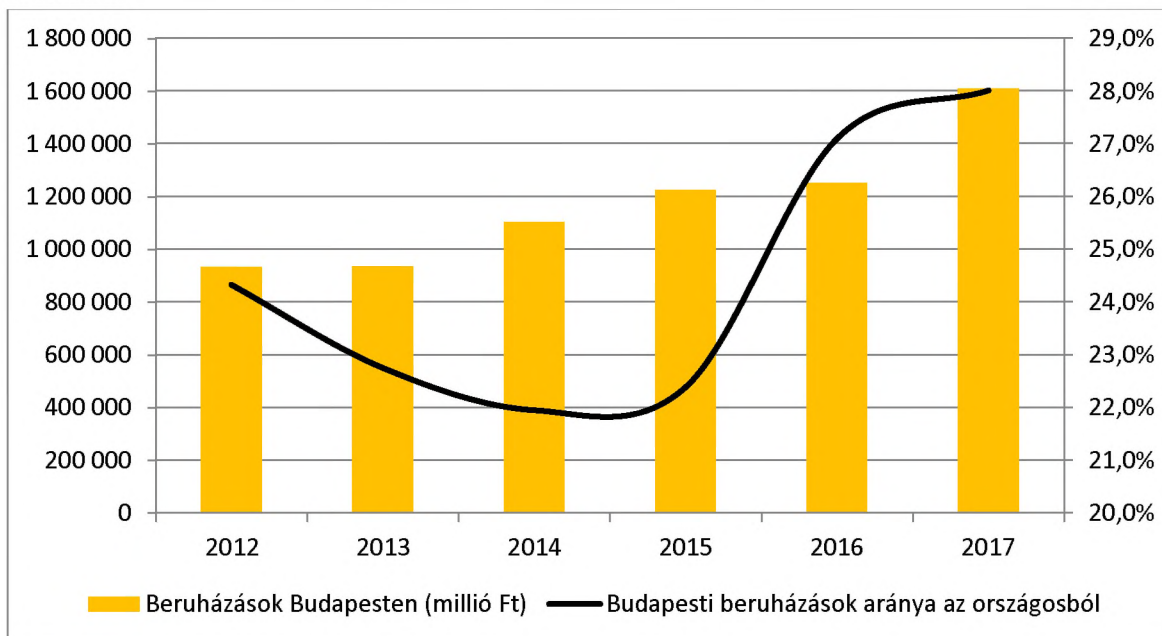
⁶ <https://budapestlab.hu/index.php/az-elseo-generacional-meg-csak-neveben-csaladi-a-csaladi-vallalkozas/>

⁷ <http://osszkep.hu/2018/06/vallalkozomagyarorszag/>

10. ábra: Budapest részaránya a külföldi érdekeltségű vállalatok (BPM6) száma és tőkéje tekintetében 2008-2016, Forrás: KSH

Budapest esetében a beruházási volumen országosan kiemelkedő, a magas beruházási kedv szinte minden nemzetgazdasági ágat érint. A 2014-re jellemző megtorpanás - az előző évhez viszonyított mintegy 20%-os teljesítményértékben mért mérséklődés - az uniós tervezési ciklusok dinamikájával állítható összefüggésbe. A kilengést a 2007-2013 programozási időszak lezárulta és az EU-s forrásbeáramlás szünetelése okozta, így a régiós versenytársaknál is sok esetben hasonló irányokat láthatunk⁸. Területi vonatkozásban az erőforrások fokozatos koncentrációját figyelhetjük meg a vizsgált utolsó két évben; az ország egészére jutó beruházások 28%-a realizálódott 2017-ben a fővárosban.

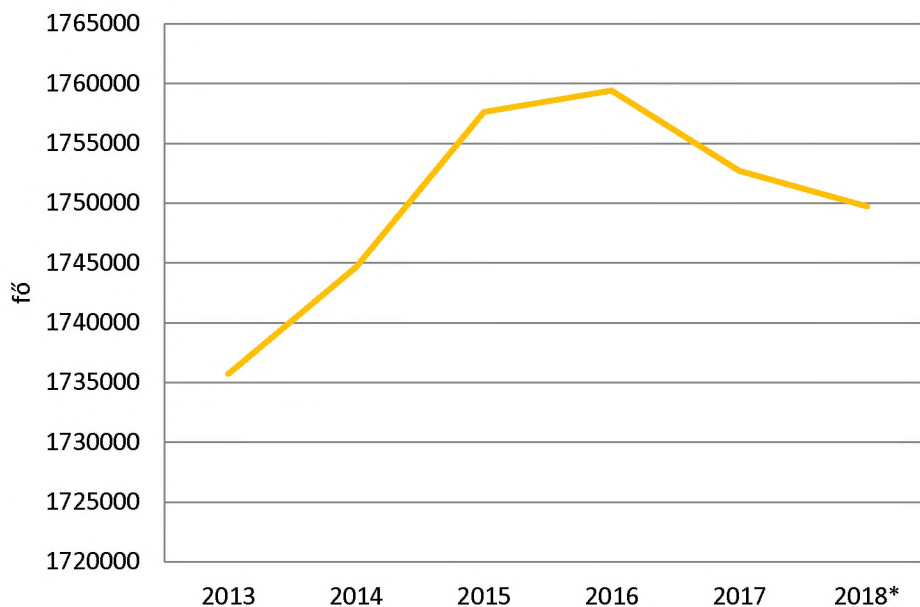

11. ábra: Beruházások Budapesten, Forrás: KSH

⁸ KSH: Jelentés a beruházások 2016. évi alakulásáról

2.1.3 Demográfiai és foglalkoztatottság

A demográfiai adatokat tekintve, Budapest esetében a 2016-os évben népesedési fordulatot tapasztaltunk, amikor is a 2007-ben megindult visszavándorlás és lakónépesség növekedése megállt és a főváros népessége ismét csökkenni kezdett. A következő évek mutatják majd meg Budapesten, hogy ez a csökkenés egy rövidebb hullámvölgy vagy hosszú távú népesedési trend lesz-e.

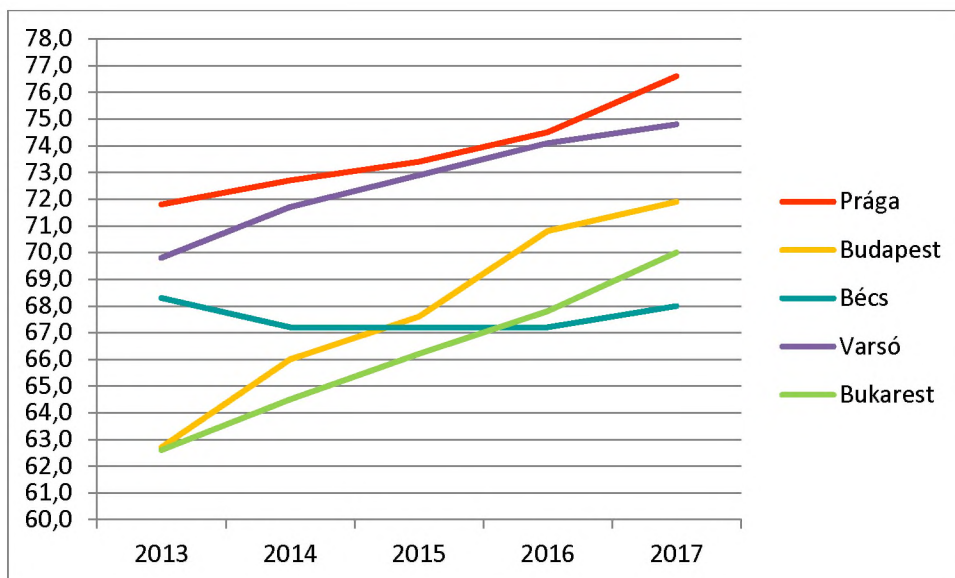
12. ábra: Budapest lakónépességének változása (* 2018.06.19.)
Forrás: KSH

Egyes városok időszakos lakónépesség csökkenése azonban nem jelenti feltétlenül országukon belüli relatív helyzetük mérséklődését is. Láthatjuk, kis mértékben ugyan, de az országok egészéhez viszonyítva szinte minden vizsgált főváros népessége növekedett arányaiban. Ez alól csak Bukarest kivétel, de itt sem számottevő az eltérés. A metropolisz régiók, agglomerációs térségek vizsgálata azt mutatja, hogy a vizsgált időszakban, minden esetben növekedett a lakosság szám és az Eurostat előrejelzése szerint ez a folyamat változatlan is fog maradni.

	2013	2014	2015	2016	2017
Bécs	20,6	20,8	20,9	21,2	21,3
Budapest	17,5	17,7	17,8	17,9	17,9
Bukarest	9,4	9,4	9,3	9,3	9,3
Prága	11,8	11,8	11,9	12,0	12,1
Varsó	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6

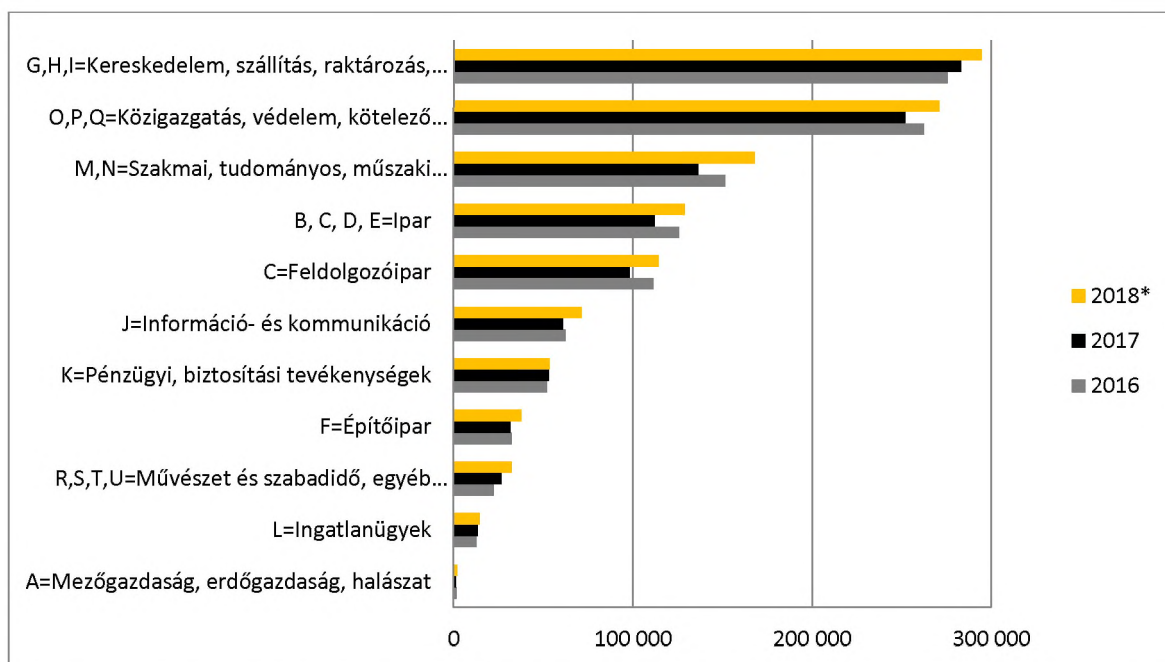
13. ábra: A városok lakónépességének aránya országuk népességéből (%)
Forrás: Eurostat

A Közép-Magyarországi régió munkaképes korú népességének (15-64 év) foglalkoztatási rátája a 2010 utáni növekedés következtében 2014-ben elérte azt a szintet, amivel sikerült e tekintetben Bécs elé kerülni. 2017-ben az EU28 foglalkoztatási rátája 67,6%, a növekedés éves volumene jó pár éve mintegy 1%, amit a hazai régió még 2017-ben is tartani tudott.

14. ábra: A foglalkoztatottsági ráta alakulása a 15-64 évesek körében (%)
 Forrás: Eurostat

A foglalkoztatottak szektorális időbeli átrendeződése is mutatja az elemzésekből kiemelkedő ágazatok súlyát.

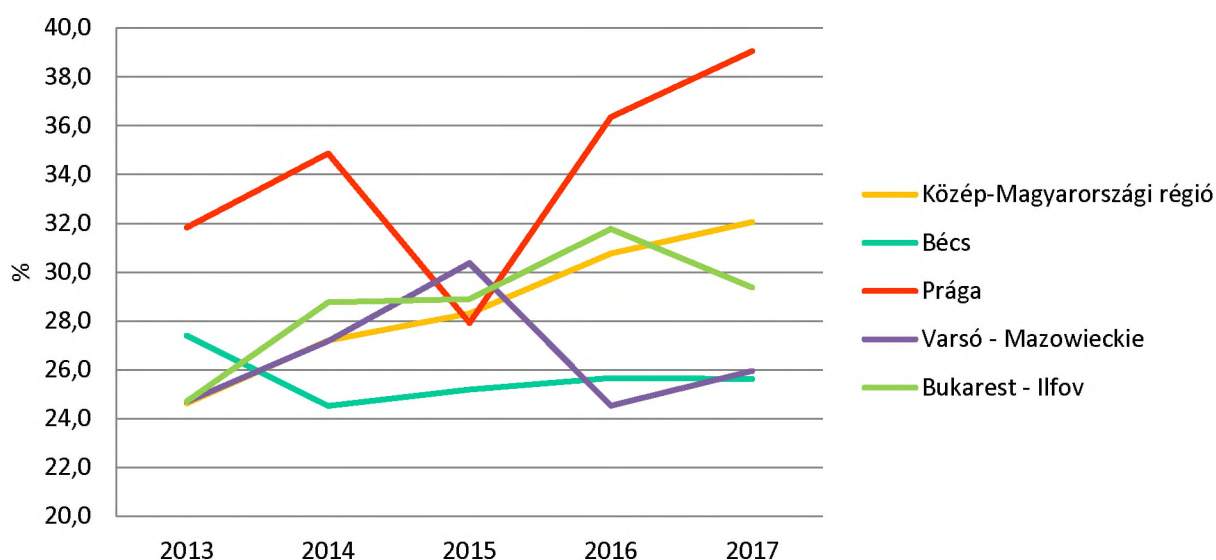
15. ábra: Az ágazati foglalkoztatottak létszámának változása Budapesten (2018 I. negyedéves adat)
 Forrás: KSH

Budapesten a 15-64 éves korcsoporton belüli alacsony végzettséggel (ISCED 2011 levels 0-2: maximum a tankötelezettségig megszerzett iskolai évek, középfokú oktatás alsó szintje) rendelkezők foglalkoztatottsági rátája a megelőző évek stagnálásához képest tartós növekedést mutatott, amit az alacsonyan képzettek százalékos arányának növekedése nélkül sikerült elérni (Közép-Magyarország 2013 – 11%, 2017 – 10,1%). Ez a közmunkaprogram léte mellett visszavezethető a magánpiaci bővülésre és a kompetencianövelő és diverzifikáló képzések hatékonyságára is.

A foglalkoztatottság általános növekedése mellett több társadalmi csoport esetében alacsonyabb az aktivitás az európai átlagnál. A 24 év alattiak 28%-a áll foglalkoztatásban Magyarországon, mely alacsonyabb az EU átlagnál, és messze elmarad több nyugat-európai ország 50% feletti értékétől. Hasonlóan alacsony a nyugdíj után állók foglalkoztatási aránya is és alacsony hazánkban a részmunkaidős foglalkoztatottság is. Mindez jó lehetőséget mutat az aktivitás növeléséhez, új munkaerő piacra juttatásához ösztönzők és kedvezmények bevezetésével.

	Magyarország	EU átlag
Foglalkoztatottsági ráta 15-24 éves korosztály 2018 I. félév	28,7%	35,1%
Foglalkoztatottsági ráta 65-69 éves korosztály 2018 I. félév	6,4%	13,4%
Részmunkaidős foglalkoztatottság aránya 2018 I. félév	4,2%	19,3%

16. ábra: Foglalkoztatási viszonyok Magyarországon
Forrás: Eurostat

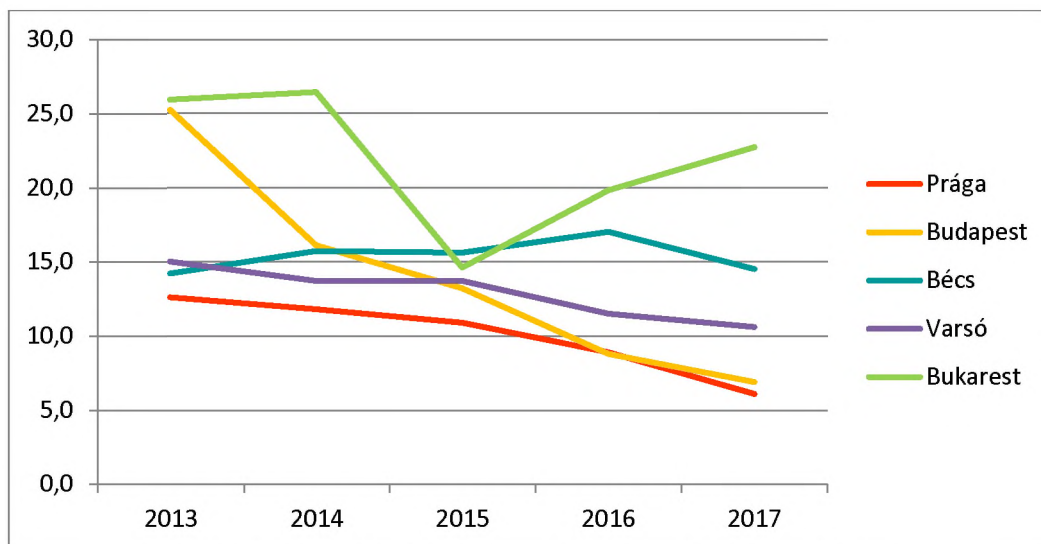

17. ábra: Alacsonyan képzettek foglalkoztatási rátája a 15-64 éves lakosság körében
Forrás: Eurostat

Nagy előrelépést tapasztalhatunk egy másik veszélyeztetett csoport, a 25 év alatti munkaerőpiacra kikerült pályakezdők foglalkoztatási arányának körében. A látványos javulás több okra is visszavehető, mindenképpen megemlítendő a duális szakképzési program folyamatos fejlődése, aminek keretében egyre több hallgató és partnerszervezet tevékenykedik. Felmérések alapján a hosszú távú motiváció főbb aspektusai a fiatalok körében a kihívásokkal való szembenézés, a munkahelyek közötti válogatás lehetősége és a folyamatos szakmai fejlődés⁹. Ez az úgynevezett „soft-skillek” (például döntéshozói képességek, vállalati kultúra és etika ismeretek) fejlesztésének igényét is jelenti, ami a vállalkozóvá válási hajlandóságot, attitűdöt is pozitívan befolyásolja. Erre, a fiatalok vállalkozóvá válásra is építkezik az Ifjúsági Garancia Program¹⁰ egyik pillére.

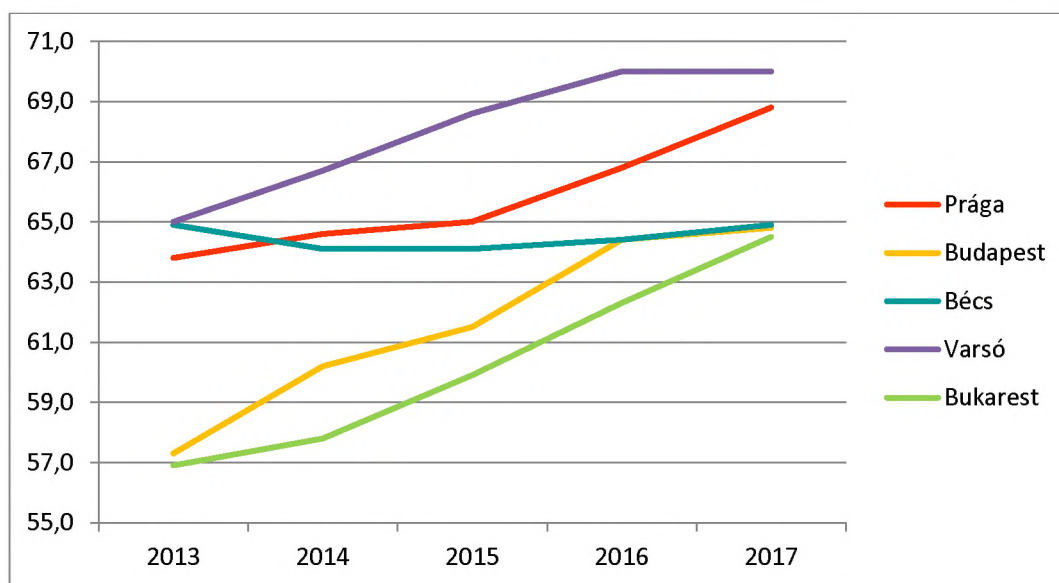
⁹ Török Erika, Pap-Szigeti Róbert, Ailer Piroska: „A Kecskeméti Főiskola duális képzésének monitoring vizsgálata a hallgatók visszajelzései alapján”

¹⁰ <http://ifjusagigarancia.gov.hu/fiatalok-vallalkozova-valasat-tamogato-program>

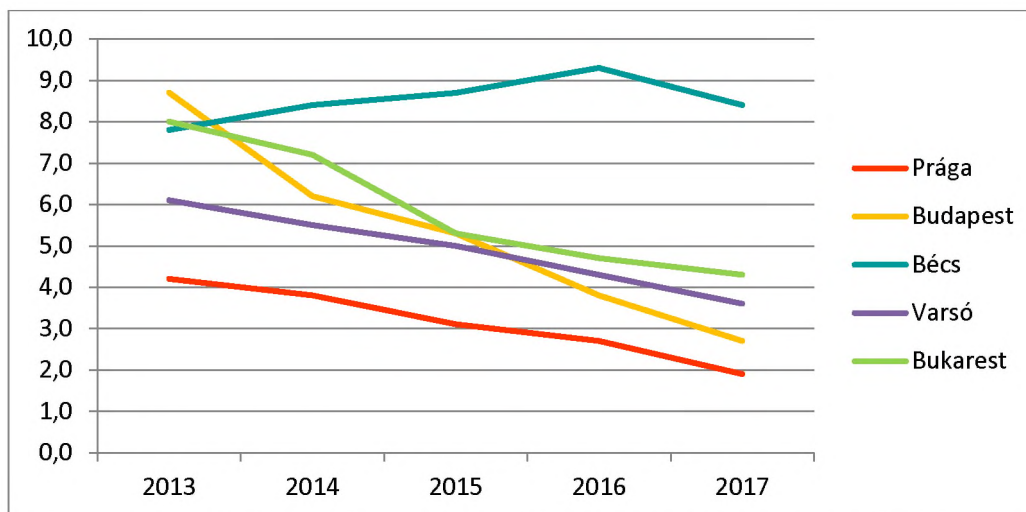
18. ábra: A 25 év alatti népesség munkanélküliségi rátája
Forrás: Eurostat

A nők foglalkoztatási helyzetének javulása, mely szinte általános a vizsgált területeken, Magyarországon és a központi régióban is sokat fejlődött a korábbi időszakhoz képest, elmondható, hogy a felzárkózás folyamata az elmúlt évek egészét tekintve gyorsulni is tudott. Így a jelentős elmaradásból mára egyes regionális partnereinket is sikerült utolérnünk. Szem előtt kell tartanunk azonban, hogy a Világgazdasági Fórum 2017-es „nemek közötti jövedelemkülönbség és társadalmi-gazdasági távolság” jelentése alapján Magyarország még mindig jelentős leszakadással küzd a vele egy gazdasági térben elhelyezkedő országokhoz képest¹¹, ami egyrészt versenyhátrány, hosszútávon pedig a további növekedés hátráltató tényezője is lehet.

19. ábra: A nők foglalkoztatási rátája a 15-64 éves népesség körében
Forrás: Eurostat

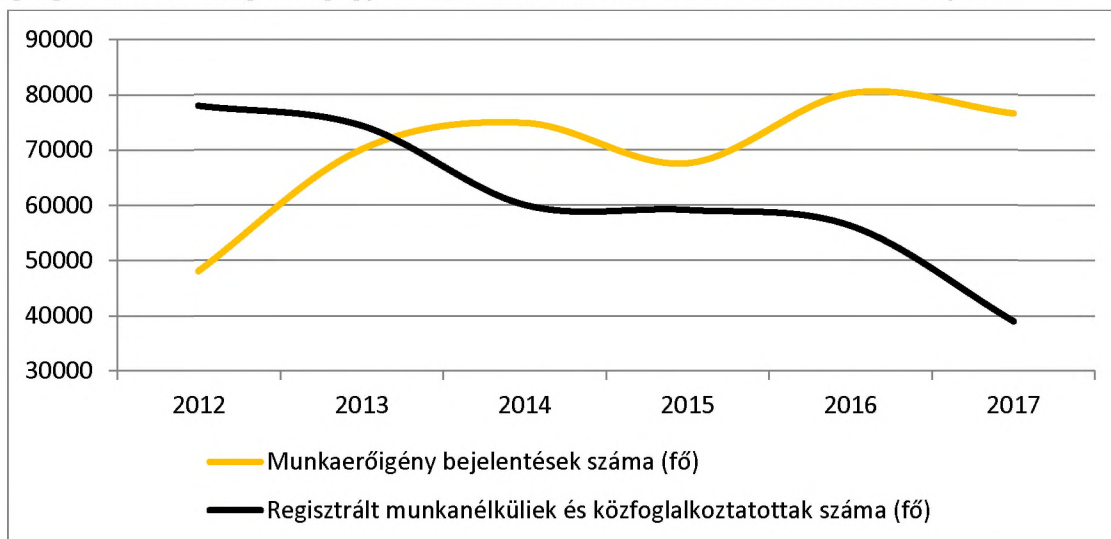
¹¹ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2017.pdf

20. ábra: A 15-74 éves korosztály munkanélküliségi rátája (%)
Forrás: Eurostat

A XXI. század első évtizedének elhúzódó válsága után Bécs kivételével, ahol 50 éves negatív rekordokat tapasztalhatunk¹² mindenhol jelentősen csökkent a munkanélküliség. A kimagasló hazai teljesítményt azonban nem lehet a nem piaci alapon szerveződő közmunkaprogram léte nélkül leírni. Ugyanakkor 2018-ra a közmunkaprogramban részt vevők száma is jelentősen lecsökkent, az év közepén számuk országosan 118 ezret érte el.

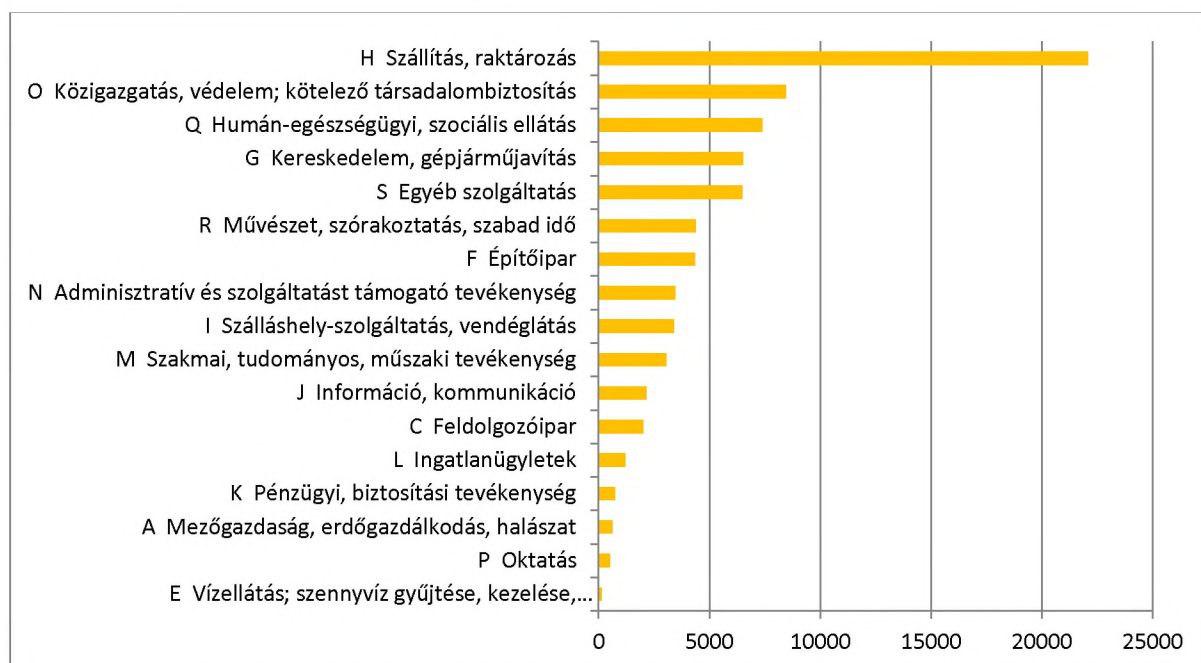
A képzett munkaerő hiánya jellemzi Budapestet és térségét. A statisztikai adatok szerint a bejelentett munkaerőigények, betöltetlen álláshelyek száma 2017-ben meghaladta a 75 ezres szintet, mely összehasonlítva a munkanélküliek és közfoglalkoztatottak fővárosi, 40 ezer alatti számával világosan mutatja az általános munkaerőhiány arányait. A probléma nem lép fel ugyanolyan arányban minden gazdasági szektorban. Az NFSZ adatai szerint 2017-ben a legnagyobb munkaerőhiány a logisztikai szektorban mutatkozott (22 ezer fő) és jelentős problémát okozott a közigazgatásban és az egészségügyben is, összesen 15 ezer be nem töltött álláshellyel.

21. ábra: Munkaerőpiaci mutatók alakulása Budapesten, 2012-2017 között
Forrás: KSH, Budapest Főváros Kormányhivatal, NFSZ

¹² AMS (Public Employment Service Austria)

Ez a folyamat részben igazolja az MTA KRTK Közgazdaság- Tudományi Intézet 2013-ban megjelent munkaerőpiaci prognózisainak egyes tételeit, mely szerint jelentős számú magas képzettséget igénylő hiányszakmával kell számoljunk a 2020-ig tartó időszakban¹³. A magyar közlöny 2017/199. számában megjelentek és a Semmelweis Egyetem 2018-as hiányszakmákkal kapcsolatos tájékoztatója alapján¹⁴ az egészségügyi dolgozók alacsony számát kell különösen kiemelni, de az általános tanárhány is probléma. Az OECD felmérése alapján 2015-ben a tanárok átlagéletkora 46,1 év volt¹⁵, az elöregedés ezt követően is folytatódott, 2017-ben az Oktatási Hivatal közlése alapján az érték már 46,9 év. További problémákra hívja fel a figyelmet a BellResearch 2015-ös, a hazai informatikusképzést vizsgáló kvantitatív- és kvalitatív szemléletű tanulmánya is¹⁶, ami szerint a szakemberképzés nem tud megfelelően lépést tartani a rohamosan fejlődő szektor létszám- és minőségbeli, egyre inkább diverzifikált igényeivel sem.

22. ábra: Munkaerőigény bejelentések száma (fő) Budapesten, gazdasági áganként, 2017-ben
 Forrás: Budapest Főváros Kormányhivatal

A munkaerőhiány problémája elérte a fővárosi közszolgáltatást végző cégeket is, ahol mind a képzett, mind a képzetlen munkaerő állomány rendszeres feltöltése gondot okoz, a munkaerőhiány összesen már az ezres nagyságrendet is eléri. Azoknál a cégeknél, melyek a város alapvető működését biztosítják, a munkaerőhiány miatti kiesések is súlyos zavarokat okozhatnak, így ennek kezelése kiemelt feladat. A vállalkozások a helyzetet vállalati kereteken belül próbálják megoldani (pld. béremeléssel, ösztönzőkkel, lakhatás biztosításával), ugyanakkor a problémával érdemes fővárosi szinten is foglalkozni.

¹³ eloreloreljelzes.mtakti.hu/_downloadaddoc.php?docid=81&mode=articles

¹⁴ http://semmelweis.hu/aok/files/2014/09/keretsz%C3%A1mok_2018.pdf

¹⁵ <https://data.oecd.org/eduresource/teachers.htm#indicator-chart>

¹⁶ <http://ivsz.hu/wp-content/uploads/2016/03/a-hazai-informatikus-es-it-mernokkepzes-helyzetenek-problemainak-gatlo-tenezoinek-vizsgálata.pdf>

2.2 Stratégiai ágazatok értékelése – ingatlanpiaci és területi dimenzióval

A főváros gazdaságszerkezetében vannak olyan ágazatok, melyek kiemelt szerepet töltenek be Budapest hozzáadott érték előállításában, foglalkoztatás-szerkezetében, növelik a város és az ország versenyképességét, nemzetközi elismertségét, valamint amelyek városi környezetre gyakorolt hatása illeszkedik Budapest városfejlesztési céljaihoz.

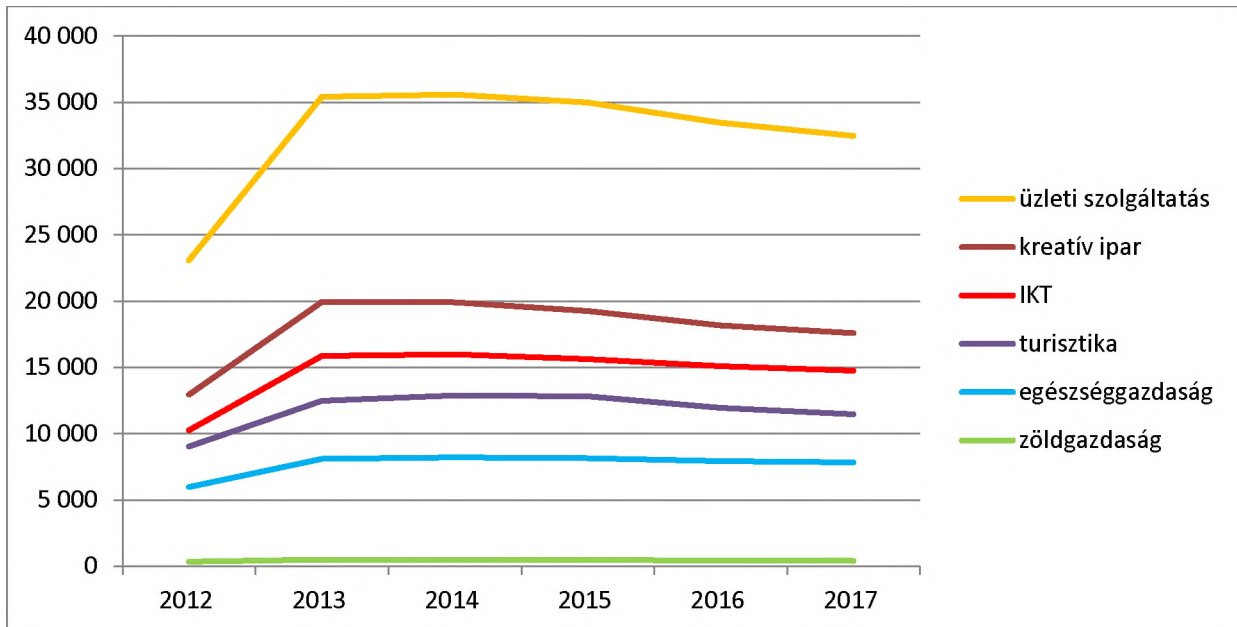
Budapest Területfejlesztési Konceptiója (2014) a főváros gazdaságfejlesztésével kapcsolatban az alábbi szektorokat emeli ki és a következő célokat határozza meg:

- Tudás- és készség alapú gazdaságfejlesztés. Budapest kitörési pontjaira építve a tudás alapú, versenyképes, innovatív és „zöld” gazdaság specifikus cél tárja fel a készség alapú gazdaságfejlesztésben rejlő lehetőségeket. Budapest gazdaságfejlesztésének célja a stabil, erős, oktatásra épülő helyi gazdaság megalapozása, amely a meglévő munkahelyeket képes megtartani és új munkahelyeket létrehozni.
- Zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése. A tudás-intenzív gazdaság és különösen a K+F+I területe szorosan kapcsolódik a „zöldgazdaság” ágazataihoz. Cél, hogy az energiatakarékosság és a megújuló energiaforrások használata hatékonyságra, innovációra készítse a gazdasági szereplőket, fokozatosan átrendezve ezzel a gazdasági szerkezetet. Az innovációnak köszönhetően már elérhetőek a víz- és energiatakarékos, a hulladékszegény, illetve -mentes technológiák.
- Turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása. Budapest, mint Magyarország legjelentősebb turisztikai desztinációja, kiemelkedő turisztikai adottságokkal rendelkezik. A budapesti turizmus közvetlen és közvetett hatásai révén a budapesti gazdaság egyik húzóterülete, így fejlesztése kiemelt prioritást kell, hogy élvezzen az elkövetkező évtizedekben.

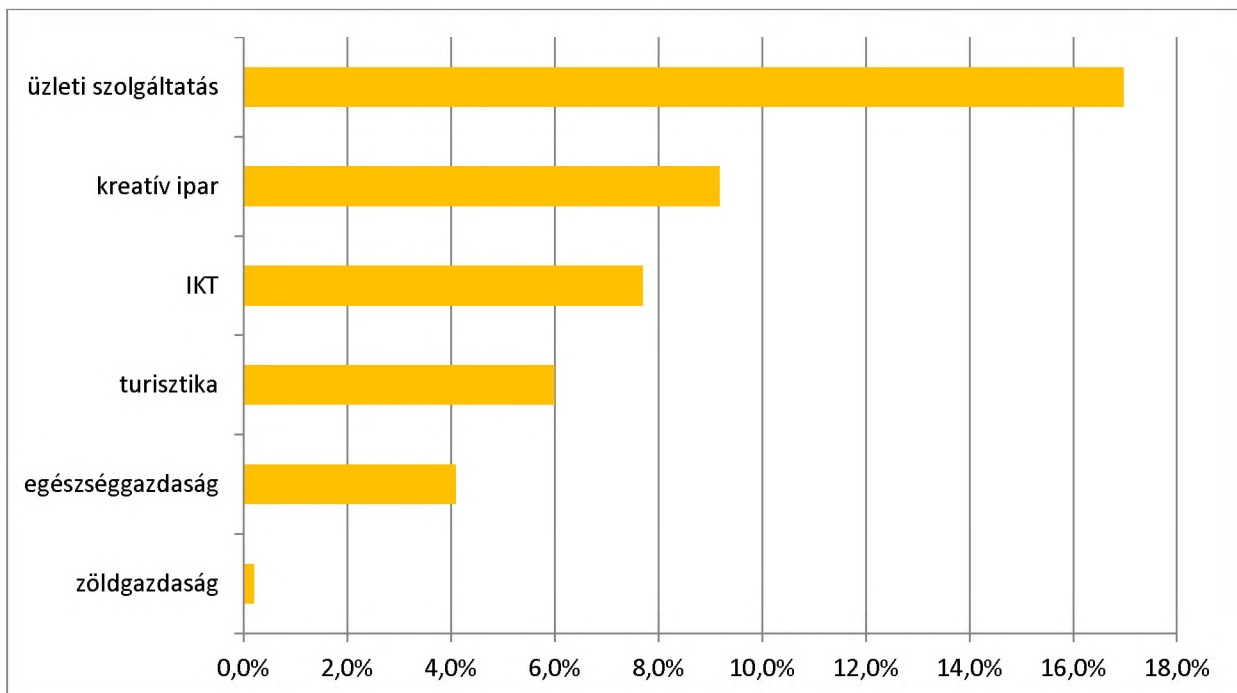
Ezek alapján kiemelt, stratégiai ágazatként a tudás- és készség alapú egészséggazdaság, üzleti szolgáltatás és infokommunikációs technika és a kreatív ipar, illetve a zöldgazdaság és a turizmus szektorait azonosítottuk¹⁷. A szektorális elemzést az OPTEN cégdatabázis szolgáltatása alapján végeztük el, 2018. augusztusi állapot alapján. Az egyes ágazatokhoz tartozó vállalkozásokat TEÁOR szám alapján válogattuk le, kizárólag a cégbíróságon adattal rendelkező, működő cégeket figyelembe véve.

¹⁷ Az egyes szektorokhoz tartozó tevékenységi körök TEÁOR száma: ITK, 5821, 5829, 6201, 6202, 2611, 2612, 2620, 2630, 2651, 2680, 6203, 6209, 6311, 6312, 6391, 6399, 9511, 9512, 2824, egészséggazdaság, 2110, 2120, 2660, 3250, 4646, 4773, 4774, 7211, 8610, 8621, 8622, 8623, 8690, 8720, 2342, zöldgazdaság, 3530, 3600, 3700, 3821, 3822, 3832, 3900, üzleti szolgáltatás, 6420, 6430, 6491, 6612, 6619, 6621, 6622, 6629, 6630, 6920, 7010, 7022, 7320, 8211, 8299, turisztika, 5510, 5520, 5530, 5590, 5610, 5621, 5629, 5630, 7911, 7912, 7990, kreatív ipar, 7111, 4761, 4762, 4779, 5811, 5812, 5813, 5814, 5819, 6391, 7430, 9003, 3212, 7410, 5911, 5912, 5913, 5914, 7722, 7420, 9001, 9002, 9003, 9004, 8552, 3220, 4763, 5920, 6010, 6020, 7311, 7312, 9101, 9102, 9103, 9104.

A Budapesten működő vállalkozások 44%-a a vizsgált hat kiemelt szektorban tevékenykedik. Az üzleti szolgáltatók mutatkoztak leginkább vállalkozásintenzívnek (32.462 vállalkozás, az összes 17%-a), míg a zöldgazdaságban tevékenykedett a legkevesebb (396 cég, 0,2%-a az összes cégnek). Az elmúlt évek tendenciáját figyelembe véve látható, hogy a 2013-as vállalkozásszám növekedést követően (mely adminisztratív okokra vezethető vissza), stagnálás vagy lassú csökkenés jellemezte a vizsgált ágazatok vállalkozás állományát.

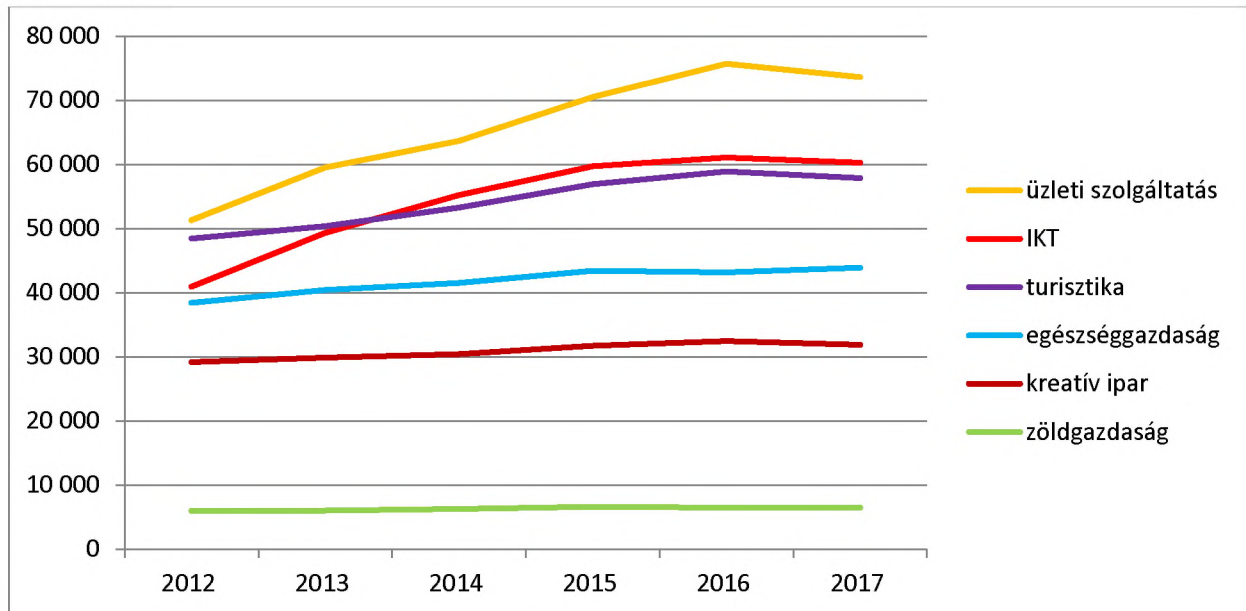

23. ábra: Működő vállalkozások száma a kiemelt ágazatokban, Budapesten, 2012-2017
Forrás: OPTEN, saját számítás

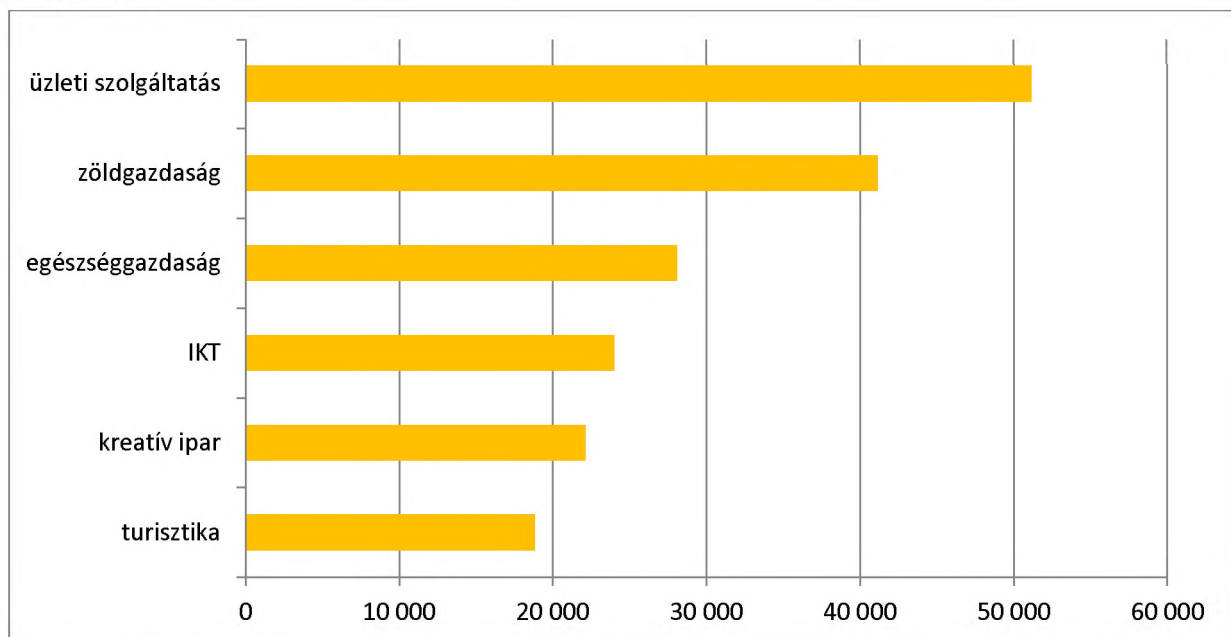
24. ábra: Kiemelt ágazatok aránya a fővárosi működő vállalkozásokból, 2017-ben
Forrás: OPTEN, KSH, saját számítás

A kiemelt ágazatok foglalkoztatás szempontjából is jelentős szerepet töltenek be Budapest gazdaságában, a vizsgált szektorok az összes fővárosi munkavállaló 24,7%-át foglalkoztatják, 2017-ben összesen majdnem 274 ezer fővel. A legnagyobb foglalkoztató az üzleti szolgáltató szektor több mint 73 ezer fővel (fővárosi foglalkoztatottak 6,6%-a), illetve az IKT és a turisztikai szektor közel 60-60 ezer fővel.

25. ábra: Foglalkoztatotti létszám a kiemelt ágazatokban, Budapesten, 2012-2017
Forrás: OPTEN

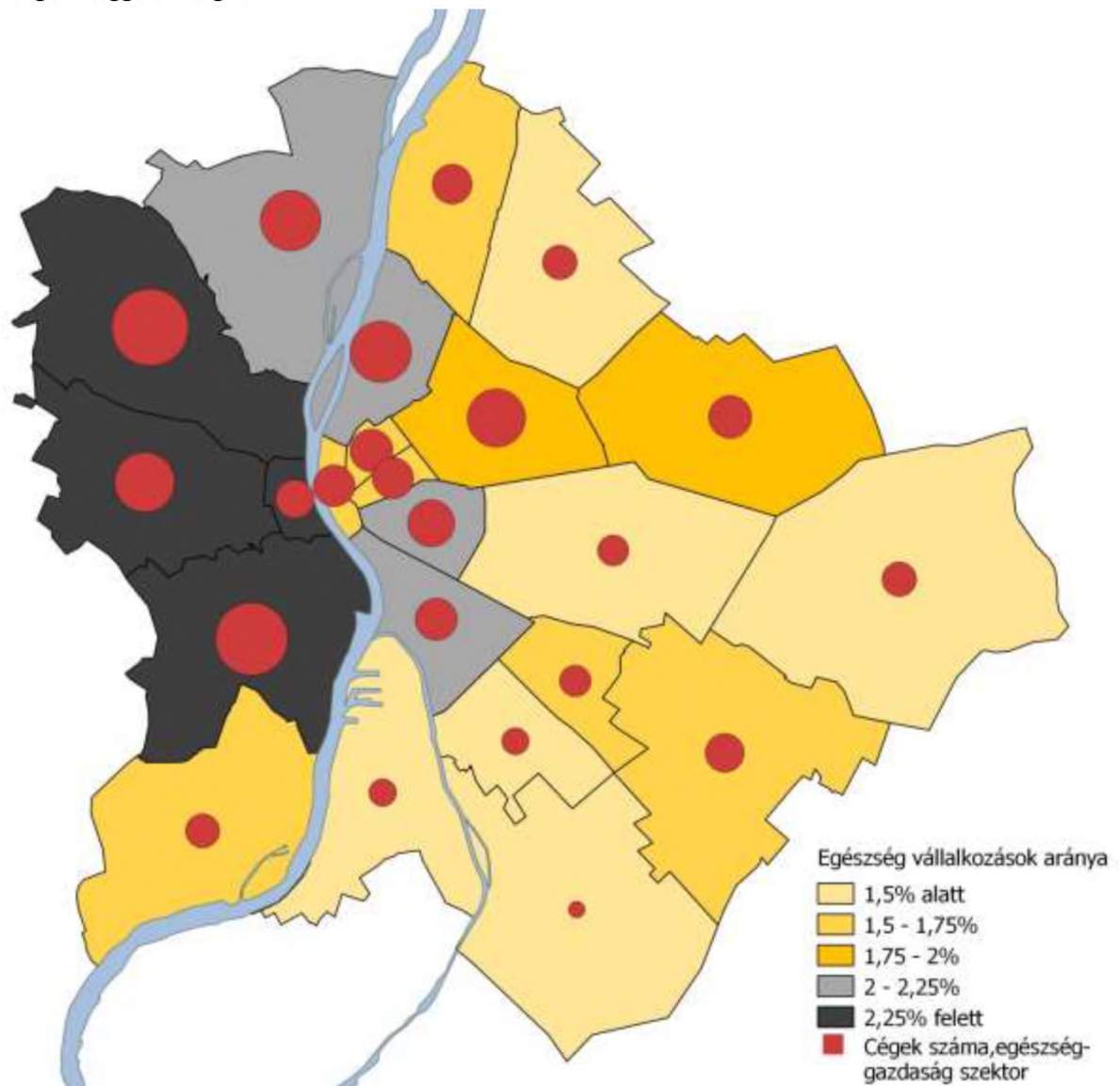
A fenti számokból az is megállapítható, hogy az egy vállalkozásra jutó átlagos foglalkoztatott a zöldgazdaságban a legmagasabb (16 fő/ vállalkozás), a turisztika, egészséggazdálkodás és IKT szektorokban ez 5-6 fő, míg a kreatív iparban és az üzleti szolgáltatóknál a mikrovállalkozások dominálnak.

26. ábra: Egy foglalkoztatottra jutó értékesítési árbevétel (ezer Ft) a kiemelt ágazatokban, 2017-ben
Forrás: OPTEN, KSH, saját számítás

Az egyes szektorok termelékenységét vizsgálva megállapítható, hogy az egy foglalkoztatottra jutó árbevétel az üzleti szolgáltató szektorban a legmagasabb, míg a turisztikai ágazatban a legalacsonyabb. Az egyes szektorok közti különbség a szektorok közötti bevételkülönbségből illetve munkaerő intenzitásból adódik.

2.2.1 Egészséggazdaság

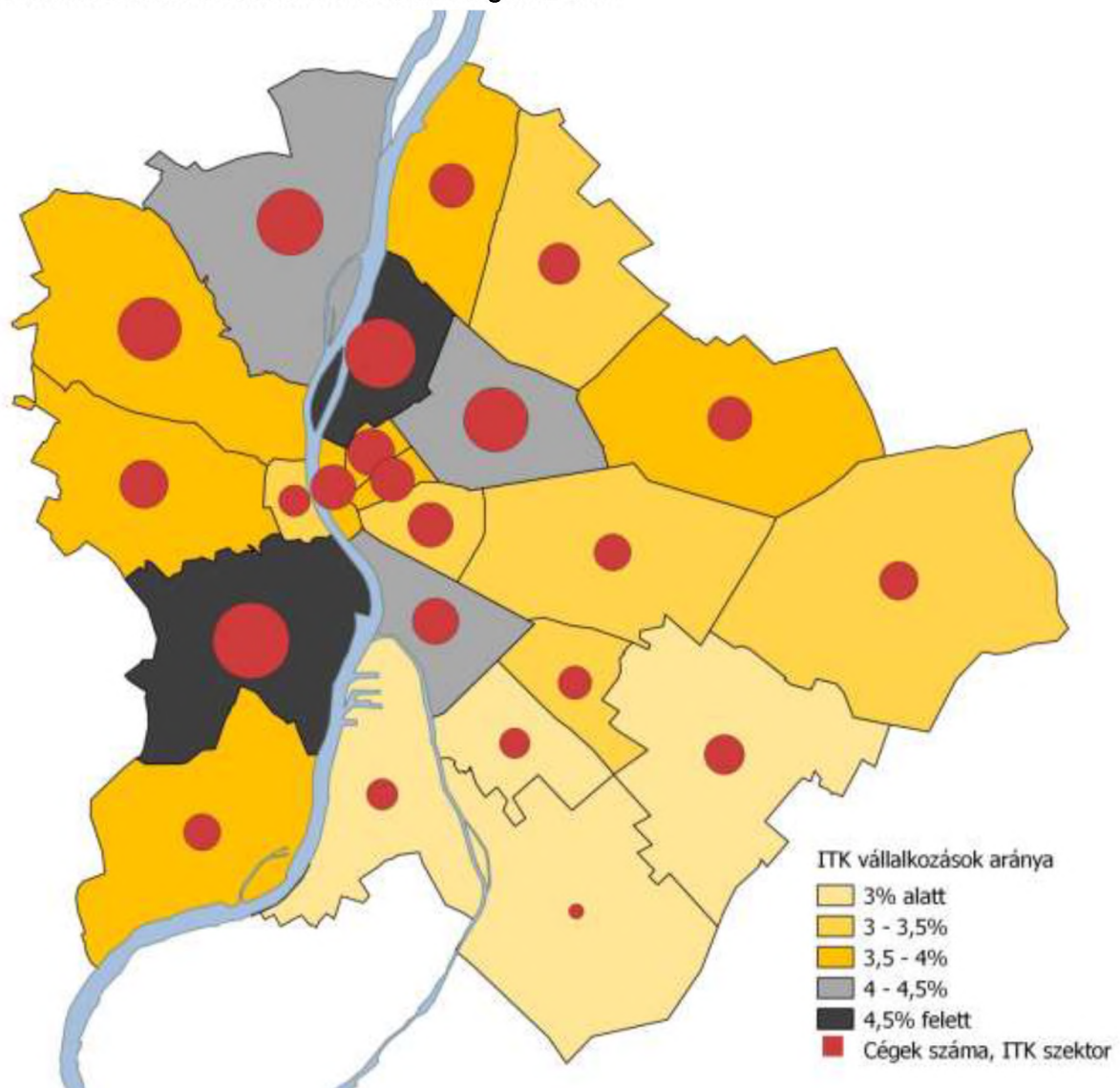

27. ábra: Egészséggazdaság szektorban működő vállalkozások kerületenként, 2017-ben
 Forrás: OPTEN, saját szerkesztés

Az egészséggazdaság igen összetett szektor, magában foglalja a gyógyszergyártókat, a gyógyhatású készítményeket gyártó vállalatokat, technológiai cégeket, az egészségügyi szolgáltatókat és az egyre növekvő számú alternatív szolgáltatót. Az egészség felértékelődése nemzetközi jelenség, hazánkban is folyamatosan növekszik a kereslet az egészség megőrzést és állapot javítást szolgáló termékek és szolgáltatások iránt. A gyógyszergyártásban meglévő komparatív előnyei Közép-Magyarországnak csökkentek, és a kockázati tőke befektetéseit tekintve még nem kiugró a területre irányuló befektetések összege. Méretben sem mérhető Közép-Magyarország a nagy európai gyógyszeripar,

biotechnológiai központokhoz (Párizs környéke, Cambridge). Ugyanakkor, erős aktivitás figyelhető meg az elmúlt évben a budapesti startup egészségügyi tematikus programokban, jelen vannak a nagyvállalati integrátorok, felülteljesít az orvostudományi egyetem (külföldi hallgatók számában is), illetve fontos szempont, hogy az új, nagyobb értékláncban kiemelt jelentősége van az intézményi, szolgáltatási környezetnek, amit Budapest méretében és az itt jelentkező feladatokban nyújtani tud. Az egészségügyi szolgáltató rendszer állami oldala átstrukturálódás előtt áll, a magánszektor szerepe folyamatosan bővül. **Budapest egészséggazdasági iparágának legjelentősebb koncentrációja a négy budai kerület (I., II., XI., XII.), ahol az összes fővárosi vállalkozás egyharmada működik, és itt a legmagasabb az arányuk az összes vállalkozáson belül is.**

2.2.2 Információs és kommunikációs technológiai szektor

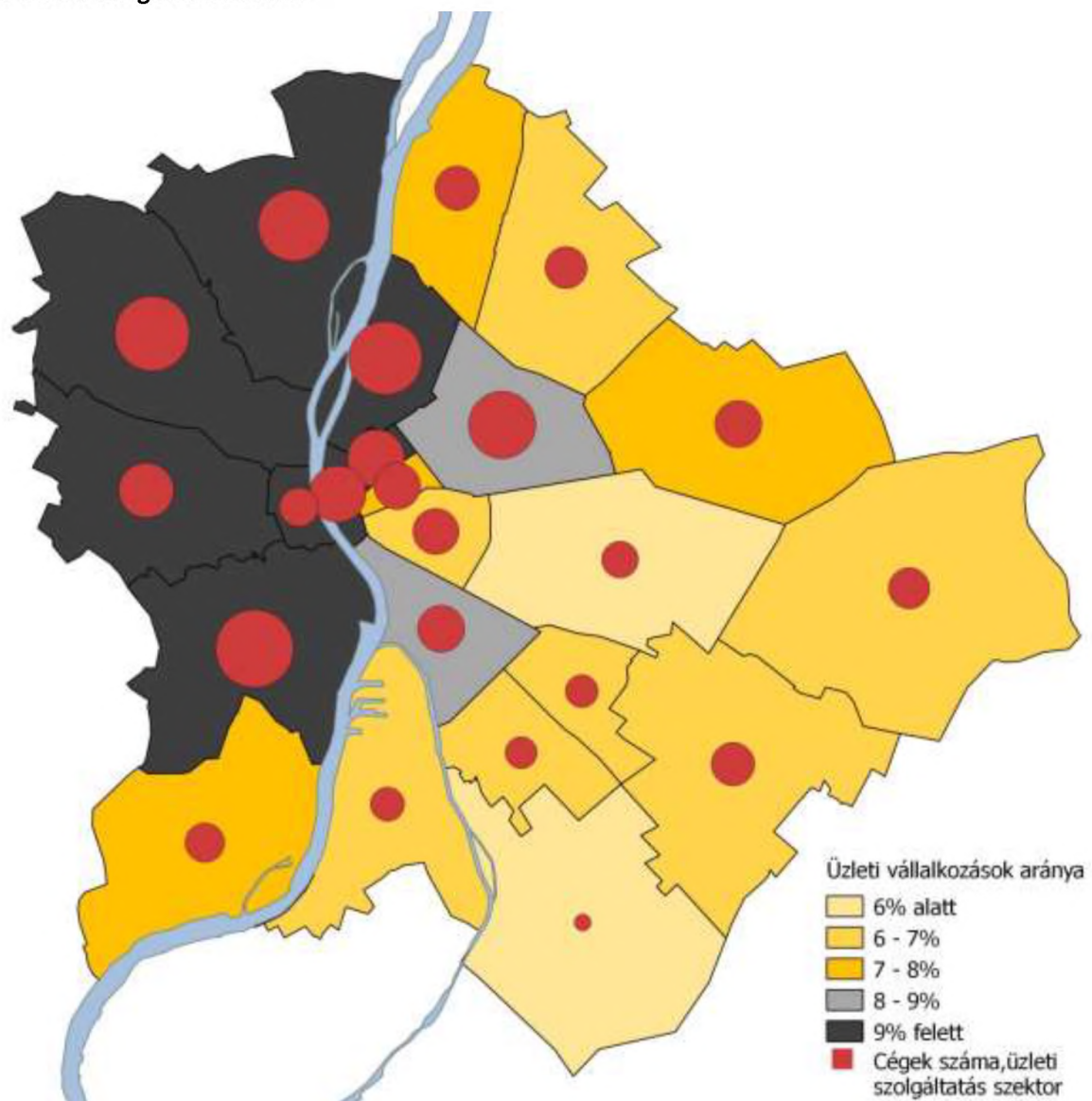

28. ábra: IKT szektorban működő vállalkozások kerületenként, 2017-ben
 Forrás: OPTEN, saját szerkesztés

Az infokommunikációs technológiai ágazat a fővárosi bruttó hozzáadott értékének 10%-át adja, közel 60.000 főt foglalkoztat és igen erős kutatás-fejlesztési háttérrel rendelkezik. Ugyanakkor látni kell, hogy az IKT szabadalmak aránya az összes szabadalomhoz képest, illetve az IKT szektor K+F kiadása

arányaiban jelentősen elmarad az OECD átlaghoz képest, és éppen alatta van az EU 28 átlagnak. Az IKT szektorban a vállalkozások döntő többsége magyar tulajdonú kis- és közepes méretű vállalkozás, azonban Budapesten nagy koncentrációban vannak jelen a nemzetközi cégek is. Növekvő iparágról van szó, azonban komoly kihívás az ehhez szükséges humán erőforrás biztosítása. Magyarországon és az Európai Unióban is hatalmas igény van IKT kompetenciákkal és mély szaktudással rendelkező szakemberekre. Területileg a szektor az iparági hagyományokkal rendelkező kerületekben (III., IX., XI., XIII., XIV.) sűrűsödik, erős korrelációt mutatva a modern irodaállomány területi koncentrációjával (Dél-Buda, Váci út, Millenniumi városnegyed). Regionális szinten is jelentős két technológiai központ, az Infopark és a Graphisoft Park erős egyetemi és kutatóintézeti kapcsolatokkal rendelkezik és összesen közel 15.000 szakembert foglalkoztat. Új, technológiai (és bionikai) központ formálódik a pesti oldalon a Corvin negyed térségében.

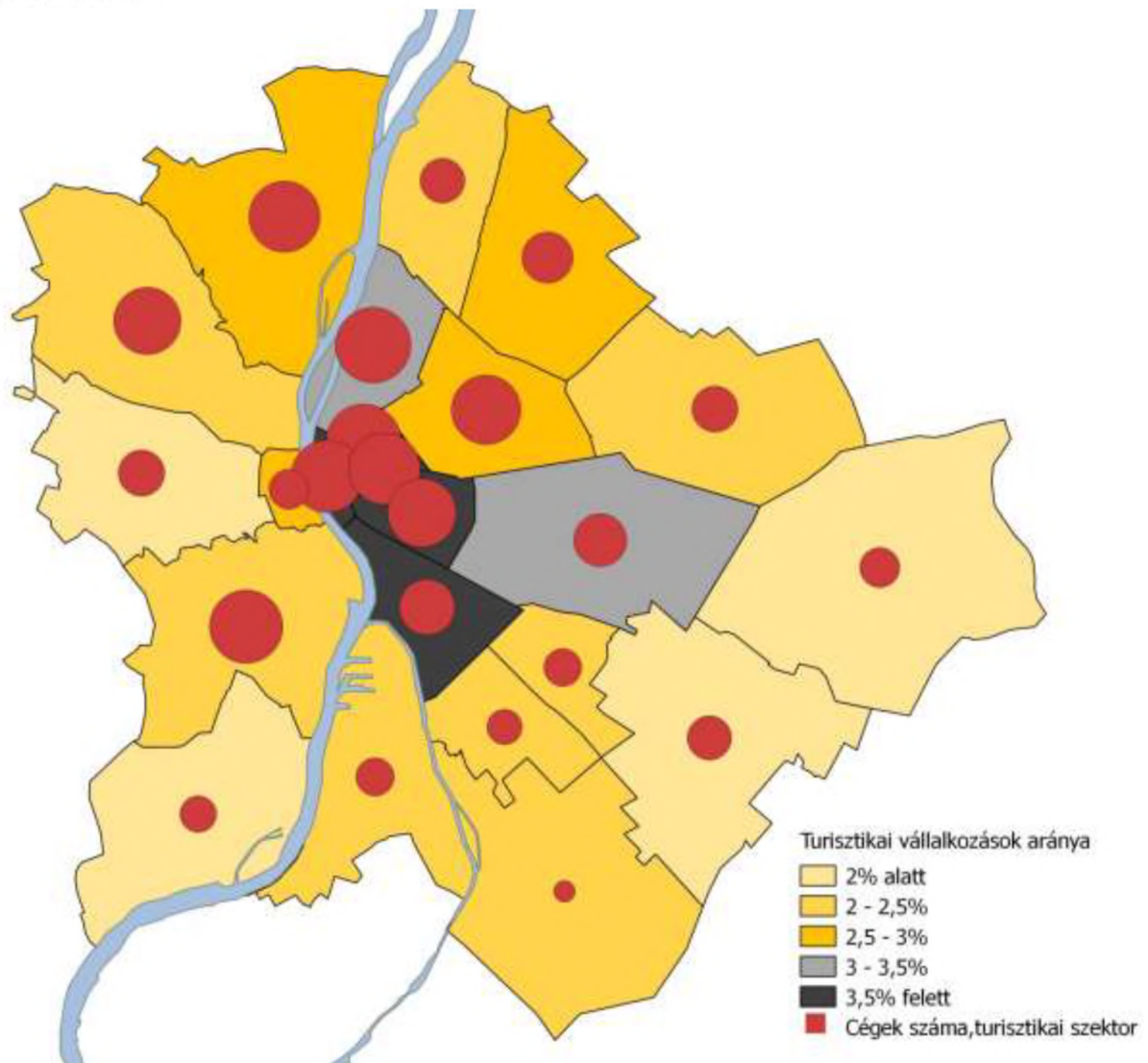
2.2.3 Üzleti szolgáltató szektor

29. ábra: Üzleti szolgáltató szektorban működő vállalkozások kerületenként, 2017-ben: OPTEN, saját szerkesztés

A vizsgált ágazatok közül az üzleti szolgáltató szektor rendelkezik a legtöbb foglalkoztatottal és működő vállalkozással is. Az iparágban jelen vannak mind a mikrovállalkozások mind a nemzetközi szolgáltató vállalatok. Az iparág foglalkoztatja a fővárosi munkavállalók több mint 6%-át. A vállalkozások számosságát tekintve kiemelkedik a főváros budai oldala, ahol az összes vállalkozásnak csaknem 10%-a ebben a szektorban dolgozik. Ugyanakkor ezekben a kerületekben jellemzően a mikro- illetve kis- és középvállalkozások dominálnak, míg a pesti oldal irodaközpontjaiban nagyrészt több száz főt alkalmazó szolgáltatóközpontok vannak jelen. A Magyar Szolgáltatóipari és Outsourcing Szövetség becslése szerint az úgynevezett shared-service-centerekben (SSC) jelenleg a fővárosban több mint 25.000-en dolgoznak. Az SSC ágazat dinamikus fejlődést mutatott az elmúlt évtizedben, a helyi költségek növekedése és a szakképzett munkaerő hiánya azonban kihívás elé állítja a szektort és gátat szabhat fejlődésének. A modern irodai létesítményekbe települő SSC-k elsősorban a Váci és a Soroksári út mentén, illetve Dél-Budán helyezkednek el. Városon belüli telepítő tényezők továbbra is a metróvonal melletti fekvés, a modern irodaházi környezet és az egyetemekhez való közelség.

2.2.4 Turizmus

30. ábra: Turisztikai szektorban működő vállalkozások kerületenként, 2017-ben: OPTEN, saját szerkesztés

Budapest Magyarország fővárosaként az ország legfontosabb turisztikai célpontja. A fővárosi turisztikai szektor a leginkább munkaintenzív a vizsgált iparágak közül, ugyanakkor a legkevésbé hatékony, az egy foglalkoztatottra jutó árbevétel a legalacsonyabb. Ugyanakkor a turizmus igen erős interszektorális kapcsolatokkal rendelkezik, pld. az egészséggazdaság, a kreatív ipar vagy a személyi szolgáltatások irányában. Ezzel együtt ki kell emelni, hogy a turisztikai - és a hozzá kapcsolódó vendéglátó és szolgáltató - **szektornak van az egyik legnagyobb hatása a városi környezet és közszolgáltatások fejlődésére a vizsgált ágazatok közül.**

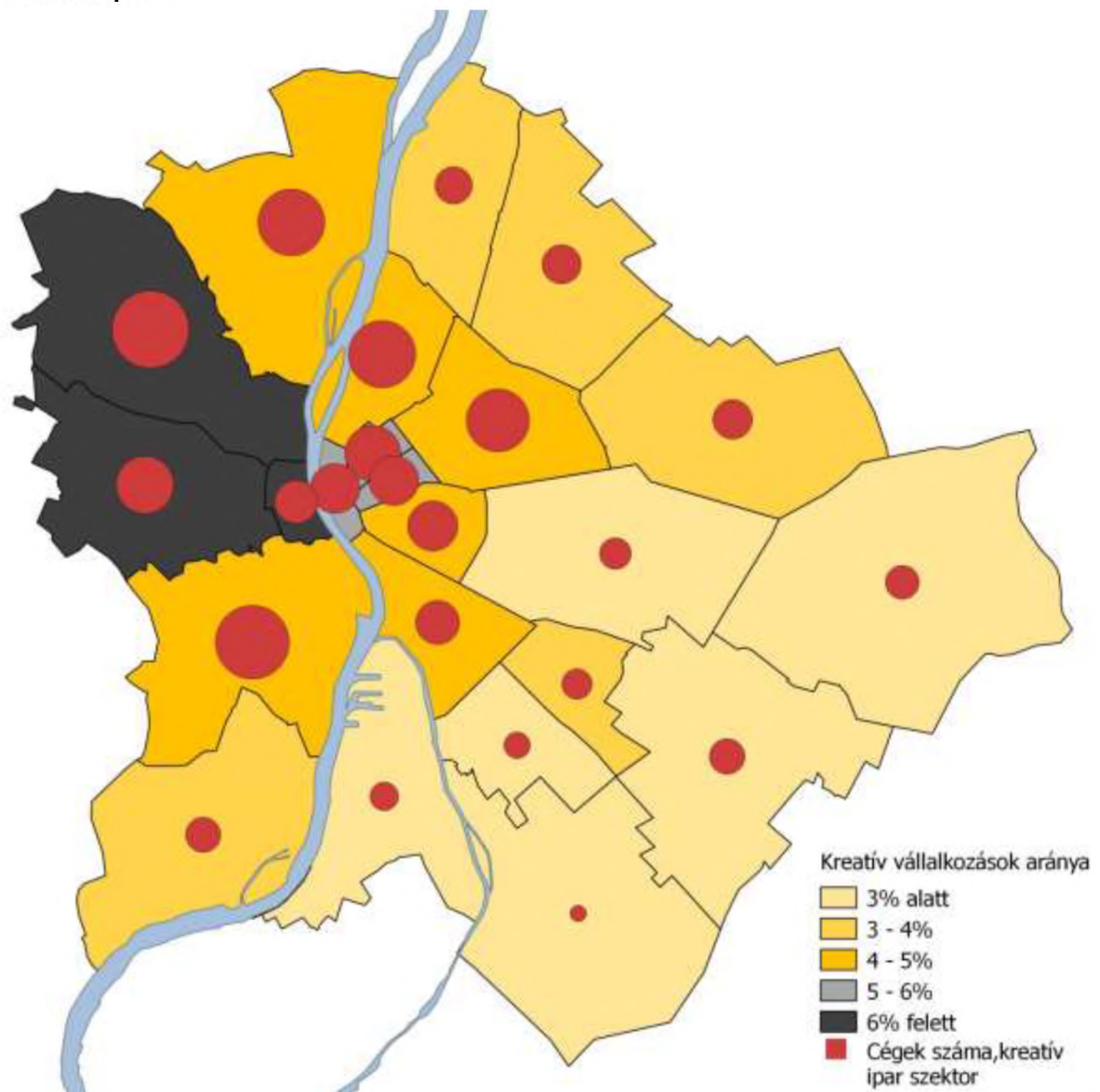
2010 óta folyamatosan növekszik, minden évben nőtt a vendégek és vendégéjszakák száma, és 2014-15-re elérték a válság előtti szintet¹⁸. Budapest főleg külföldiek számára turisztikai célpont - a külföldiek aránya a vendégéjszakák tekintetében kb. 90 százalékos - azon belül pedig elsősorban az EU országokból érkezők számára, bár máshonnan is nőtt az ideérkezők száma. A vendégek átlagban három éjszakát töltenek Budapesten. A főváros vonzása többek közt a jó fekvésnek, élhetőségnek, programkínálatnak, a javuló színvonalú gasztronómiának és a biztonságnak köszönhető. Szintén fontos szempont, hogy „cheap destination”, azaz olcsónak számít a nyugati-európai országok nagyvárosaival összevetve. Számos városfejlesztési projekt valósult meg, melyek a turizmus szempontjából is előnyökkel bírnak, ugyanakkor több kiemelt helyszín állapota továbbra is leromlott (pld. Citedalla). Magyarországon 60 ezer szállodai szoba van, ennek harmada Budapesten, a bevételek fele szintén a fővárosban jelenik meg. Az elmúlt évek növekvő trendjei meghozták a befektetők kedvét és az utóbbi években egyre több fejlesztő fontolgat szállodai beruházásokat Budapesten. Jelenleg 3-4 ezer szállodai szoba építése van folyamatban, melyek jelentős része négy-öt csillagos.

A Smith Travel Research 35 európai város szállodáit hasonlítja össze. Budapest foglaltság tekintetében a középmezőnybe tartozik. A nettó átlagárat tekintve 28. a rangsorban, azaz csak 7-8 város van, ami olcsóbb, míg a REVPAR (egy kiadható szobára jutó árbevétel) mutató tekintetében 26. helyen szerepel a város. Ez azt mutatja, hogy Budapestnek igen nagy növekedési potenciálja van még az árszínvonalat tekintve. Budapest népszerű MICE (meetings, incentives, conferencing, exhibitions / üzleti turizmus) célpont, ez a turizmustípus a jövőben tovább csökkenthetné a szezonalitást. Az üzleti turizmus fizetőképes résztvevőket jelent, akikkel a minőség irányába lehetne elvinni a főváros turizmusát. Akadályt jelent ugyanakkor a kongresszusi létesítmények limitált kapacitása. Az ágazatot sújtó probléma az építőiparban kialakult kapacitáshiányok, melyek gátolják a további befektetések dinamikus növekedését; az akut munkaerőhiány főleg annak a fényében, hogy sok olyan terület van a vendéglátóiparban, amelyet hosszútávon sem lehet kiváltani technikai megoldásokkal. A harmadik probléma az olcsó vendégkör megjelenése, akik többnyire magánlakásokban szállnak meg – ennek jogi szabályozása fontos feladat.

¹⁸ A budapesti turisztikai szektor elemzése a Magyar Szállodák és Éttermek Szövetségével történt egyeztetés alapján.

A turizmus minőségi fejlesztésével kapcsolatban két fontos területet érdemes kiemelni, ahol az önkormányzatoknak feladata van. A turisztikai szolgáltatások számos területén tapasztalható a minősítési rendszer, a sztenderd elvárások hiánya, amelyet a folyamatos árverseny tovább amortizál. A városi környezet minőségének folyamatos fejlesztése állandó önkormányzati feladatot jelent, ahol gyakran érezhető a közterületek működésével, fenntartásával kapcsolatos kerületközi koordináció hiánya.

2.2.5 Kreatív ipar

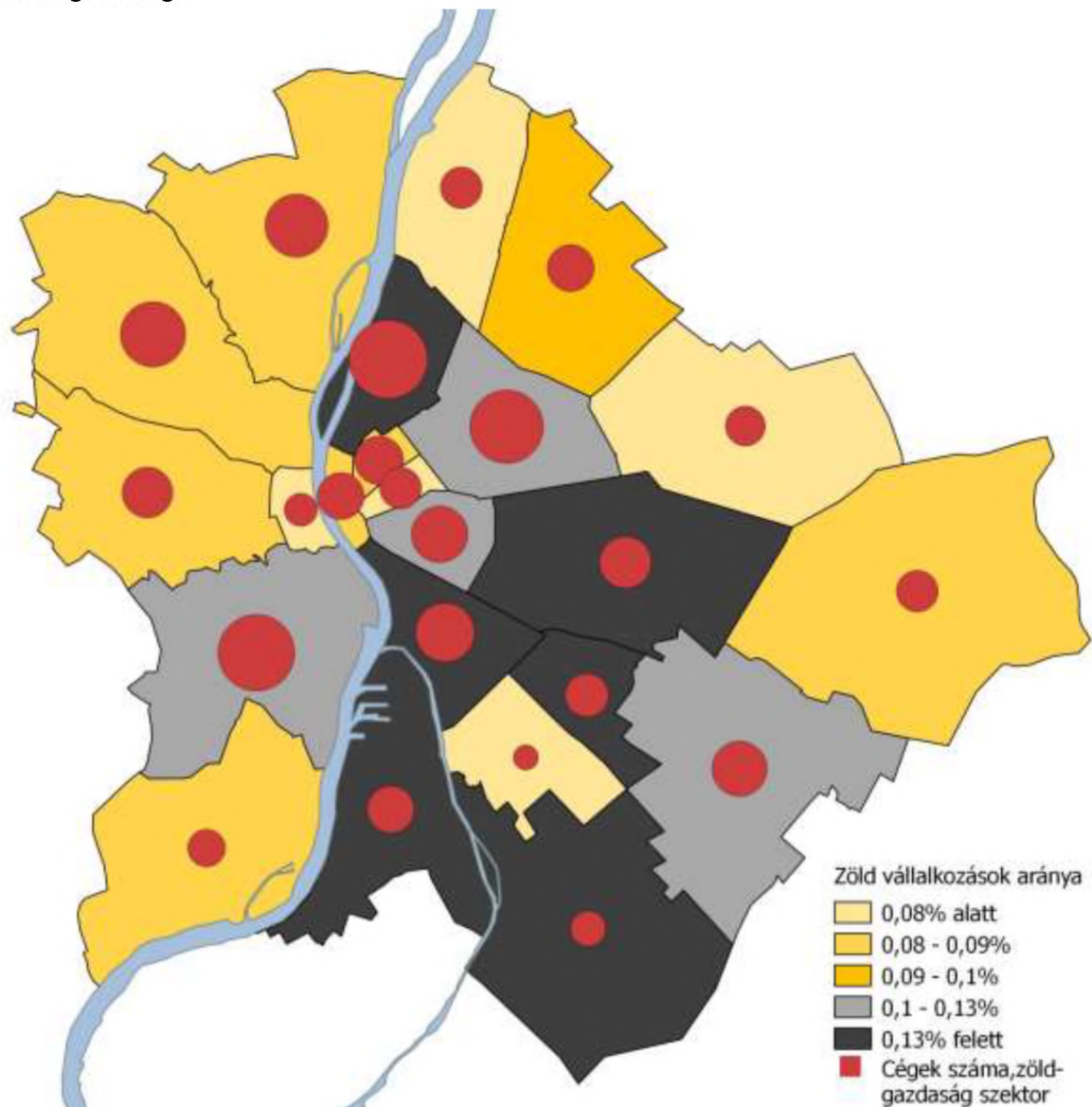

31. ábra: Kreatív ipar szektorban működő vállalkozások kerületenként, 2017-ben
Forrás: OPTEN, saját szerkesztés

A fővárosi kreatív ipar 2017-ben több mint 30 ezer főnek adott munkát (a foglalkoztatottak 3,5%-a), illetve a szektor vállalkozásai a budapesti működő cégek 9%-át tették ki. Az iparág mind profilban, mind vállalkozásméretben igen heterogén. A hazai kreatív iparban is jelen van a dualitás, azaz a hazai kereslethez kapcsolódó és a globális kereslethez köthető (direkt, vagy indirekt exportot folytató)

szegmensek közötti nagy különbség.¹⁹ A kreatívipart kiemelten sújtják a magas adminisztratív költségek, hiszen ebben az ágazatban a vállalkozások száma nagyobb, méretük pedig kisebb, mint a gazdaság többi részében. Az ágazat bővülésének három kulcsszereplője az önfoglalkoztató vállalkozó, a piac és méretugrásra kész kreatív vállalkozás és a klasszikus, kiemelkedő növekedési potenciálú start-up vállalkozás. Negyedik – nem „növekedési – csoport a piacon működő nagyobb szereplők köre. Vállalkozásaik sűrűsödése elsősorban a bel-budai és a belső pesti kerületekben erős, több emblematikus kreatív iparági klaszterrel (Bartók Béla út, Király utca, Falk Miksa utca stb.).

2.2.6 Zöldgazdaság

32. ábra: Zöldgazdaság szektorban működő vállalkozások kerületenként, 2017-ben
Forrás: OPTEN, saját szerkesztés

A zöldgazdaság a fővárosban elsősorban társadalmi-környezeti haszna miatt jelentős, az elemzés alapján Budapesten az iparág mintegy 400 céggel van jelen, melyek több mint hatezer főt

¹⁹ A magyar kreatívipar társadalmi, gazdasági hatásai - Készült a Design Terminál Nemzeti kreatívipari Központ megbízásából, HÉTFA, 2014. A kutatást vezette: Szepesi Balázs

foglalkoztatnak. A fővárosi tulajdonú cégek (FKF, Főkert, Főtáv, Fővárosi Vízművek, Fővárosi Csatornázási Művek) kiemelt szerepet játszanak a szektorban, így innovációik, fejlesztéseik modellértékűek lehetnek az iparágban. Területi elhelyezkedésük elsősorban a külső kerületekre jellemző, legnagyobb sűrűsödést a dél-pesti kerületek mutatják. Igen jelentős számban vannak jelen barnamezős területek hasznosításában.

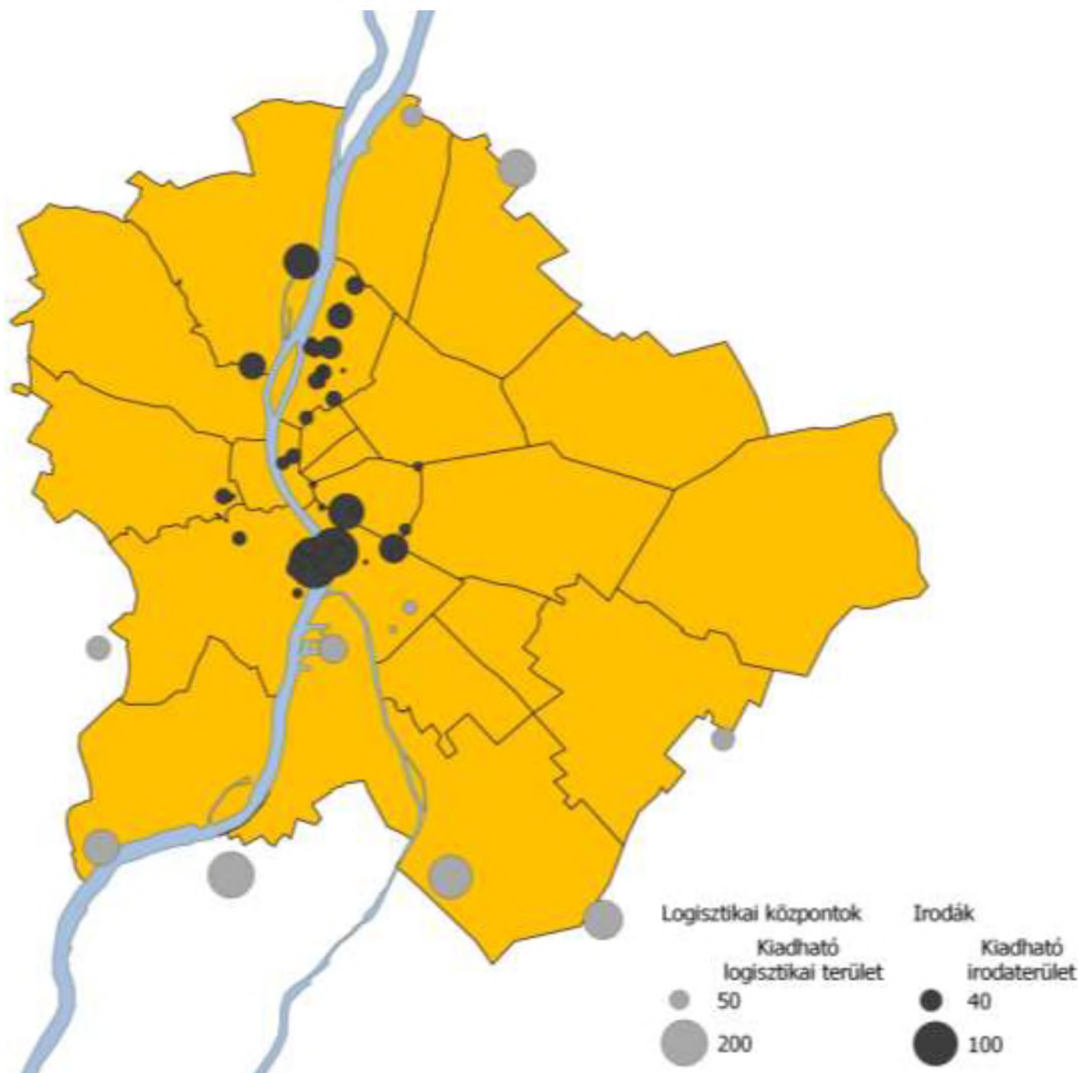
2.2.7 Ingatlanpiac

Az ingatlanpiac alakulása a helyi gazdaság teljesítményének tükré. Modern munkahelyek, kereskedelmi központok, logisztikai létesítmények, mind-mind a gazdasági szereplők tevékenységének fizikai, területi színterei. Szoros keresleti-kínálati összefüggés mutatható ki az üzleti szolgáltató vagy az IKT szektor és a modern irodapiac között. A jelentős irodaterületi igénnyel rendelkező SSC-k jelenleg az irodapiac legfontosabb mozgatórugói. Egy-egy technológiai gócpont köré települő kutató-fejlesztő cégek ugyancsak jelentős keresletet támasztanak a helyi irodapiac felé.

Budapesten a modern irodapiac bölcsője az V. kerület, illetve a Budaörsi út voltak, ahol a kisebb méretű irodaházak telepítő tényezője a Váci utca, illetve a Bécs felé vezető M1-es autópálya közelsége volt. A mennyiségi kereslet megjelenésével az alacsonyabb telekárak, a nagyobb szabad területek, a jobb megközelíthetőség és az alacsonyabb fajlagos beruházási költségek jelentették a legfontosabb szempontokat, így a fejlesztések egyre nagyobb része nem a központi fekvésű városrészekben valósult meg. Fókuszpontba kerültek a jó vonalas tömegközlekedéssel (metrókapcsolattal) rendelkező térségek, ahol elérhető áron viszonylag nagy telkeken lehetett fejlesztést indítani. A fejlesztők zöme továbbra is a belvároson kívüli, jól megközelíthető irodafejlesztésekre koncentrált (Váci út, Dél-Buda, Közép-Ferencváros, Józsefváros), amely szegmensben a legnagyobb kereslet mutatkozik. A Váci út és környéke külön kategóriaként kezelhető, hisz az elmúlt évek legnagyobb és legsikeresebb fejlesztései ezen a részen valósultak meg. A fővároson belül ezen a területen a legalacsonyabb a kihasználatlansági mutató. A fővárosi irodapiac jelentős növekedést mutat ezekben az években, 2018-ban átlépte az évi 100.000 m² fejlesztési volument, mely megközelíti a 2009 előtti 300.000 m²-es éves újépítési teljesítményt. Ugyanakkor az irodapiaci kereslet tartósan 400.000 m² feletti szinten mutatkozik, így a kihasználatlansági ráta csökkenő tendenciát mutat Budapesten (2018 III. negyedében 6,4%-on állt).

Az ipari ingatlanok piacát továbbra is leginkább a budapesti és a főváros környéki ipari és logisztikai parkok határozzák meg. 2018 közepére a teljes budapesti és a főváros környékén elhelyezkedő modern ipari ingatlanállomány, a saját tulajdonban hasznosított ipari területek nélkül, 2,08 millió m² volt. A gazdasági fellendüléssel járó moderált kereslet növekedés, illetve az új ipari ingatlan kínálat elmaradásának hatására az üresedés folyamatosan csökkent az elmúlt időszakban, 2018 közepén 3,7%-on állt. A modern ipari ingatlan szegmensben ez a folyamat középtávon az átlagos árak emelkedését fogja okozni. A gazdasági folyamatok erősödésével a főváros területén felértékelődnek a jó megközelíthetőséggel rendelkező, külső kerületi meglévő ipari övezetek, illetve az autópálya csomópontokhoz közeli zöldmezős területek, ugyanakkor a belső barnamezős iparterületek átalakulása, funkcióváltása is várható.

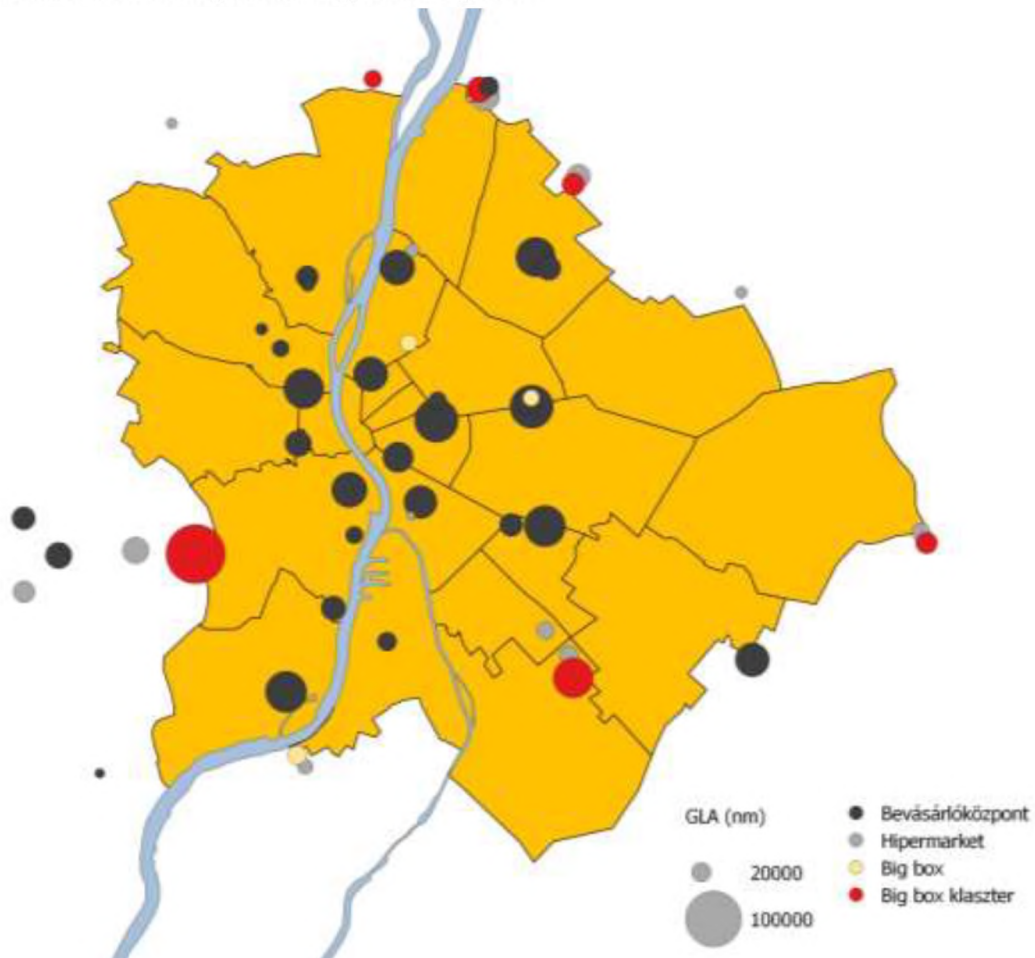
A főváros és térsége logisztikai gócpontja a dél-pesti térség, itt jelenik meg több európai közlekedési folyosó, illetve Budapest, mint felvevő piac által generált logisztikai igény és kínálat. A térség regionális szempontból is kiemelkedő jelentőségű, mind infrastruktúra, mind szolgáltatási piac tekintetében. A csepeli kikötői létesítmények, konténerterminálok, a BILK, a tervezett Budapest-Pireusz vasútvonal dél-pesti végpontja, illetve a nemzetközi repülőtér térsége jelentős fejlődési potenciállal rendelkezik és szervesen kapcsolódik a kiugróan fejlődő logisztikai szolgáltatások piacához. Együtt alkotják a főváros, mind Budapest NODE fejlődő logisztikai ökoszisztémáját.

33. ábra: Irodapiac és logisztikai piac térszerkezete Budapesten és környékén, 2018-ban
 Forrás: saját szerkesztés, Megjegyzés: létesítmények 20.000 m²-től nagyobb kiadható területtel, a körök területarányosan mutatják a létesítmények méretét, ezer m²-ben

A fővárosi kereskedelmi piac is jelentős változásokon ment keresztül az elmúlt évek során. A növekvő kiskereskedelmi forgalom és új kereskedelmi láncok megjelenése növeli a keresletet az új üzlethelyiségek és központok irányában. Ugyanakkor az állami szabályozók („plazastop” rendelet) meglehetősen korlátozzák az új kereskedelmi létesítmények megjelenését a piacon. Ez a folyamat kedvez a meglévő kereskedelmi ingatlan állománynak, ahol a bérleti díjak ismét növekedésnek indultak és az üresedés is csökkent a kiemelt helyszíneken. Jelentősebb kiskereskedelmi beruházások csak limitáltan fognak megjelenni, már előkészített projektek megvalósításával, meglévő

kereskedelmi központok bővítésével (Etele tér, Bogdáni út). Nagyobb szerepet fognak kapni a különböző alközpontok, illetve vonalas tömegközlekedési csomópontok köré szervezett kereskedelmi funkciók. Ugyanakkor a magas presztízsű kiemelt belvárosi utcák (Váci utca, Andrásy út) továbbra is vonzani fogják a márkás ruházati szaküzleteket, míg a többi, nagy forgalmú utca a napi bevásárlás és a vendéglátás színtere lesz. Utóbbi szegmens a belváros újabb részeire fog kiterjedni. A távolabbi jövőben a bevásárlóközpontok szerepe – az online kereskedelem térnyerésével párhuzamosan – változhat, a kiemelt lokációval és közlekedési kapcsolatokkal rendelkező létesítmények inkább szórakoztató, szolgáltató, vendéglátó központokká válnak, a kevésbé erős pozícióval rendelkezők viszont inkább a városi logisztikát fogják kiszolgálni.

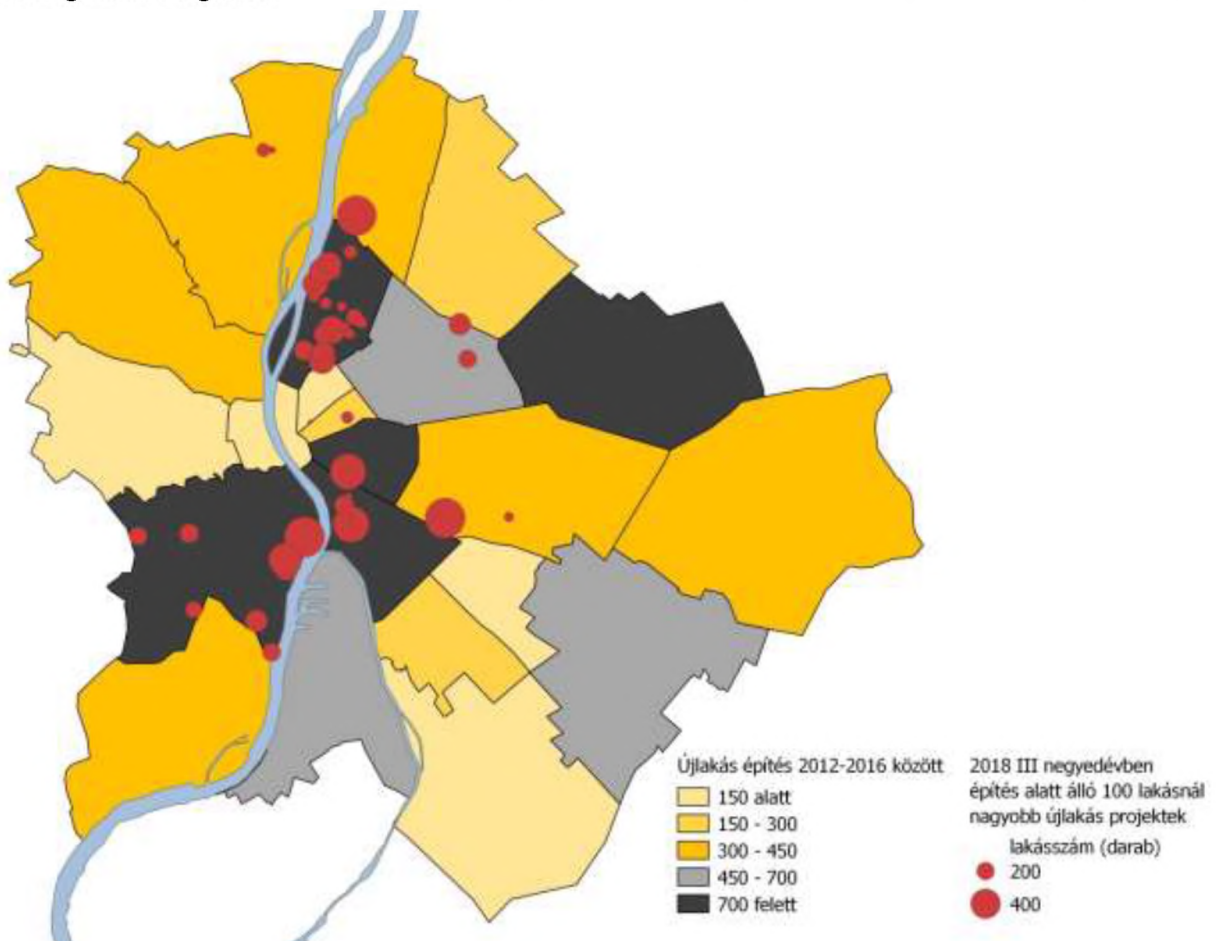

34. ábra: Kiskereskedelmi ingatlanpiac térszerkezete Budapesten és környékén, 2018-ban
 Forrás: saját szerkesztés, Megjegyzés: létesítmények 10.000 m²-től kiadható területtel, a körök területarányosan mutatják a létesítmények méretét, m²-ben

Budapest lakásállománya 2010 és 2018 között 889 ezerről 916 ezerre nőtt. A kerületek közül a legnagyobb lakásállománnyal a XI., a XIII., a XIV. és a III. kerület rendelkezik. Abszolút értelemben a legjelentősebb bővülést (3,2 ezer darab) a 2010 és 2016 közötti időszakban a XI. kerületi lakásállomány mutatta, ami a teljes növekmény 17%-a. A többi kerület lakásállományát egyenletes, lassú növekedés jellemezte. A lakásállomány ezer főre vetített vizsgálata már árnyalja a képet, mutatva, hogy a különbségek jóval nagyobbak az egyes kerületek között. Összességében megállapítható, hogy a kerületek lakásállományának relatív bővülése a belső kerületekben (VI. és VIII.) mutatkozott a legdinamikusabbnak. Kiemelt lakásépítési helyszínek elsősorban a jó közlekedési adottságokkal (vonalas tömegközlekedés, főutak) illetve nagyméretű viszonylag olcsó telkekkel

(egykori barnamezős vagy mezőgazdasági zöldmezős területek) rendelkező kerületek, illetve a belső városrészek városrehabilitációs programot folytató kerületei.

A 2015-ben bevezetett majd folyamatosan bővített családi otthonteremtési kedvezmény (CSOK), az újjépítésű lakásokra vonatkozó áfa csökkentés (2016-tól 27% helyett 5%), illetve a reálbér emelkedések jelentősen növelték az újlakások iránti keresletet. Ennek hatása 2018-ban már látható az átadott újlakások előre jelzett volumenében, mely felfutás 2019-ben tovább fog nőni. A magasabb lakásáfa a jövőben csökkentheti a keresletet, azonban több tényező is a kereslet fennmaradása mellett szól. A lakóingatlan állomány ideális, 100 év alatti megújításához az állomány évi 1%-ának megfelelő lakás kellene megépüljön, mely kb. 9000 lakást jelente. Ettől az értéktől (a jövő évi 15 ezres előrejelzett állománybővüléstől eltekintve) még messze jár az újlakás építés éves volumene. A magyar háztartások eladósodottsága nemzetközi összehasonlításban is igen alacsony, ami még jelentős teret engedne a lakásvásárlások számára. Budapesten a lakáspiac ma már részben befektető piac is, a magas bérleti díjak, illetve a turisztikai célú hasznosítás adta lehetőségeknek köszönhetően. Az újlakás építés mellett azonban fontos várospolitikai és gazdasági kérdés a historikus városi lakásállomány megújítása, mely a lakásállomány modernizálása mellett a belső városrészek élhetőségét is elősegítheti.

35. ábra: Újlakáspiac térszerkezete Budapesten, 2018-ban
Forrás: saját szerkesztés

2.2.8 Kiemelt ágazatok nemzetközi értékelése

Amennyiben nemzetközi összehasonlító elemzés alapján értékeljük az ágazatokat, az európai klaszter obszervatórium módszertana figyelembe veszi az adott ágazat abszolút méretét (foglalkoztatottak száma), relatív méretét (specializáció - más régiókhoz mérten), és az adott gazdaságon belüli súlyát (adott munkaerőpiacon hányan dolgoznak ebben az ágazatban. A gazdasági fejlődés célterületeinek azt tekintjük, ahol a különböző erősségek találkoznak, átfedésben vannak.

Fókuszterület lehet az **egészségipar és a kapcsolódó szolgáltatások** összessége – BUDAPEST HEALTH – figyelembe véve a gyógyszergyártás feldolgozóipari kapacitásait, az orvosi felsőoktatási képzést, az orvosi technológiákban aktív cégeket, az élettudományokban mért komparatív előnyöket, a RIS3 stratégiában kimutatott jellemzőket, az innovációs pályázatokon aktív az egészségügy súlyát, a kockázati tőkebefektetések élénkülő érdeklődését. Valamint az egészségügyi ellátó rendszer méretét Budapesten, illetve Közép-Magyarországon. Ezen belül kiugró növekedés jelezhető előre a digitális, technológiai fejlesztésekben, a protokollok és szolgáltatások fejlesztésében, az „okos textilek” fejlesztésében, a megelőzés és a diagnosztika területén, az életmód és egészségügyi ellátás, vagy az egészséges ételkészítés és egészségügyi ellátás határfelületein történő innovációkkal, az egészséges életmódhoz, sporthoz kapcsolódó fejlesztésekkel, ahogy arra a Digitális Jólét Program alatt elfogadott Digitális sport stratégia is rámutat. A változást több dolog is jelzi: az olyan szervezeti, modellszerű megoldások, mint az élő laboratóriumok; a startup projektek között az egészségipari fókusszal indított projektek arányának növekedése; és elsősorban az, hogy az egészségipari értéklánc alapvetően megváltozott az IKT konvergenciával (bionika). Már nem (csak) a laboratóriumi gyógyszeripari fejlesztések, hanem a Big Data, a mesterséges intelligencia, a szenzorok fejlesztése, valamint a design és egyéb szolgáltatási kompetenciák határozzák meg a fejlődést és az iparág versenyképességét.

Budapesten kiemelhető a **logisztika-intenzív klaszter** a közlekedés, a logisztikai szolgáltatások és az ezeket a szolgáltatásokat intenzíven használó tevékenységek jelenléte. A mobilitás-technológiák fejlesztésében kimutatott komparatív előnyt is számítva a méret, a fókusz és a specializáció elég erős, hogy felvesse egy BUDAPEST NODE kiemelt ágazat, tématerület meghatározásának lehetőségét. A várostérség a TEN-T, illetve európai korridor hálózatának egyik csomópontja, és mint ilyen a következő ciklus kiemelt témája. Az IPAR 4.0 fejlesztések, az ellátási láncok és a mögöttük álló, lehetőséget teremtő technológiák (5G, mesterséges intelligencia és dolgok internete) jelenléte is adott. A gyorsan növekvő vállalkozások összetétele, és a gyorsan változó, földrajzilag lehatárolható területek is azonosíthatóak: déli városkapu, a vasúti multimodális konténerterminálok; M0 déli szakasza, valamint a repülőtér térsége.

A harmadik ágazat, ahol a régióknak komparatív előnye lehet az a **kreatív gazdaság**. 2010-es adatok alapján az Európai Unió GDP-jének 4,5%-át, Magyarországon a gazdasági teljesítmény 3,7 %-át adta a kreatívipar. Az iparág bruttó hozzáadott értéke 2008-2012 között 4,6-szor gyorsabban nőtt, mint a nemzetgazdasági átlag, ugyanezen időszakban az exportnövekedés majdnem duplája (1,85-szöröse) volt az átlagos mértéknek. A kreatív foglalkozásuk között igen magas, az országos átlag kétszeresét teszi ki a vállalkozók (magánvállalkozók és társas vállalkozók) aránya. A kreatíviparban az átlagos vállalatméret alacsony, 1-6 fő közötti. A design alágazatban az egy fős vállalkozások jellemzők.

A kreatív ipar és az ipari digitalizáció, a 4. ipari forradalom és az IPAR 4.0 fejlesztések között is szoros a kapcsolat. Az IPAR 4.0 üzleti modelljének alapelve – az egyedi fogyasztói igényre gyártott egyedi termék és szolgáltatás a kreatív iparból indult: újragondolva a kézművesipar egyedi léptékét a posztmodern, technológiai környezetben, és közösségi platformokra építve. A kreatív ipar élen jár a munkaerőpiac átalakulásban is: szabadúszó vállalkozók/önfoglalkoztatók arányának növekedése; atipikus foglalkoztatási formák terjedését; szolgáltatásexport; új szakmák: UX, közösségi média, design és egyéb tanácsadási, szolgáltatási feladatok. A kreatív ipar egyre több ágon kapcsolódik a közösségi irodák, akcelerátorok, a nagyvállalatok működéséhez is, ami erősíti a konvergenciát, illetve a szinergiákat.

2.2.9 Gazdasági ágazatok területi koncentrációja

Budapesten és térségében számos olyan kiemelt gazdasági zóna található, melyek komplex fejlesztése sok szereplő közös, koordinált munkájával valósítható meg. A fejlesztési feladatok és projektek egymásra épülése, a különböző szereplők esetleges érdekellentéte, a jogi, tulajdonosi és szabályozási környezet összetettsége megkívánja a közös, koordinált tervezést és a folyamatos érdekegyeztetést. A Fővárosi Önkormányzatnak, mint gazdaságszervezéssel megbízott testületnek, feladata lehet a kiemelt területeken a szereplők megszólítása, a közös tervezés és kommunikáció elősegítése, az abban való részvétel vagy koordináció. A következőkben definiálunk és kiemelünk olyan területeket, melyek fejlesztése a fenti célok figyelembe vételével valósulhat meg (a lista folyamatosan bővíthető).

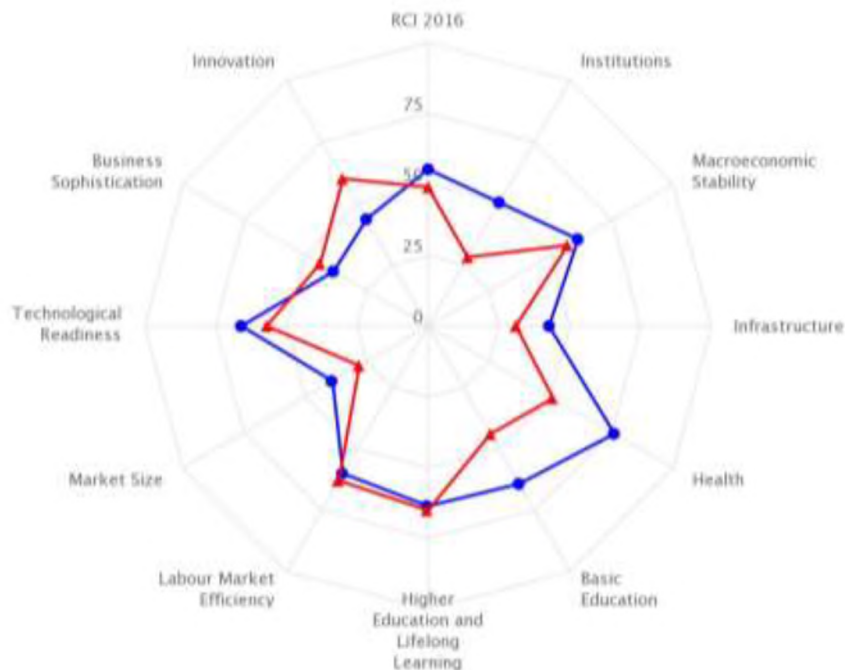
- **Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér gazdasági zónája.** Hazánk legjelentősebb repülőtere az elmúlt évek jelentős forgalom emelkedésének köszönhetően a következő időszakban utas és cargo forgalomban behozza vagy akár meg is előzi a térségi versenytársakat. A megemelkedett forgalom nemcsak a repülőtér belső infrastruktúrájának, hanem a kapcsolódó közlekedési hálózatoknak illetve gazdasági területeknek is a folyamatos fejlesztését igényli. A sokszereplős tervezés és kommunikáció irányában már jelentős lépéseket tettek a résztvevők (pld. AirLed, Lair programok, illetve a BUD klaszter). Ugyanakkor a közeljövőben ütemezett fejlesztések (vasúti kapcsolat kiépítése, Ferihegyi gyorsforgalmi út felújítása, Cargo City, parkolóház, T3 terminál) a további szoros együttműködést igénylik. A repülőtér forgalomműködése nemcsak a belső szolgáltatások kapacitásbővülését hozza magával, hanem számos közvetett gazdasági hatása is megjelenik a vonzáskörzetében, melynek becsatornázása, koordinálása, a szinergiák kihasználása fontos feladat.
- **Déli nyugati új alközpont.** A Kelenföldi pályaudvar környéke az M4 metróvonal megnyitásával Budapest nyugati kapujának legfontosabb közlekedési átszállóhelye lett. Az Etele tér és a Budaörsi út közötti zóna új funkciókkal bővülve (Etele Plaza bevásárlóközpont, Budapest One irodakomplexum) egy komplex munkahelyi, kereskedelmi és szolgáltató alközpont szerepet fog betölteni. A vasúti infrastruktúra tervezett bővítése (Déli összekötő, Nyugati-Déli alagút) és a Dobogón megépülő szuperkórház tovább fogja erősíteni a térség szerepét. A jelentős beruházások a különböző szereplők (XI. kerület, Fővárosi Önkormányzat, BKK, MÁV, Magyar Állam, magánfejlesztők stb.) koordinációját és együttműködését igénylik.

- **Turisztikai és szolgáltató zóna Budapest belső kerületeiben.** Az eredetileg üres épületek átmenti hasznosításának céljával indult vendéglátó vállalkozások az elmúlt tíz évben a főváros jelentős turisztikai szolgáltató központjává nőtte ki magát. A fejlődés elsősorban a fapados repülőjáratokkal Budapestre látogató turisták számának robbanásszerű növekedésének köszönhető. Az elsősorban fiatal korosztály szolgáltatási keresletére kiépült vendéglátóhely (söröző, étterem, gyorsétterem) és szálláshely szolgáltató (elsősorban lakóházakban kialakított hostelek vagy rövidtávra kiadott lakások) gócpont ma már több mint 6 milliárd forintos államháztartási bevételt hoz az államnak és becslések szerint 10 ezer munkahelyet tart fent a Belső-Erzébetvárosban (illetve átnyúlik a VI. és VIII. kerület egyes részeire is). A hatalmas turista tömeg megjelenése a lakónegyedben azonban számos problémát okoz, melyet a kerületi önkormányzat és több vállalkozói kezdeményezés is kezelni próbál (pld. több köztisztasági és közterület felügyeleti kapacitással). A különböző érdekelt felek közötti kommunikáció és érdekegyeztetés állandó kereteinek létrehozásához és működtetéséhez fővárosi vagy állami (jogi vagy szervezeti jellegű) támogatásra lehet szükség. Kiemelten fontos az idegenforgalomhoz kapcsolódó szolgáltatások minőségének fejlesztése, egy minimum követelmény meghatározása.
- **Budapest Déli Városkapu.** A Ferencváros déli, Duna-menti része már a 2000-es évek eleje óta jelentős fejlesztések színtere, megépült a Millenniumi városközpont, a MÜPA és a Nemzeti Színház. Az elmúlt években jelentős közlekedési infrastruktúra fejlesztések valósultak meg (1-es villamos budai átvezetés) illetve vannak tervezés vagy előkészítés alatt (H6 és H7 HÉV járatok összekapcsolása és Kálvin térig vezetése, Déli összekötő vasúti híd bővítése és új Közvágóhíd vasúti megállóhely). A környék számos közsféra által tervezett beruházás helyszíne lesz (új kongresszusi központ, Budapesti Atlétikai Stadion, Diákváros), illetve a magánszféra is jelentős projekteket valósít meg (Millennium Garden irodaház, Vágóhíd utcai lakásfejlesztések) és tervez (pld. az egykori vágóhíd területén). A 2018 júliusában a KKBK Kiemelt Kormányzati Beruházások Központja által kiírt fejlesztési tervpályázat várostervezési keretet fog biztosítani a Rákóczi hídtól délre eső állami beruházások számára, ugyanakkor fontos lehet a közlekedésfejlesztések és a magánberuházások közötti összhang megteremtése is a tervezési terület bővítésével.
- **Déli logisztikai zóna.** Budapest térségében egymást keresztező három jelentős pán-európai közlekedési folyosó (IV., V. és VII.), kiegészülve a fővárosi térség gazdaság erejével és népességkoncentrációjával, igen jelentős logisztikai keresletet indukálnak. A logisztikának jelentős hagyományai és kiépült infrastruktúrái vannak jelen a térségben (szabadkikötő, Ferencvárosi rendező pályaudvar, BILK), melyek az utóbbi években újabb elemekkel bővültek (Metrans konténerterminál, Budapest Dock fejlesztései). Jelentős fejlődést hozhat a tervezett Budapest – Pireusz vasútvonal megvalósulása, melynek északi végpontja a dél-pesti térségben lesz kiépítve. A térségben megjelenő kontinentális tranzitforgalom, a hazai vasúti, közúti és vízi szállítással történő export és import, illetve a fővárosi térség fogyasztópiaca által generált logisztikai kereslet a jövőben a szektor erőteljes fejlődését vetítik előre. Az ezzel járó jelentős infrastruktúra és logisztikai létesítmény fejlesztési igények a különböző szereplők (XXI., XXIII., XX. és IX. kerület, Fővárosi Önkormányzat, Dunaharaszti, Gyál, BKK, MÁV, Magyar Állam, magánfejlesztők stb.) koordinációját és együttműködését igénylik.

2.3 Innovációs környezet értékelése

Az innovációs környezet értékelése összetett feladat, gyakran statisztikailag nehezen megfogható folyamatok, jelenségek összessége. Jelen elemzés nagy része nemzetközi összehasonlító elemzéseken, rangsorolásokon alapul, illetve beemeltünk az interjúink során elhangzott értékeléseket is. Magyarország és azon belül Budapest, illetve Budapest és Pest megye együttes teljesítményére több nemzetközi értékelés is készült, illetve publikálásra került a 2015 és 2018 közötti időszakban az innovációval, ipari fejlettséggel, digitális érettséggel és termelékenységgel kapcsolatban.

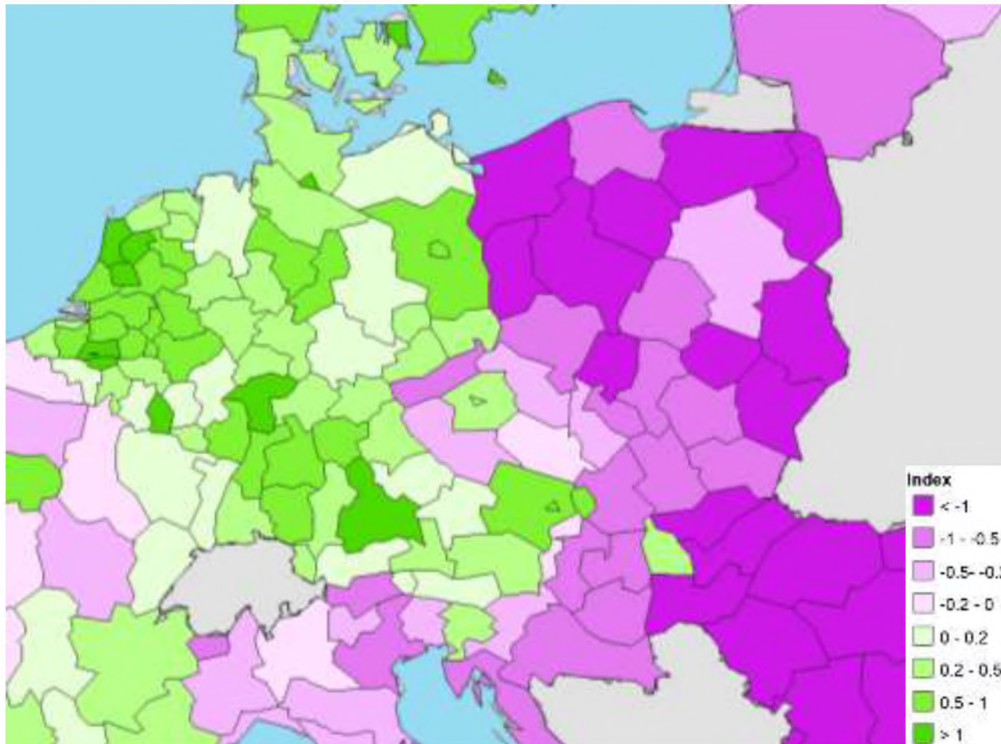
Az European Digital City Index az EU nagyvárosainak digitális vállalkozói környezetét vizsgálja, együttműködésben az Európai Bizottság Startup Europe kezdeményezésével. A legutóbbi, 2016-ban közzétett elemzésében Budapest a vizsgált 60 városból a 33. lett az összesített rangsorban, megelőzve Prágát (37.), Varsót (38.) vagy Bukarestet (52.), ugyanakkor Béctől (10.) jelentős a lemaradás. Az elemzés alapján Budapest egy gyorsan növekvő startup szektorral rendelkezik, ahol 2010 és 2016 között hatszorosára nőtt a technológiai vállalkozások száma, és melyekből több világhírre tett szert (pld. Prezi, Ustream, LogMeIn, NNG). A részletes elemzést tekintve, a legjobb helyezést a digitális infrastruktúra (11.), a mentorálás elérhetősége (11.), a tőkéhez való hozzáférés (16.) és a szaktudás (26.) terén érte el. Erősítendő ugyanakkor például a vállalkozói kultúra, az együttműködés a gazdaság szereplői között vagy az e-gazdaság elterjedése.

36. ábra: Közép-Magyarország versenyképességének értékelése az EU átlaghoz viszonyítva. Forrás: Regionális Versenyképességi Index (RCI), 2016

Az Európai Bizottság Regionális Versenyképességi Indexe (Regional Competitiveness Index – RCI) 2010 óta méri az EU régiók gazdasági, társadalmi fejlődését, külön hangsúllyal az innovációs környezetre. A Közép-Magyarországi régió a legfrissebb, 2016-os értékelésben a 263 NUTS2 régió között a 152. helyezést érte el. Az index a versenyképességet három dimenzióban vizsgálja, ahol **Budapest és a régió a legjobb helyezést az innovációban érte el (46. helyezés), mely a helyi**

tudományos és technológiai tevékenységet értékelte. EU átlag feletti értéket mutat a munkaerő hatékonyság, a felsőoktatás és az üzleti környezet érettsége, ugyanakkor átlaghoz közeli értéket mutat még a technológiai fejlettség, a helyi piac mérete, a makrogazdasági stabilitás és az infrastruktúra kiépítettsége. Jelentős a lemaradás az egészségügy, az alapfokú oktatás és az intézményrendszer minősége terén.

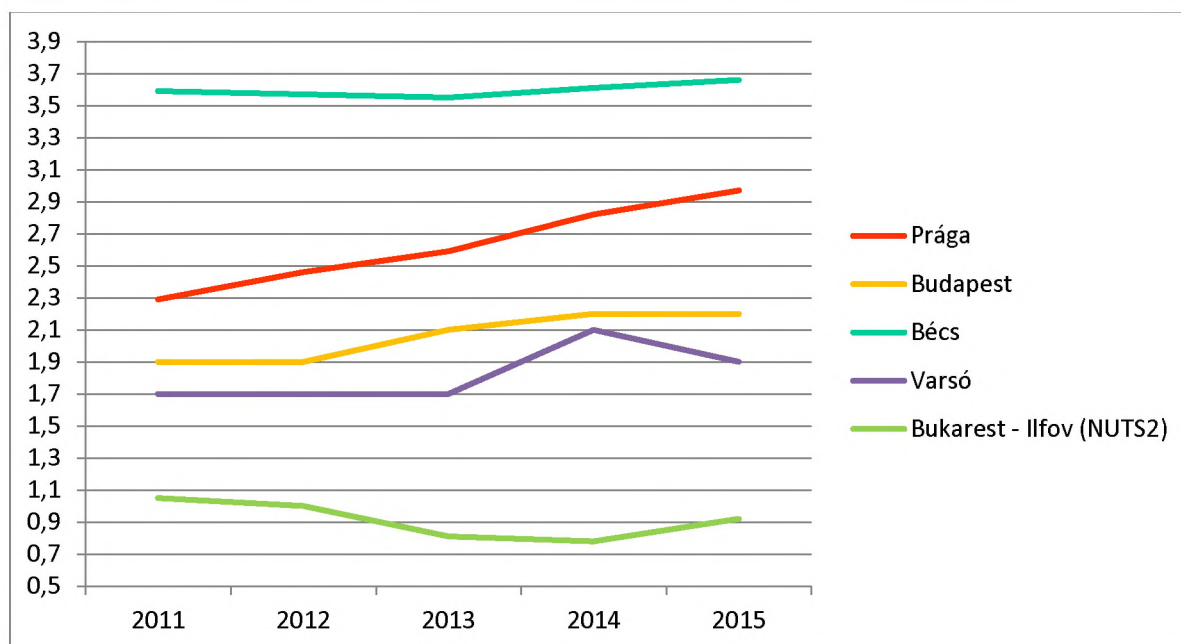

37. ábra: Innovációs versenyképesség értékelése az EU NUTS2 régiókban. Forrás:Regionális Versenyképességi Index (RCI), 2016

Közép-Magyarország 2005-2015 időszakra mért K+F intenzitás az európai és hazai régiók sorában átlagos növekedést mutatott. Ezzel együtt erős kontrasztot mutat a régió, különösen az olyan indikátorokkal összehasonlítva, mint például a kutatók száma (KMR, 2015: 17,518 fő, 69%-a az itthon foglalkoztatott kutatóknak), vagy az aktív népességből a tudomány és technológia területén foglalkoztatottak aránya (2017: 39,6%). Ezekben a mutatókban felülteljesít Közép-Magyarország, hasonló értéket mutatva, mint egy sor fejlett európai nagyvárosi régió (például Stuttgart, 2017: 39,7%). Ezek az adatok azt mutatják, hogy a gazdaság és a tudomány területén a koncentráció kétségtelenül erőteljes, de a belső arányokat tekintve a K+F intenzitás korántsem olyan magas, mint az a gazdaság szerkezetéből következhetne. **Közép-Magyarország, mint „tudásrégió”, nem használja ki hatékonyan a gazdaság és tudásközpontok méretéből adódó előnyöket, a szigetszerű megoldások oldására és a szinergiák erősítésére van szükség.**

Digitális társadalom területén Magyarország, valamint Közép-Magyarország mérsékelttel teljesít; egyes mutatókban – a telefonáláson belül az online hívások, videó-hívások aránya milyen nagy; közösségi médiahasználat – még a mediánnál is jobban (50%, valamint 60% feletti aránya a népességnek). Közép-Magyarországon magas a szélessávú hozzáféréssel rendelkező háztartások aránya, és az internetet napi rendszerességgel használók aránya. Kedvezőtlenebb az érték az online

banki szolgáltatások igénybevétele, és még inkább az e-kereskedelem területén. Közép-Magyarországon, 2017-ben, az emberek 48%-a használta online banki ügyintézésre a netet, míg a vezető régiók esetében ez 90% feletti értéket mutat. Az e-kereskedelem aránya 14%.

38. ábra: A GDP százalékában mért K+F+(I) kiadások (2014: Bécs átlagolt érték) Forrás: Eurostat, KSH, Statistics Poland

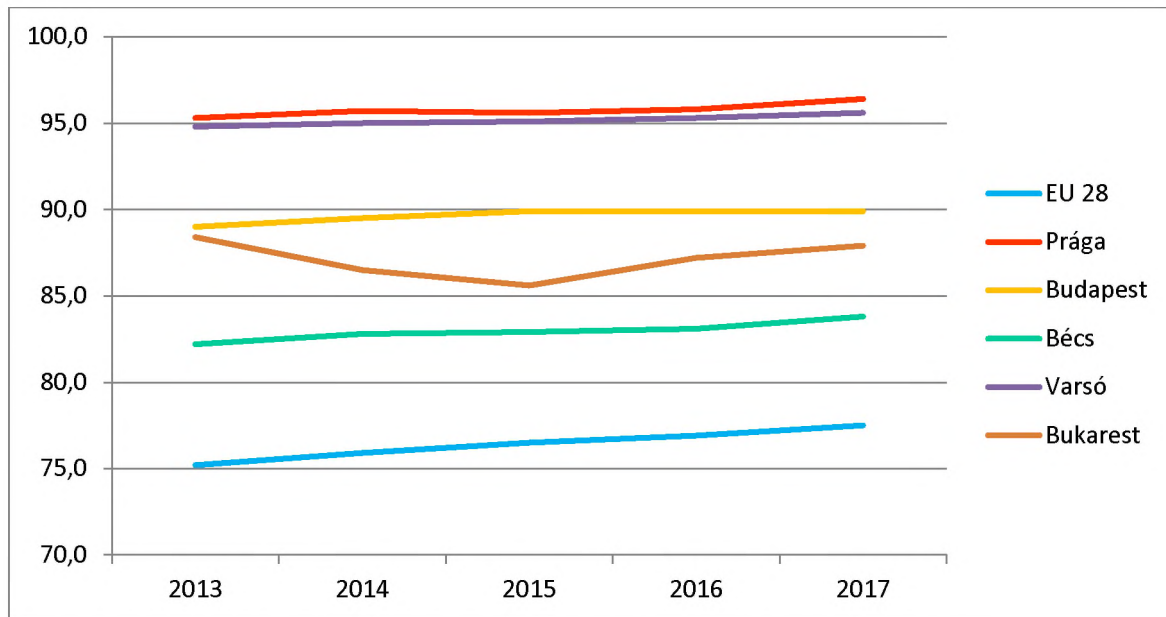
Budapest K+F+I (kutató, fejlesztés és innováció) teljesítménye hazai szinten továbbra is kimagaslónak tekinthető, ám továbbra is az EU 28 tagállamának átlaga alatt teljesít, így még mindig mérsékelt innovátornak számít. Az Európai Bizottság „Innovation Union Scoreboard 2018²⁰” jelentése hazánk vonatkozásában kitér a KKV szektor alacsony együttműködő és újító képességére, amit azért fontos ismernünk, mivel ma a közel száz hazai klasztert és akkreditált innovációs klasztert²¹ döntően ilyen vállalkozások teszik ki. Látványos előrelépések az információs társadalom fejlesztésének terén, továbbá a vállalkozói környezet barátságosabbá tételén történtek.

A gazdaságfejlesztés és az innováció alapja a jól képzett munkaerő. A közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Budapesten az európai átlaghoz képest is magas, valamivel elmarad Prága és Varsó értékeitől. A felsőoktatásban résztvevők számát tekintve hazánkban a csökkenő létszámok mellett a Budapest központúság erősödése figyelhető meg. 2017-re a 2013-as szinthez mért nappali képzésben résztvevők 10,5%-os országos csökkenése mellett a fővárosban csak 3,5%-kal esett vissza a hallgatói létszám. Az összes munkarendre számolva a csökkenés pár tized százalékponttal kevesebb²². Maga a visszaesés és a tendencia nagyrészt párhuzamos a demográfiai folyamatokkal, az érettségi vizsgát tett tanulók számával.

²⁰ https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/regional_en

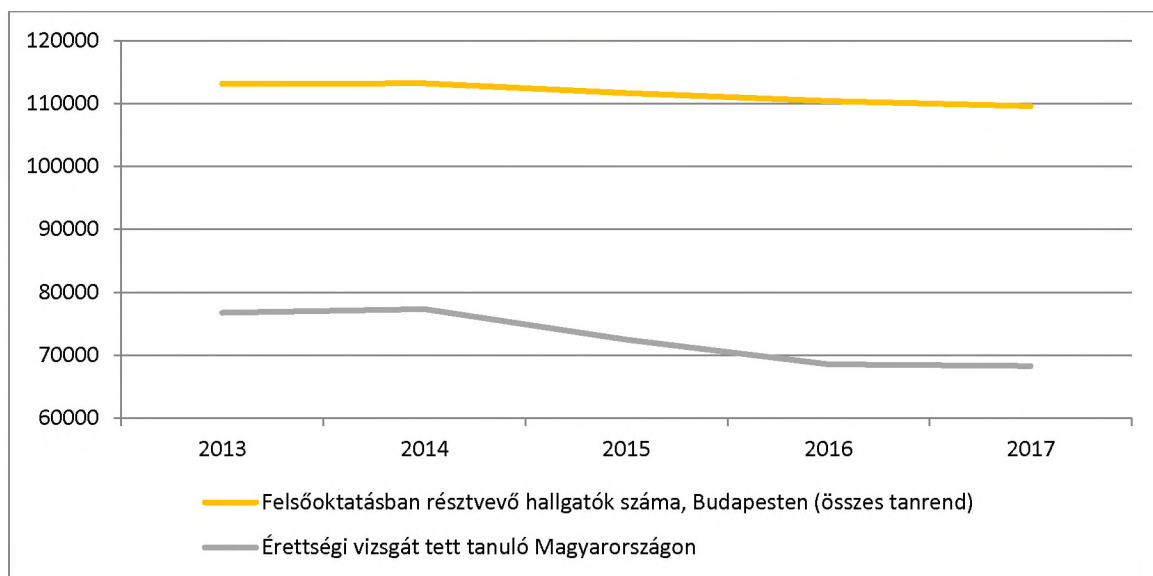
²¹ <http://nkfih.gov.hu/innovacio/klaszterek/hazai-klaszterek>

²² www.oktatas.hu

39. ábra: Közép, vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25-64 éves lakosság körében.
Forrás: Eurostat, NIS

A felsőoktatásban résztvevők csökkenő számát tekintve fontos megnézni az 1000 főre jutó felsőoktatásban résztvevők számának alakulását, mivel abból az előttünk álló időszakok tekintetében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányait is előre tudjuk jelezni. Hazánkban és Budapesten egyaránt lassú csökkenési folyamat tapasztalható, mely a vizsgált versenytársakhoz viszonyított lemaradás konzerváláshoz, esetleges növekedéséhez is vezethet.

40. ábra: Felsőoktatási intézményekben hallgatók száma adott év őszi félében Budapesten
Forrás: Oktatási Hivatal

Innovációs politika

Az Európai Unió az elmúlt időszakban jelentős aktivitást mutatott a fejlesztéspolitika átalakításában, mely az uniós globális versenyképességgel kapcsolatos kihívásokra vezethető vissza. A lemaradás egyik fő oka az innovációs ökoszisztéma és a nemzeti piacok töredezettsége, valamint a belső kapcsolatok gyengesége, az együttműködés alacsony szintje a gazdaság szereplők és az egyetemek,

vagy éppen a gazdaság különböző szereplői között. Az uniós fejlesztéspolitikában lezajlott fejlődés eredménye, hogy az mára egy komplex rendszerre fejlődött, melynek elemei közé tartoznak az európai szintű intézmények és hálózatok fejlesztése (például EIT), közvetlenül elérhető versenypályázatok (Horizont és INTERREG), operatív programokra vonatkozó tematikus célok és intézkedések meghatározása, európai léptékű infrastruktúra és beruházások esetében az ipari és KFI kapcsolódás erősítése (pl. CEF – C-ITS rendszerek). Az uniós politika a Kohéziós Politikán keresztül a regionális léptékű kezdeményezésekre (KKV fejlesztés, vállalkozó innováció), míg például az FP7 keretprogramon, majd a helyébe lépő Horizont 2020 programon keresztül az európai léptékű, határon átnyúló KFI konzorciális együttműködésekre is hatással van. Az elmúlt évek jelentős változása volt, hogy mindezen felül létrehozott egy innovációs intézményi hálózatot is, előbb az Európai Technológiai és Innovációs Intézetet (EIT) és annak KIC konzorciumait, majd az Európai Innovációs Tanácsot (EIC).

A 2021-2027 időszak alapvető gondolata a „misszióvezérelt” innováció, ami praktikusán azt jelenti, hogy a város maga egy lehetőséget teremtő platform, és erőfeszítéseket kell tenni az érintetteknek azért, hogy az itt jelentkező új igények korai felismerése, értékelése, és az innováció számára szükséges hozzáférés és innováció biztosított legyen. A digitális átalakulás oldaláról ezért olyan fontos kérdés például a közadatok hozzáféréseinek kérdése, a funkcionális közbeszerzés, vagy az üzleti intelligencia. A nagyobb trendek közül kettőt mindenképpen érdemes kiemelni: digitális átalakulás, és az újraiparosítás az újgenerációs vállalkozásokat és üzleti modelleket is beleértve.

Az Európai Unió 2021-2027 tervezési időszakra készülő kohéziós politikája még formálódik, a tagállami elfogadás még messze van. A Bizottság által készített javaslat kommunikációja egyértelműen azt helyezi előtérbe, hogy a források felhasználásának folyamata lényegesen egyszerűbb lesz a tagországok, operatív programok és intézkedések szintjén is. A költségvetés teljes összege csökkenhet, azon belül egyes prioritásokra jutó források aránya növekedhet.

Budapestet egyértelműen hátrányosan érinti a kohéziós források belső arányainak megváltozása. Jelentősen csökken a Kohéziós Alap (22%-ról 13%-ra) aránya, és miközben emelkedik a legkevésbé fejlett régiókra fordítható források aránya (53%-ról 62%-ra), addig a legfejlettebb régiókra a korábbi 15%-hoz képest az összes alap mindösszesen 11%-a jut majd. **A régiós források jelentős mértékű csökkenését a közvetlen források, a Horizont Europe, a Digitális Európa Program és további eszközök hivatottak kompenzálni.** Az ERDF tematikus koncentráció alapján a fejlett régióknak, így Budapestnek, az innováció és smart gazdaság fejlesztésére 60%-ot, az alacsony karbon gazdaságra vonatkozó célkitűzéssel együtt 85%-ot kell majd fordítani. A támogatási intenzitás fejlett régiókban 40% lehet. Az Európai régiók közötti együttműködések esetén Budapest szintjén nagyon értékes lehetőségként érdemes felvetni a Vanguard kezdeményezést, valamint az S3 tematikus platformokat. Az új közösségi többéves keret ráadásul egyre több forrást csoportosít a direkt programokra, a Horizont, a Digitális Európa program, az INTERREG és más közvetlenül pályázható forrásokra.

Mivel Budapest fejlett régió minősül, ezért itt nagy jelentősége van, hogy a város felkészüljön a közvetlen uniós források lehívására. Ehhez szükség lenne egy új RIS3 stratégiára, valamint helyesen megválasztott innovációs, illetve gazdaságfejlesztési célokra; az európai régiós együttműködésekhez

pedig célszerű lehet konkrét innovációs területek előrelátó meghatározása és partnerségek, konzorciumok tudatos szervezése. Budapestnek szerepvállalása lehet **az ökoszisztéma-építésben és a pillérek közötti kapcsolatok építésében is.**

A hazai gazdaságfejlesztési és innovációs politika is válaszokat fogalmaz meg a hazai gazdaság és a szűkebben vett innovációs környezet, illetve annak versenyképességének kihívásaival kapcsolatban. **Nemzeti Innovációs Stratégia** kiemelt indikátora a K+F ráfordítások növelése, 2020-ig bezárólag a GDP arányában 1,8%-ra, majd 2030-ig a GDP 3%-ra. (2017: 1,35%.) A stratégia célcsoportjai a tudásközpontok/tudásbázisok, növekedésorientált csúcstechnológiai kisvállalatok, innovatív kezdő vállalkozások, innovációra és növekedni képes közép vállalatok, multinacionális nagyvállalatok magyarországi kutatóközpontjai, innovatív beszállító KKV-k, közzsféra-innovációk megvalósítói az egészségügy, környezet, energetika, oktatás, közlekedés területén.

A Kormány 2014-ben elfogadta a Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégiát (**Smart Specialization Strategy: S3**), mely „országos képet ad a területek (megyék) adottságairól, ágazatai és technológiai prioritásairól.” Összesen hat tudásrégió került kijelölésre az országban, köztük Budapest. Az S3 Stratégia a technológiák területén is értékelte Budapest erősségeit, melyek a következők: fotonika, lézertechnológia; különleges anyagok, korszerű anyagok; bionika; nem gépipari fémfeldolgozás; elektronika és félvezető technológia; korszerű szénhidrogének; vegyipar; csomagolótechnika; textilipar; építőipar; logisztika; kulturális és kreatív ipar.

Az **Irinyi terv** módszeresen áttekinti az európai unió iparpolitikai célkitűzéseit, valamint a magyar ipar helyzetét; a beruházások, a KFI, az export és a foglalkoztatás, valamint a képzés kulcskérdéseit. Foglalkozik a hazai és külföldi tulajdonú nagyvállalatokkal, valamint a kis- és középvállalkozások helyzetével; a célzottan fejlesztendő ágazatokkal. A koncepció megalkotásában hangsúlyosan jelenik meg a komplex, egymást segítő intézkedések megteremtésének igénye, a direkt támogatások és indirekt ösztönzők együttes alkalmazása, melyek együttesen egy modernebb gazdasági szerkezetet, magasabb hozzáadott értékű termelést alapozhatnak meg. Az Irinyi terv kiinduló pontja a gazdaság alacsony termelékenysége, és az alacsony beruházási ráta, és az erre adott válasz komplex gazdasági szerkezeti változás, mégpedig elsősorban a feldolgozóipari értékláncokra alapozva, megteremtve a lehetőségét az „Innováció vezérelt gazdaságnak”. Ez itt egyszerre jelenti a KKV szektor, a K+F és innováció, az ipari és intézményi együttműködések, valamint a fejlesztéspolitikai eszközrendszer együttes fejlesztését. Kiemelt ágazatok járműipar, a specializált gép-és járműgyártás, az egészséggazdaság és turizmus, az élelmiszeripar, a zöldgazdaság, az IKT szektor; (annak részeként a régiós szolgáltató központok - SSC) és a védelmi ipar.

A **Digitális Jólét Program 2.0** a 2015-ben elfogadott Digitális Jólét Program alatt kezdeményezett, illetve eltervezett programokat és intézkedéseket foglalja egységes keretbe. A DJP egyrészt felvállalja az általános fejlesztési témákat – digitális hozzáférés, infrastruktúra fejlesztése; digitális készségek és kompetenciák és szolgáltatások fejlesztése – mely az emberek széles körét érintik (Digitális Oktatási Stratégia, Digitális Munkaerő Program (DMP), Digitális Állam). A Főváros számára a teljes DJP iránymutató; az egyes fejezetekben olyan témák vannak napirenden, mint a KKV kompetenciafejlesztés (Digitális kompetenciák), kisvállalkozások digitális átalakulása, lehetőséget

teremtő technológiák bevezetése, digitális platformok használata, kiemelt ágazati célok (Digitális gazdaság), digitális közigazgatás, közadatok (Digitális állam), valamint az okosváros fejlesztések.

Innovációs ökoszisztéma intézményrendszere

Budapest Főváros Önkormányzata a Budapest Vállalkozásfejlesztési Közalapítványon (BVK) keresztül aktív szereplője és formálója a budapesti startup ökoszisztémának. Ez jelenti események megrendezését, startup vállalkozások megjelenésének biztosítását nemzetközi eseményeken (Pl. Web Summit), nagyregió (V4) együttműködések. A BVK szerepvállalása egy több éven keresztül tartó szisztematikus építkezés eredménye, és a szakpolitika, a nagyvállalatok és a kockázati tőkepiac szereplői, tudásközpontok és kisvállalkozások bevonásával történt meg. Közalapítvány az üzleti innováció, illetve a startupok területén végzett tevékenységéért, programjaiért elnyerte az EU Business Innovation Centre címet, az Unió e területen elérhető legmagasabb szintű minősítését. Az országban így jelenleg a BVK az egyetlen Európai Unió minősített üzleti innovációs centrum. A BVK Be Smart programja 2016. évben, míg a Startup Budapest Programja 2018-ban lett a European Enterprise Promotion Award (#EEPA) nemzeti nyertese. Budapest Főváros pedig az Európai Bizottság által alapított StartUp Europe legjobb közigazgatás (Best Public Administration for Startups) díj birtokosa, ahol értékelésben kiemelték a BVK vállalkozói kompetenciákat fejlesztő, a nemzetközi know-how-k megosztását, valamint a startupok tőkevonó képességének javítását célzó partnerségi projektjeit is.

A startup ökoszisztéma elemzése rámutatott, hogy az elkülönült szegmensek közötti kapcsolatok fejlesztése a következő időszak elsősorú kihívása. Az innovációs ökoszisztéma töredezettsége és az érintettek közötti hiányzó, vagy nem ismert formális és informális kapcsolat hiánya összetett probléma, ami számos generációs, ágazati, illetve szakmakultúrához köthető tényezőre vezethető vissza. **A Főváros és a BVK fontos szerepet kell, hogy betöltsön a koordinációban és az ökoszisztéma szervezésében, kapcsolati tőkéje és tudástőke elemeinek felhasználásával.** Elsősorban néhány kiemelt ágazatban, tématerületen, vagy új piacon javasolható egy átfogó, komplex fellépés. Azokban a szegmensekben, ahol a közérdek, az elérhető hatás és a fellépés hatékonysága biztosított a meglévő erősségek és lehetőségek mentén; még pontosabban ott, ahol az igények és lehetőségek egymással is fedésben vannak. Mindazonáltal a startup piac bővül, a projektek száma és a tőkebefektetések értéke dinamikusan növekszik. Megugrott az induló, vagy korai fázisú projektek száma, angyalbefektetések, azon belül is a maximum 9 millió Ft értékű befektetések (2018 I. negyedév 39 befektetésből 28 inkubációs volt).

A startup ökoszisztéma fejlesztésének motorja az állami finanszírozás bővülése volt. A 2009-ben indult Jeremie program az állami és magántőke partnerségén, a kockázat megosztásán alapuló konstrukcióval jelentős mértékben növelte a piacon elérhető, célzottan a „expanzív” szakaszban lévő projektek finanszírozási lehetőségét. Ezután következett a 2013-ban indult első akcelérátor „Gazella” program, ami akkreditált inkubációs cím elnyerését biztosította. A következő mérföldkő 2016-ban a Hiventures, a „Nemzeti Technológiai és Szellemi Tulajdon” kockázati tőkeprogramja, ami 3 pillérből álló konstrukciót vezetett be a piacra a nagyon korai („Inkubációs”, majd „Magvető”) fázistól az érett („Növekedési”) befektetésekig bezárólag. A Digitális Jólét Program alatt 2016-ban elfogadott Digitális startup Stratégia a teljes hazai startup ökoszisztéma támogatását tűzte ki célul. A program belső

logikája szerint a fejlődés motorja a digitális transzformáció, azaz nem csak a startup vállalkozások, hanem a digitális gazdaság nagyobb halmaza, aminek a méretét a stratégia a GDP 20%-ára teszi, a foglalkoztatottak 15%-ával.

Az innovációs ökoszisztémát ma már számos szereplő támogatja mind a köz, mind a magánszféra részéről Budapesten. A Hiventures 1999-ben alakult és 2016-tól állami tulajdonú kockázati tőketársaságként, Európai Unió és saját forrásból, 50 milliárd forintnyi tőkével támogatta a hazai innovatív vállalkozásokat és startupokat inkubációs, magvető és növekedési befektetési életszakaszokban. Eddigi eredményei alapján a Hiventures az élen végzett a Crunchbase és Dow Jones 2018-as európai rangsorában, nemzetközi szinten pedig a második helyre sorolták a szervezetet. A Bridge Budapest egy magyar vállalkozók (NNG, LogMeln, Prezi, Ustream) által alapított nonprofit szervezet, melynek célja a tudásátadás, tapasztalatcsere mely hozzájárul a hazai vállalkozói szellem sikerességéhez. A szervezet továbbá ösztöndíjprogrammal támogatja a fiatal tehetségeket. A Budapest LAB Vállalkozásfejlesztési Központ a Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) keretén belül létrejött műhely, mely hasznos információkkal, kutatásokkal és képzéssel segíti a vállalkozói kultúra terjedését és a hazai kis- és középvállalatok sikerességét..

Az egyetemek és piaci szereplők közötti együttműködés erősítésére is indultak kezdeményezések. A Demola Budapest egy egyetemközi nyílt innovációs "labor", amelynek célja erősíteni az egyetemek és az üzleti élet szereplőinek együttműködését. Ez egyrészt lehetőséget biztosít cégeknek, hogy élelmes gondolkodású diákokból álló csapat dolgozzon új üzleti megoldásokon számukra, másrészt egy kivételes ismeretszerzési és fejlődési lehetőséget nyújt a különböző szakterületről érkező hallgatócsapatoknak. A Demola Budapest 2012-ben jött létre és azóta is az egyetlen hallgatókra specializálódott, modern technológiájú nyílt innovációs labor Magyarországon. 2017-ben a Budapesti Műszaki És Gazdaságtudományi Egyetem, a Siemens, a Richter Gedeon, a Nokia és a Magyar Villamos Művek konzorciumot alapított az egyetem és az ipar kapcsolatainak erősítésére és elindította a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központot. A Központ egy kutatásszervezési modell az intézmény és a vállalatok közös, stratégiai együttműködésével, irányításával.

A DJP határozott ágazati, technológiai irányokat is felvállal, mely olyan platformok létrehozását eredményezte, mint az **5G Koalíció** (melynek célja, hogy Magyarország az 5G fejlesztések egyik európai központjává váljon.) vagy a **Mesterséges Intelligencia Koalíció** (mely 131 vállalatot, felsőoktatási és tudományos intézményt és egyéb szervezetet összefogó szerveződés célja a mesterséges intelligencia technológiák és alkalmazások fejlesztésével, szabályozásával és piaci bevezetésével kapcsolatos közös fellépés, a BVK az alapító tagja).

Ezen kívül megalakult (a DJP-n kívül) az **Ipar 4.0 Nemzeti Technológiai Szövetség**, melynek küldetése az ipari digitalizáció, az adatokon alapuló gyártási környezet és üzleti modellek elterjesztése; és ezzel összefüggésben, az Irinyi terv célkitűzéseit alapul véve, egy IPAR 4.0 ágazati stratégia kidolgozása. Budapesten jelenleg három IPAR 4.0 mintagyár működik, a BME területén egy ipar 4.0 technológiai centrum, emellett a SZTAKI is kiválósági központ. Ez komoly siker, de az ökoszisztéma építés további feladatokat ad.

2.4 Üzleti környezet értékelése

Ahhoz, hogy a budapesti vállalkozások a munkahelyteremtésnek és a közjólét növelésének motorjai legyenek, megfelelő szabályozási környezetre és olyan közjavakra van szükség, amelyek támogatják az üzleti tevékenységet. Az üzleti környezet számos tényezőtől tevődik össze, melynek legfontosabb részei az adminisztratív, jogi, szabályozási és adózási viszonyok, illetve a vállalkozások által közvetlenül igénybe vett közösségi infrastruktúrák elemei.

A budapesti vállalkozásoknak bonyolult és változékony hazai szabályozási környezetben kell helyt állniuk a globális versenyben. Az üzleti környezet versenyképessége tekintetében Magyarország a Világbank felmérése alapján 2018-ban az 53. helyet érte el a vizsgált 190 országból és a 23. volt az Európai Unió tagállamai között. A magyar főváros az átlagtól gyengébb helyezést ért el – a vizsgált tíz kritérium közül - a közműkapcsolat kiépítésének időbeni átfutása, a vállalkozások kisebbségi tulajdonosainak jogi védelme, az adózási adminisztráció, illetve a felszámolási eljárások időigénye tekintetében.²³ **A 2017-es Világbank üzleti környezet vizsgálat eredmény azt mutatja, hogy Budapest a környező, vizsgált versenytársakhoz képest közepesen jó eredményeket ért el.**²⁴ Az ingatlan nyilvántartásba vétel folyamata, a jogi környezet hatékonysága tekintetében az élvonalban helyezkedik el, míg a vállalkozásindítás, az építésügyi engedélyeztetés nehézsége szempontjából Budapest az EU átlag alatt, ugyanakkor nagyrészt a környező versenytárs fővárosok előtt végzett. Az infrastruktúra engedélyeztetés területén azonban még több a tennivaló a versenyképesség erősítési érdekében.

	vállalkozás indítása	építési engedély ügyintézése	elektromos áramhoz való hozzáférés	ingatlan nyilvántartásba vétele	szerződés bíróság általi érvényesítése
Budapest	87,28	67,89	63,25	80,08	73,75
Magyarország	87,60	67,93	63,26	80,09	73,75
Bukarest	89,53	58,09	53,23	74,65	72,25
Prága	83,55	56,17	95,35	79,74	56,38
Varsó	85,79	62,97	-	80,30	64,83
Bécs	83,13	75,00	87,71	79,97	75,49
EU átlag	90,14	73,17	81,13	74,88	66,04

41. ábra: Világbank Doing Business 2017 üzleti környezet értékelés

Forrás: Világbank Doing Business, Megjegyzés: pontszámok 0-100 között, Varsó adatai 2016-ból, Bécs adatainál Ausztria értékei szerepelnek, narancs színnel a legjobb, szürkével a leggyengébb eredmények kiemelve

A vállalkozói felmérések tanúsága szerint a hivatali ügyintézés esetenként még mindig lassú, rugalmatlan és kiszámíthatatlan, a vállalkozói szemlélettől idegen. Budapesten - a kétszintű

²³ <http://www.doingbusiness.org/en/rankings?region=oece-high-income>

²⁴ Világbank. 2017. Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia. Washington, DC: Világbank. Licenc: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO

önkormányzati rendszerből fakadóan - a helyzetet tovább bonyolítja a szabályozás és a szolgáltatások széttagoltsága. Hazai szinten az elmúlt években előrelépést jelentettek az ügyintézési rendszer egyablakossá tételére tett erőfeszítések (az ügyfélkapu elindítása, az önkormányzati rendszer vagy a járási kormányablakok kialakítása), valamint az adminisztrációt egyszerűsítő programok (pld. elektronikus építési napló, online számlázás, online adóbevallás). A Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok az elmúlt években szintén továbbfejlesztették az online elérhető szolgáltatások körét, részben a törvényi kötelezettségeknek eleget téve.

A vállalkozói adminisztratív felmérések alapján, a legnagyobb terhet továbbra is a jogszabályok változékonyságából fakadó információszerzési költségek, valamint az említett bizonytalansági tényezők miatt elmaradó vagy az optimálisnál kisebb mértékben megvalósuló befektetések, illetve a beruházások helyett a kockázatok fedezésére félretett erőforrások költségei jelentik. Budapesten a KKV-k ezen költségeit növeli, hogy a vállalkozások életét befolyásoló információkhoz nehéz hozzájutni a szabályozók számossága miatt.

A főváros gazdasága, sajátos szerkezete, minősége és országos jelentősége ellenére sem képez önálló stratégiai alegységet a kormányzati gazdaságpolitikában. A budapesti vállalkozások tevékenységét nehezíti, hogy gazdaságfejlesztési kérdésekben nem megfelelő az együttműködés szintje a legfontosabb szereplők között (kormány, a fővárosi, a kerületi és a Pest megyei önkormányzatok), valamint hiányzik a témában az egységes fejlesztéspolitika. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér gazdasági térségében példamutató közös tervezés indult az érintett fővárosi, kerületi, települési és megyei önkormányzatok, illetve gazdasági szereplők bevonásával. Ugyanakkor még **számos gazdasági csomópont igényelne közös (állam, fővárosi, kerületi, települési önkormányzatok és a gazdasági szektor bevonásával) tervezést és beavatkozást.**

Kiemelt gazdasági szakágazatok és területek esetében szükség lenne a kormányzati koordinációban készülő hazai és budapesti stratégiákra, melyek elősegíthetik a kormányzat, az önkormányzatok és a magánszféra szerveződése közötti együttműködések élénkülését.

Budapest gazdasági tér egységesülését nehezítik a kétszintű önkormányzati rendszeréből adódó egyenlőtlenségek. Az önálló gazdaságpolitikával és szabályozási eszközökkel rendelkező kerületek eltérő gazdasági és társadalmi környezetben működnek, ezen felül az erőforrások eloszlása is igen heterogén a kerületek között illetve különbség látható a területi önkormányzati feladatok ellátásának minőségében is. A kerületi szabályok sokfélesége tovább növeli a vállalkozások már korábbiakban jelzett adminisztratív terheit, az egységesítésen túl hiányzik a meglévő rendszerek áttekinthetősége, transzparenciája. A piac egységessége és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében, fontos lenne a kerületi szabályozások közötti koordináció megszervezése, valamint a fővárosi szinten hatékonyabban biztosítható szakpolitikai eszközök megteremtése. A jövőre nézve ugyanakkor biztató, hogy a fővárosi döntéshozatalban erősödött a kerületi részvétel, amely elősegítheti a szereplők közötti intenzívebb és hatékonyabb együttműködések kialakulását.

Az üzleti környezet lényeges eleme a vállalkozásbarát adórendszer. Az adórendszer legfontosabb elemei országos szinten vannak meghatározva, azonban a helyi önkormányzati adórendszer is

jelentősen befolyásolhatja a vállalkozási környezet versenyképességét. A munkát terhelő adók és járulékok arányát tekintve Magyarország a magasabb adóztatók sávjában szerepel, a családi adókedvezmények beszámítása nélkül. Ugyanakkor a végső fogyasztást terhelő legmagasabb ÁFA kulcs mértéke is a legnagyobb az EU tagállamok között. A vállalkozásokat elsősorban érintő társasági adó mértéke viszont messze a legalacsonyabb a vizsgált országok közül.

	A munkát terhelő adók és járulékok (%) 2017-ben*	Társasági adó 2018-ban	Általános forgalmi adó 2018-ban
Magyarország	46,2	9%	27%/18%/5%
Ausztria	47,4	25%	20%/13%/10%
Csehország	43,4	19%	21%/15%/10%
Lengyelország	35,6	19%	23%/8%/5%
Románia	47,25	16%	19%/9%/5%

42. ábra: Adózási környezet a vizsgált országokban 2018-ban

Forrás: saját gyűjtés, narancs színnel a legjobb, szürkével a leggyengébb eredmények kiemelve, * egyedül adózó átlagbért kereső munkavállaló esetén

Helyi adózás szempontjából mind a főváros, mind a kerületek kompetenciával rendelkeznek, egyes adónemeket a Fővárosi Önkormányzat vet ki és szed be (iparűzési adó, idegenforgalmi adó egyes kerületekben, illetve építményadó a Margitszigeten), más adónemek mértékét (a vállalkozásokat érintő építményadó, telekadó, idegenforgalmi adó) a helyi önkormányzatok állapítják meg. **A helyi adónemek adóalanyainak definiálása, az adók mértéke és az esetleges kedvezményezett köre, a bevallás formája kerületről kerületre változik, így vállalkozási szempontból igen megnehezíti ezek adminisztrációját.** A vállalkozásokra vonatkozó építményadó mértéke 2018-ban kerületenként 400 és 1850 forint/m²/év között változik, a telekadó pedig (a II. és az V. kerületek kivételével, melyek nem vetnek ki) a 100 és 337 Ft/m²/év sávban mozog. Az idegenforgalmi adó mértéke a Fővárosi Önkormányzat adóhatósági hatáskörébe tartozó kerületekben (XVII., XVIII., XIX., XX., XXI., XXII., és XXIII. kerületek) illetve tíz további kerületben a szállásdíj 4%-a évente, míg hat kerületben a megkezdett vendégéjszakákhoz van kötve, ahol mértéke 280-450 Ft/éj közötti összeg.

Az iparűzési adókulcs fővárosi szinten 2%, mely a maximálisan kivethető mértéket jelenti. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy az egyes helyi önkormányzatok területén beszedett iparűzési adó összegét igen nehéz kiszámítani a nagyobb vállalatok telephelyek közötti adóalap elosztása miatt, illetve a visszatérített iparűzési adó mértékét a törvény által meghatározott társadalmi és szociális mutatók alapján kalkulálják, melyek nincsenek feltétlenül összhangban a helyi gazdaság teljesítményével. Összességében elmondható, hogy az iparűzési adó visszaosztási rendszerének ez a típusa a helyi önkormányzatokat sem motiválja az aktív gazdaságfejlesztés irányába.

Budapest üzleti környezetének egyik legerősebb versenyelőnye a város kedvező földrajzi elhelyezkedése. A város közlekedési adottságai lehetővé teszik a helyi vállalkozások számára vevőik és beszállítóik egyszerű elérését, munkavállalóknak a gyors munkahelyre ingázást, üzletemberek, turisták számára pedig a komfortos utazást. 2018-ra Budapest és környékén a gyorsforgalmi

úthálózat nagyrészt kiépült, az M0-ás nyugati szektor megépítése várat még magára. A gyorsforgalmi úthálózaton keresztül valamennyi szomszédos ország elérhető, a város bekapcsolódik az európai közlekedési hálózatba.

A múlt század elején kiépült vasúti hálózat megfelelő sűrűségű, az utóbbi évtized felújítási munkái lehetővé teszik egyrészt a gyors napi ingázást, másrészt a komfortos nemzetközi utazást. Ugyanakkor a vasúti személyszolgáltatások minősége még sok fejlesztést igényel (pályaudvarok felújítása, vasúti kocsik mennyisége és minősége, digitalizáció stb.). **A vasúti átrakodó forgalom súlypontja a BILK kiépülését követően a dél-pesti régióba tevődött, kiegészülve a fejlődő csepeli konténer terminálokkal ma már Budapest térségének egyik legjelentősebb logisztikai körzetét alkotják.** A vasúti hálózat legjelentősebb szűkületét a dunai átkelőhely jelenti, ahol a szükséges bővítés előkészítése a „Budapesti vasúti központ stratégia fejlesztési terv” keretein belül fog megvalósulni.

Kormánydöntés született a Déli összekötő vasúti híd és a kapcsolódó vasútvonal bővítéséről (már folyik a tervezés), a Liszt Ferenc repülőtér vasúthálózati kapcsolatának kiépítéséről (már tervezés alatt), a Nyugati és a Déli pályaudvarok vasúti alagútban való összekötéséről (forrást különítették el a megvalósíthatósági tanulmányra), illetve a H5, H6/H7 hév vonalak összekötéséről (forrás elkülönítés a H6/H7 HÉV-ek Kálvin téri bevezetésére egészen a kivitelezési közbeszerzés kiírásáig).²⁵ Összességében megállapítható, hogy a kormányzati kezdeményezésű közlekedésfejlesztési projekteknek jelentős területfejlesztési vonatkozásai és munkaerő mobilitásra gyakorolt kedvező hatásai lesznek.

A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér utas- és teherforgalma dinamikusan fejlődött az elmúlt években, igen jelentős infrastrukturális fejlesztések történtek meg (terminál bővítés, szálloda, Cargo City építése) és tervezettek a közeljövőben (BUD Cargo központ, parkolóház, vasúti kapcsolat). Nemzetközi összehasonlításban **Ferihegy utasforgalomban várhatóan a következő években zárkózik fel a prágai és varsói repülőterek forgalmi szintjéhez, teherforgalomban pedig Bécs mellett már ma is vezető helyet foglal el a térségben.** Prognózisok szerint Budapesten az utas szám 2030-ra elérheti a 30 milliót is.²⁶

	utasforgalom		teherforgalom		elérhető állandó desztinációk száma 2018-ban
	2017-ben (millió fő)	változás 2012-2017	2017-ben (ezer tonna)	változás 2012-2017	
Budapest, Liszt Ferenc	13,1	+54%	127	+37%	128
Bécs, Schwechat	24,4	+10%	287	+8%	204
Prága, Václav Havel	15,4	+43%	82	+55%	160
Varsó, Chopin	15,7	+64%	23	n.a	136
Bukarest, Henri Coanda	12,8	+79%	31	+41%	122

43. ábra: Repülőterek forgalmi adatai a vizsgált városokban
Forrás: saját gyűjtés

²⁵ 1563, 1564, 1565/2018 (XI. 10) kormányhatározatok

²⁶ Váradi József, a Wizz Air vezérigazgató előadása, Portfolio Budapest 2030 konferencia, 2018. október

A vízi szállítás hazánkban igen marginális szerepet tölt be a szektoron belül, a teherszállításban 3%-os arányban vesz részt a szállított teher tömege alapján. Ennek legnagyobb része azonban Budapesten keresztül zajlik, az ország legjelentősebb folyami átrakodó központja a Csepeli Szabadkikötő és a hozzá kapcsolódó logisztikai és közlekedési infrastruktúrák. A kikötői terület közúti megközelíthetősége jelenleg nem megfelelő, azonban a tervezett Galvani-híd megépülése jelentős javulást hoz majd. A Duna kiszámíthatatlan vízállásából eredő problémák kezelésének ügye a 2018. évi extrém alacsony vízállás miatt újra a fókuszba került, a logisztikai ágazat – s az egyéb nemzeti szinten érintett ágazatok mint pl. a turizmus, mezőgazdaság, atomenergia és ivóvíz-védelem – egy átfogó fejlesztési koncepció kidolgozását sürgetik.

A folyami személyszállítás legjelentősebb eleme Budapesten a turisztikai hajóforgalom. A szállodahajók forgalmára vonatkozóan nyilvános adatok nem állnak rendelkezésre, de a legutóbbi publikált adatokat figyelembe véve (a Magyar Turizmus Zrt. 2014-ben 400 ezer főre becsülte az éves utasforgalom számát mely mára már jóval meghaladja az 500 ezer főt). A városnéző hajók évi 1 millió turistának nyújtanak szolgáltatást, míg a rendezvényhajókat évi 500.000 ember keresi fel.²⁷ A FINA 2017. évi budapesti világbajnokságához kapcsolódva került sor a Margit hídtól északra fekvő rakparti szakasz megújítására, mely a városnéző- és rendezvényhajók kikötési lehetőségét és a vendégforgalmat ma már rendezettebb körülmények között teszi lehetővé. A belvárosi szakaszok a személyhajózást – is - kiszolgáló infrastruktúra további fejlesztést igényel, a fővárosi önkormányzat és a gazdasági szereplők bevonásával.

A városon belüli közlekedésre irányuló fejlesztések a 2014-2020-as időszakban döntően rekonstrukciós (M3 metróvonal; járműcsere) munkákat jelentenek. Több projekt kapcsolódik a Kelenföld térségében korábban már megkezdett fejlesztésekhez (1-es villamos meghosszabbítása, csomópont átépítése), a városi közlekedési eszközváltási pontokhoz kapcsolódó P+R parkolók építése, valamint a kerékpárút hálózat bővítése emelhető még ki. A vonalas tömegközlekedési hálózatok további fejlesztése, felújítása, bővítése, illetve az autóbusz állomány modernizálása még sok feladatot ad a fővárosnak és az államnak. A közúti infrastruktúra számos jelentős elem áll már tervezés alatt áll (M0 nyugati szektor, Galvani híd és csatlakozó hálózatok, Ferihegyi gyorsforgalmi út stb.), ugyanakkor igen lényeges a meglévő úthálózat folyamatos karbantartása, az új igényekhez történő átalakítása (gyalogos, kerékpáros barát környezet kialakítása) is.

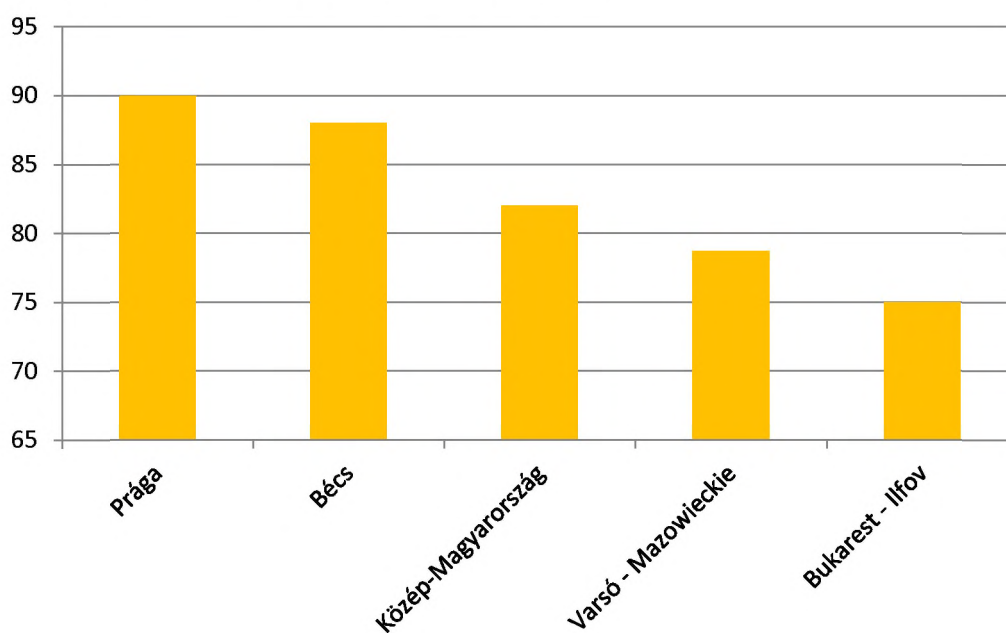
A budapesti vállalkozások számára nem csupán a közlekedési infrastruktúra fejlettsége könnyíti meg a vállalkozást. Az alap közműszolgáltatások Budapesten és térségében megfelelően kiszolgálják a gazdasági szereplőket. A szolgáltatások díja nemzetközi összehasonlításban kedvező, ugyanakkor a közműhálózatra kapcsolódás adminisztrációja bonyolult és hosszadalmas.

²⁷ Magyar Hajózási Országos Szövetség, 2015

	Elektromos áram költsége közületi fogyasztók számára Euró/kWh	Földgáz ára közületi fogyasztók számára Euró/gigajoule
Magyarország	0,1042	8,568
Ausztria	0,1196	10,796
Csehország	0,0887	8,611
Lengyelország	0,1078	10,392
Románia	0,0989	8,507
EU átlag	0,1414	10,186

44. ábra: Közműszolgáltatások díja a vizsgált országokban, 2018 I. félévben
 Forrás: Eurostat, földgáz árkategória 10.000 – 100.000 GJ fogyasztás között, elektromos áram árkategória 500 MWh és 2000 MWh fogyasztás között.

Az információs társadalom fejlesztésére való törekvések igen erősek a régióban. Az elért háztartási előfizetési arány (a lengyel Központi Régió kivételével, ahol ez az arány 83%) a vizsgált régiókban 88% feletti volt 2017-ben. A képet azzal is árnyalhatjuk, ha megnézzük, a lakosságnak valóban hány százaléka használja rendszeresen az internetet. Ez alapján jelentős lemaradásban van még mindig Bukarest és Varsó térsége, ám a Közép-Magyarországi régióban is relatíve alacsonyabb értéket tapasztalhatunk a háztartások hozzáférésehez viszonyítva.

45. ábra: Rendszeres internethasználók aránya 2017-ben
 Forrás: Eurostat, Statistics Poland

2.5 Életminőség és lakossági szolgáltatói környezet értékelése

A helyi gazdaság és munkapiac helyzete szempontjából fontos kérdés, hogy Budapest mennyire élhető, szerethető és inspiráló környezetet képes teremteni. Az Economist Intelligence Unit 2018-as felmérése szerint Budapest a 140 vizsgált városból a 34. helyen áll (a legjobb 25%-ban), megelőzve kelet-európai versenytársakat, ugyanakkor a Mercer szintén 2018-ban nyilvánosságra hozott élhető város rangsorában a 231 városból a 76. helyet érte el a főváros (a legjobb 33%-ban). Ugyanakkor Bécs a mindkét rangsor első helyén áll, amivel Budapest középtávon még nem képes versenybe szállni.

	EIU's Global Liveability Ranking (140)	Mercer's Quality of Living Ranking (231)
Budapest	34	76
Bécs	1	1
Prága	60	69
Varsó	65	82
Bukarest	82	107

46. ábra: Városi életminőség rangsorok eredménye, 2018
Forrás: Economist, Mercer

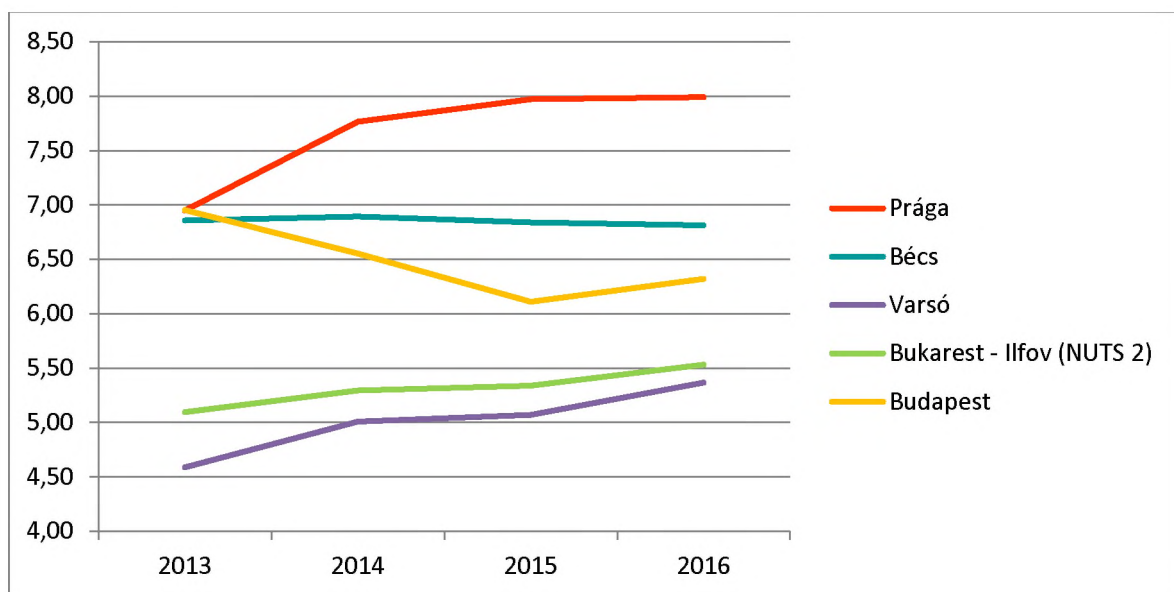
A főváros igen változatos lakókörnyezetet kínál az itt lakóknak. Viszonylag sok zöldfelülettel rendelkeznek a külső kerületek, míg a belvárosi kerületek zöldfelületi ellátottsága nagyon alacsony. A város egészét tekintve a zöldfelületek aránya (19,44%) a térség városaival összehasonlítva a legalacsonyabb (Prága – 22,9%, Varsó - 29,3%, Bécs – 33,15%²⁸) és jóval az európai átlag alatt van. A főváros élhetősége szempontjából fontos, hogy a kilencvenes évektől megindult a barnamezős területek funkcióválása, ami jelentős új belvárosi közösségi tereket hozott létre. Ugyancsak folytatódott a Világörökség helyszínének felújítása, illetve közterületek és közintézmények rehabilitációja, de ezen a területen még jelentős a felújítási igény, különösen a historikus városszövet épületállományának megújítása vonatkozásában.

Budapest egyik legjelentősebb környezeti problémája a viszonylag magas légszennyezettség. A légszennyező anyagok (nitrogén-dioxid NO₂, a szálló por PM10) koncentrációja a levegőben sokszor eléri az egészségügyi határértéket, a túllépések esetszáma azonban csökkenő tendenciát mutat. Más európai nagyvárosokkal összehasonlítva a főváros levegő szennyezettsége átlagos. Ebben változást hozhat a gépjárműállomány modernizálása, illetve behajtási korlátozások kialakítása. Továbbá fontos a környezetkímélőbb fűtési módok elterjedése a főváros és környékén.

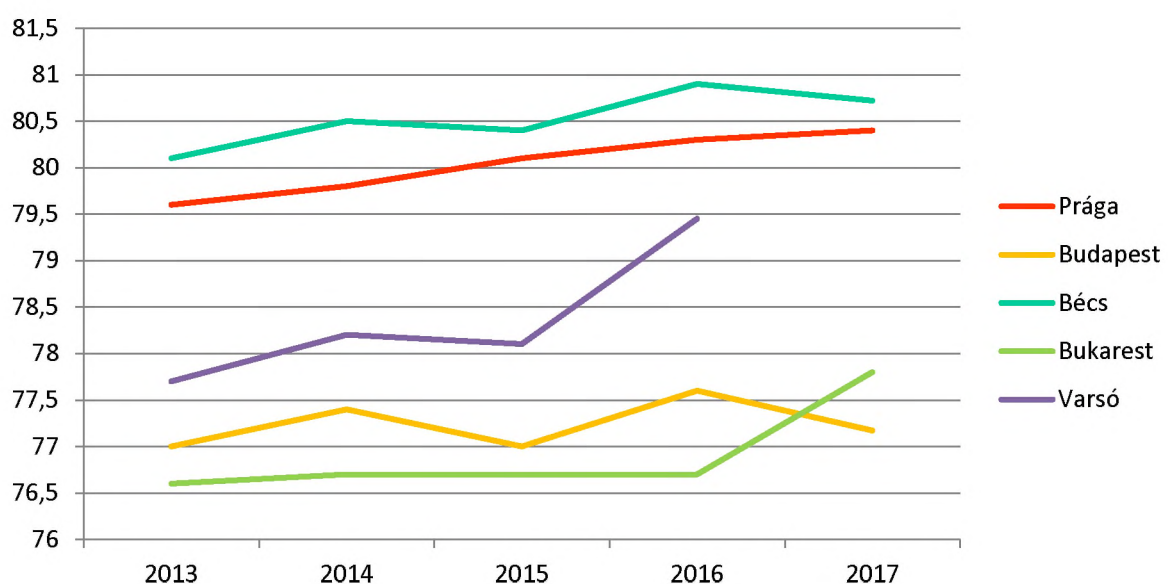
Az életminőség szempontjából fontos kérdés, hogy a Budapesten élők és dolgozók milyen humán szolgáltatásokra számíthatnak. A közép-magyarországi régióban elérhető humán szolgáltatások minősége a nyugat-európai sinthez képest gyenge, míg a versenytárs régiók csoportjában közepes szintűnek számít. Az egészségügyi szolgáltatások minőségét tükrözi az ezer lakosra jutó orvosok száma. A statisztikák szerint 2013 után két addigi közeli versenytársunktól – Béctől és Prágától - megkezdődött egy leszakadási folyamat. E téren sokáig hazánkban volt leggyorsabb az arányszám értékének romlása, de ez a folyamat 2015 után meg tudott fordulni, Budapesten és minden régióban

²⁸ European Environment Agency, 2015

növekedés következett. Az egészségügyi infrastruktúra területén egyre fontosabb szerepet játszanak a magánintézmények a fővárosban, a közellátásban azonban a 2014-2020-as ciklusban a fővárosi kórházi rendszer fejlesztésére a népességarányánál és központi ellátási szolgáltatásainál jóval kisebb arányú forrás jutott. Az égető problémák kezelésére a kormány elindította az Egészséges Budapest elnevezésű átfogó, térségi kitekintésű kórházfejlesztési programját, mely az ellátórendszer átszervezése mellett felújításokat és egy új centrum intézmény megépítését is tartalmazza. A 2026-ig tervezett megvalósítás forrásigénye mintegy 700 milliárd Ft, ehhez még hozzá jön az egyházi fenntartású kórházak támogatása. Problémát jelent, hogy az egészségügyi szektorban kiemelten jelen van a munkaerőhiány, ami a Közép-Magyarországi régió növekvő népességével egyre kevésbé tud lépést tartani.

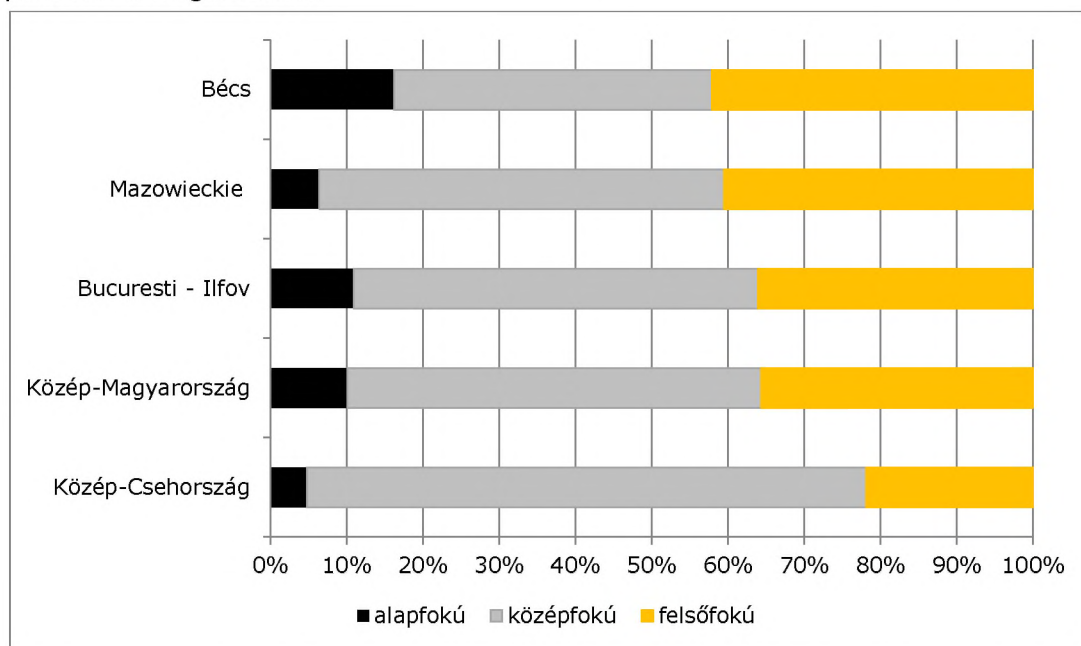
47. ábra: Kórházi orvosok száma 1000 lakosra vetítve az egyes városokban (Bukarest – Ilfov régió)
 Forrás: Eurostat, KSH, CSO, Statistics Poland

48. ábra: A születéskor várható élettartam alakulása a vizsgált városokban
 Forrás: Eurostat, KSH, Statistics Poland, NIS, CSO

Az életminőség mérésére használható egyik legjobb adat, a születéskor várható élettartam, ami természetesen az egészségügyi ellátás feltételeivel, továbbá a városi környezet minőségével is korrelál. Budapest a vizsgált időszakban sajnos nem tudott érdemi növekedést felmutatni.

Az oktatás minőségének egyik mérőszáma a lakosság általános végzettségi szintje. A budapesti metropolisz régióban a munkaképes korú lakosság átlagos végzettsége közepes a versenytárs régiók csoportjában. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a Közép-Magyarországi régióban alacsonyabb, mint a vizsgált régiókban, ugyanakkor a legfeljebb alacsonyfokú végzettséggel rendelkezők aránya sem ér el magas szintet.

49. ábra: Legmagasabb végzettséggel rendelkezők aránya a 25-64 éves korcsoport körében az egyes metropolisz régiókban, 2017-ben
Forrás: Eurostat

Figyelmeztető jel, hogy az oktatás minőségének mérésére használatos, az OECD által készített PISA felmérésben a magyar diákok a felmérési rangsorok alsó harmadában teljesítenek. A versenytárs országok csoportján belül az olvasási és matematika eredmények alapján a rangsor közepén helyezkedik el Magyarország. Az elmúlt években történő rangsor változások elemzésénél meg kell jegyezni, hogy a PISA rendszer egyre több országot vont be a felmérésben, részben ezért is változhat a rangsor.

	matematika		olvasás	
	2015-ben (73 országból)	2006-ban (52 országból)	2015-ben (73 országból)	2006-ban (52 országból)
Magyarország	37	26	40	26
Ausztria	20	17	33	21
Csehország	28	15	30	25
Lengyelország	17	24	13	18
Románia	46	42	47	45

50. ábra: OECD PISA eredmények 2015-ben
Forrás: OECD

A világ egyik legelismertebb, felsőoktatási tevékenységeket minősítő cége, a brit Quacquarelli Symonds (QS) legfrissebb egyetemi rangsorában a szegedi és a debreceni egyetemek is kedvezőbb helyezést kaptak a fővárosi vezető intézményeknél, melyek a lista 700 és 1000. helye között szerepeltek (ELTE, BME, Corvinus). Az Academic Ranking of World Universities (ARWU) listáján az 500 és 1000. hely között szerepel az ELTE, a SOTE és a BME. A Times összesített világranglistáján a legjobb ötszázba egyedül a SOTE került be, az ELTE, a legjobb 800-ba, míg a BME és a Corvinus már csak a legjobb 1000 közé fért be. Bár a listák kialakításának módszertana sok kritikát kap, a külföldi diákok választásában fontos szerepet kapnak, különösen a magasabb színvonalú képzést keresők körében.

Budapest esetében ki kell emelni a kulturális intézményrendszer kiépültségét, a számos nemzetközileg elismert létesítményt, a kulturális és szórakoztató programok széles spektrumát, mely igen jelentősen emeli a lakosság életminőségét és turisztikai vonzerejét.

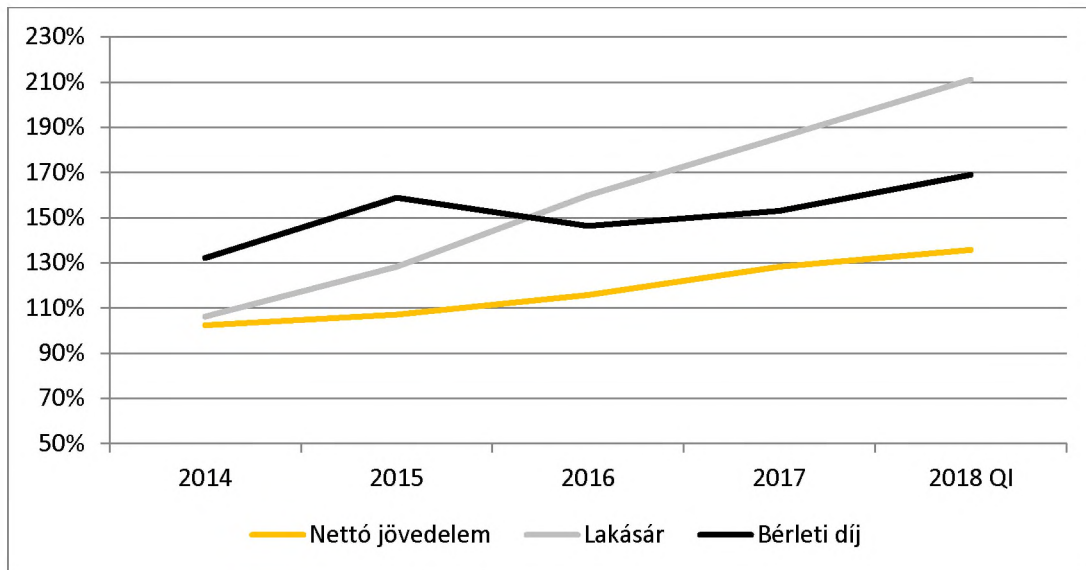
Az életminőség fontos része a megélhetési költségek megfizethetősége. A két nemzetközi rangsor alapján Budapest olcsónak számít a vizsgált városok körében, a megélhetési költségek Varsóval nagyrészt egy árszinten mozognak, Bécsnél és Prágánál olcsóbbak, míg Bukarestnél drágábbak. Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy ezek a felmérések a külföldről idelátogatók vagy ide költözők számára nyújtanak információt, a helyi vásárlóerő mértékét nem veszik figyelembe.

	EIU's Global Liveability Ranking (133 városból)	Mercer's Cost of Living Ranking (209 városból)
Budapest	107	151
Bécs	17	39
Prága	88	83
Varsó	95	154
Bukarest	122	176

51. ábra: Városi megélhetési költségek rangsora
Forrás: Economist (2016), Mercer (2018)

Havi nettó átlagjövedelem vonatkozásában Budapest komoly növekedést tudhat maga mögött, hiszen az elmúlt években minden ágazatban nőtték mind a fizikai, mind a szellemi foglalkoztatottak juttatásai²⁹. A reálkeresetek növekedésével a megélhetési költségei relatív alacsonyabbak lettek, ugyanakkor az utóbbi évek ingatlanpiaci folyamatai, a növekvő lakásárak és bérleti díjak igen megnehezítik a diákok, pályakezdők, fiatal családok és munkahely miatt ideköltözők lakhatási helyzetét.

²⁹ KSH

52. ábra: A havi nettó átlagkereset alakulása, használt lakások átlagos átváltozása, lakás bérleti díjak átlagos átváltozása Budapesten (2013=100%)
 Forrás: KSH, ingatlanet.hu

2.6 Stakeholderek és finanszírozási környezet értékelése

A fővárosi gazdaságfejlesztés projektek finanszírozásában a legfontosabb szerepet továbbra is az európai uniós források játsszák. A Közép-magyarországi régió a fejlettebb régiók kategóriájába került a 2014-2020 közötti időszakban, így az igénybe vehető támogatási területek köre és a források átlagos nagyságrendje is kisebb, mint a többi hazai régióban. A Széchenyi 2020 program keretében megvalósítandó programok közül a Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP) a közép-magyarországi régióban megvalósítandó fejlesztési feladatok teljes körét felöleli, kivéve a közlekedési és környezetvédelmi területeket.

A VEKOP elsősorban az ágazati programok közép-magyarországi beavatkozásait támogatja („tükörkonstrukciók”), másodsorban olyan országos hatású fejlesztéseket, amelyek az egész ország területét lefedik. A VEKOP forráskerete 287,59 milliárd Ft, melyre 2018 novemberéig 310 milliárd Ft igénylés érkezett és amelyből 173 milliárd Ft megítélésre is került és 95 milliárd Ft már kifizetésre került. A túligénylés mutatja, hogy a pályázati keretek kimerülőben vannak.

Pályázó	Projekt	Alintézkedés	Össz-költség (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)
Ericsson Magyarország Kommunikációs Rendszerek Kft	Komplex analitikai platform fejlesztése	VEKOP-2.1.1-15 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása	1 996	499
PRO PATRIA ELECTRONICS Mérnöki Fejlesztő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Többcélú 3D-s radar prototípus kutatás-fejlesztése	VEKOP-2.1.1-15 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása	894	499
NCT Ipari Elektronikai Kft.	A MAXES szerszámgépcsalád	VEKOP-2.1.1-15 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása	835	293
ezTrade Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Dielektromos közeggel működő kétfázisú hűtés fejlesztése	VEKOP-2.1.1-15 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása	834	474
GAMMA Műszaki Zártkörű Részvénytársaság	Új generációs multi funkciós automata mérő és adatgyűjtő rendszer család kifejlesztése	VEKOP-2.1.1-15 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása	830	496
SEMMEIWEIS EGYETEM	Szövetkárosító folyamatok molekuláris mechanizmusának felderítése	VEKOP-2.3.2-16 - Stratégiai K+F műhelyek kiválósága	800	800
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TERMÉSZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT	Anyagtudományi kiválósági műhely	VEKOP-2.3.2-16 - Stratégiai K+F műhelyek kiválósága	787	787
PowerQuattro Egyesült	Elektronikus terhelésekkel	VEKOP-2.1.1-15 -	772	499

Pályázó	Projekt	Alintézkedés	Össz-költség (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)
Teljesítményelektronikai Zártkörűen Működő Részvénytársaság	kialakított intelligens, energiahatékony mérőrendszerek	Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása		
EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM	Biokompatibilis nano-és mezorendszerek tervezése és fejlesztése amiloid-szálképzés alapján	VEKOP-2.3.2-16 - Stratégiai K+F műhelyek kiválósága	763	763
Infini Innováció Kutató, Fejlesztő, Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	3D nyomtatott szerszámbetétek fejlesztése	VEKOP-2.1.1-15 - Vállalatok K+F+I tevékenységének támogatása	752	488

53. ábra: Jelentősebb VEKOP innovációs projektek Budapesten
Forrás: Széchenyi 2020

A Környezeti és Energhatékonsági Operatív Program (KEHOP) átfogó célja, hogy a magas hozzáadott értékű termelésre és a foglalkoztatás bővülésére épülő gazdasági növekedés az emberi élet és a környezeti elemek – hosszú távú változásokat is figyelembe vevő – védelmével összhangban valósuljon meg. A KEHOP tervezett intézkedései közül a Közép-magyarországi régióban megvalósuló fejlesztéseket csak azok a prioritások finanszírozhatnak, amelyek Kohéziós Alap forrásból gazdálkodnak. A fővárosi projektek többsége kiemelt projekt eljárásrend alkalmazásával valósul meg. Az 1.173 milliárd forintos keretre 2018 novemberéig 1.490 milliárd Ft igénylés érkezett már és 1.222 milliárd Ft le is lett szerződve, mely gyakorlatilag a program kereteinek kimerülését jelenti.

Projekt	Alintézkedés	Összköltség (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)
Energhatékonsági fejlesztések, és fogyasztók hálózatra kapcsolása, új vezeték szakaszok kialakítása a FŐTÁV Zrt. távhőrendszereiben	KEHOP-5.3.1-17 - Távhő-szektor energetikai korszerűsítése	7 908,7	3 954,3
Távhővezeték korszerűsítése, új fogyasztók hálózatra kapcsolása, és távhőkörzetek összekapcsolása a FŐTÁV Zrt. távhőrendszereiben	KEHOP-5.3.1-17 - Távhő-szektor energetikai korszerűsítése	6 881,3	3 440,7
Fővárosi Önkormányzat és intézményei épületeinek energetikai korszerűsítése	KEHOP-5.2.2-16 - Középületek kiemelt épületenergetikai fejlesztései	6 200	5 000
Biomassza fűtőmű létesítése a FŐTÁV Zrt. Észak-budai fűtőművének telephelyén	KEHOP-5.3.2-17 - Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	1 657,2	745,7
Energhatékonsági fejlesztések, és új fogyasztók hálózatra kapcsolása a FŐTÁV Zrt. távhőrendszereiben	KEHOP-5.3.1-17 - Távhő-szektor energetikai korszerűsítése	1 490,7	745,3
Biomassza fűtőmű létesítése a X. kerület, Kőbánya rozsdáövezet területén	KEHOP-5.3.2-17 - Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	1 490,6	745,3

Projekt	Alintézkedés	Összköltség (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)
Épületenergetikai felújítások a FŐTÁV Zrt. Kalotaszeg utcai központi telephely B és D épületein;	KEHOP-5.2.8-17 - Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló épületenergetikai fejlesztések	286,2	91,8
Csillaghegyi Árpád Forrásfürdő energetikai fejlesztése	KEHOP-5.2.8-17 - Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló épületenergetikai fejlesztések	286	229
Épületenergetikai felújítások a FŐTÁV Zrt. Barázda közti, és Füredi úti telephelyein.	KEHOP-5.2.8-17 - Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló épületenergetikai fejlesztések	233,6	75,8
BKV Zrt. épületenergetikai fejlesztése	KEHOP-5.2.8-17 - Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló épületenergetikai fejlesztések	217,2	69,2
Pesterzsébeti Sós-jódos Fürdő energetikai fejlesztése	KEHOP-5.2.8-17 - Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló épületenergetikai fejlesztések	216	173
Széchenyi Gyógyfürdő és Dandár Gyógyfürdő energetikai fejlesztése	KEHOP-5.2.8-17 - Állami támogatási szabályok szerint megvalósuló épületenergetikai fejlesztések	176	141

54. ábra: Jelentősebb KEHOP projektek Budapesten
Forrás: Széchenyi 2020

Az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program (IKOP) esetében a 1696/2014. (XI. 26.) Korm. határozat tartalmazza a 2014-2020-as programozási időszak országos jelentőségű közúti, vasúti és vízi közlekedési, városi és elővárosi közlekedési fejlesztéseinek indikatív listáját. Az 1 215 milliárd forintos hazai keretből 2018 novemberéig 1.133 milliárd forint lett kifizetve.

Projekt	Alintézkedés	Összköltség (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)
Az M3 metróvonal infrastruktúra rekonstrukciója.	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	139 478	137 500
Budapesti villamos és trolibusz járműprojekt I. ütem (szakaszolt projekt)	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	47 274	26 747
Budapesti villamos- és trolibusz járműprojekt II. ütem	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	17 699	17 600
1-es villamos meghosszabbítása az Etele térig	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	10 700	8 500

Projekt	Alintézkedés	Összköltség (millió Ft)	Támogatás (millió Ft)
Budapesti trolibusz járműbeszerzés és kapcsolódó infrastruktúra fejlesztés	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	3 913	3 891
A városi közlekedési eszközváltási pontokhoz kapcsolódó P+R parkolók építése Budapesten	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	3 342	3 000
Budapest Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér kötőpályás kapcsolatának kialakításának előkészítése	IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	1 901	1 500
Kelenföldi pályaudvar térsége, nyugati kijárat, M1-M7 autópálya bevezetés módosított csomópontjának előkészítése és megvalósítása	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	1 845	1 845
Déli Duna-híd korszerűsítésének előkészítése	IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	1 569	1 240
Kelenföldi pályaudvar térségében P+R parkolók építése	IKOP-3.1.0-15 - Fenntartható városi közlekedés fejlesztése és elővárosi vasúti elérhetőség javítása a Közép-magyarországi régióban	1 488	1 488
MAHART Mobil Árvízvédelmi Gát	IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	1 359	1 359
Budapest Nyugati pályaudvar rekonstrukciójának előkészítése	IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	1 068	1 068
Budapest Keleti pályaudvar rekonstrukciójának előkészítése	IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	988	988
Csepeli Szabadkikötő kapacitásbővítő infrastruktúra fejlesztés II. ütem tervezése	IKOP-2.1.0-15 - Nemzetközi (TEN-T) vasúti és vízi elérhetőség javítása	200	200

55. ábra: Jelentősebb IKOP projektek Budapesten
Forrás: Széchenyi 2020

Az európai uniós támogatási keretrendszerben az innovációnak évtizedek óta kitüntetett szerepe van, és az alkalmazott eszközökben is meglehetősen magas az olyan intézkedések száma, melyek valamilyen módon kapcsolatban vannak az innováció ösztönzésével; az alaputatásoktól, az ipari-egyetemi együttműködésen keresztül a kisvállalkozások fejlesztéséig, és a közösségi kezdeményezésekig, vagy éppen a hallgatói csereprogramokig bezárólag. Az uniós politika a Kohéziós Politikán keresztül a regionális cselekvésre (KKV fejlesztés, innováció), míg például az FP7 keretprogramon, majd a helyébe lépő Horizont 2020 programon keresztül az európai léptékű, határon átnyúló KFI konzorciális együttműködésekre gyakorol jelentős hatást. Utóbbi költségvetésre alapozva ezen felül létrehozott egy innovációs intézményi hálózatot is, előbb az Európai Technológiai és Innovációs Intézetet (EIT) és annak KIC konzorciumait, majd az Európai Innovációs Tanácsot (EIC), amiken keresztül aktívan szereplőjévé is vált a regionális innovációs ökoszisztémák fejlesztésének.

A Kohéziós Politika forrásainak felhasználásához előzetes feltételként került meghatározásra a régiós profilok és szakosodás vizsgálata (RIS3), így megtörtént az első lépés abba az irányba, hogy a KFI, azon belül a kutatás és a fejlesztés, valamint a gazdaságfejlesztés és más témák között szorosabb legyen a kapcsolat – az OECD vonatkozó ajánlásainak megfelelően.³⁰ Ugyanakkor intenzívebb lett a régiók közötti együttműködés (pl. Vanguard), és ezzel együtt a regionális szint karakteresebb felvállalása, akár a RI3 tematikus platformok keretei, vagy más keretprogramokban (URBACT, INTERREG), ahol mind több az innovációs – társadalmi, vagy kifejezetten technológiai – projekt.

A Budapesten és Pest megyében lehívható források még a hazai költségvetésből finanszírozott innovációs alap esetében is tükörpályázatait a GINOP pályázatoknak, illetve kiegészítik a VEKOP meglehetősen szerény kereteit. Ráadásul a hazai források és a VEKOP források kiegészítésére alapvetően a közvetlenül pályázható EU források nyújtanak lehetőséget – a már említett INTERREG és nagyobb léptékben a H2020 pályázatok –, és a fővárosi ökoszisztémában is egyre nagyobb az EIT hálózatok, vagy más európai partnerségek jelentősége.

A 2021-2027 időszakban a tervezés szempontjából fontos tényező, hogy Budapest immár önálló NUTS2 régióként fog szerepelni. A jelenlegi javaslatokat illetően egyelőre csak az biztos, hogy a fejlett régiók számára elérhető források csökkennek, de azon belül az innovációra és klímaváltozással kapcsolatos projektekre fordítható források bővülnek, és szabályok is kedvezőbbek lesznek. A legfejlettebb régiókra a korábbi 15%-hoz képest az összes alap 11%-a jut majd. A korábbi 11 célkitűzésből megmarad 5, amit kiegészít 2 horizontális cél, melyből az ERDF tematikus koncentráció alapján a fejlett régiókban az innováció és smart gazdaság fejlesztésére 60%-ot, a zöld, low-carbon célkitűzéssel együtt 85%-ot kell majd fordítani. Az RS3 intelligens szakosodási stratégiák valószínűleg újra előfeltételt jelentenek majd. Nagyobb költségvetéssel (100 Mrd Euró) rendelkezhet a Horizont Europe 2021-2027, amely új tematikával készül szorosabbá tenni a KFI programok és a társadalmi, közösségi célok közötti kapcsolatot.

A kedvezményes visszatérítendő típusú vállalkozásfejlesztési források igen szűkösek a központi régióból a 2014-2020-as fejlesztési időszakban. Az időszakban jellemzően GINOP forrásból jelentek meg pénzügyi termékek, melyek a központi régiós fejlesztéseket tervező vállalkozások számára nem elérhetők. A VEKOP terhére hirdetett pénzügyi termékek pedig jellemzően gyorsan kimerülnek a szűkös források miatt.

A kedvezményes hitel- és tőke-termékek közül a következők érhetők el Budapesten a vállalkozások számára:

- Széchenyi Kártya Program: Állami garanciavállalás és kamattámogatás mellett elérhető hiteltermékek. A folyószámlahitel rendkívül rugalmas feltételek és kedvező kamat mellett érhető el, a beruházási hitel azonban kevésbé népszerű. Lehetőséget biztosít az uniós támogatások melletti finanszírozásra is (kettős finanszírozás problémája nem áll fenn), így alkalmas eszköz támogatott projektek előfinanszírozására és önerőfinanszírozásra.

³⁰ Forrás: Place based economic development

- Eximbank (Exportélenkítési Hitelprogram): Jellemzően nagyobb, exportpiacon már jelenlévő vállalkozások számára nyújt kedvezményes hitellehetőséget, a KKV-k aránya minimális, jellemzően közepes vagy annál nagyobb méretű vállalkozások kaphatnak forrást. Az átlagos ügylet 350 millió forint, belföldre irányuló tevékenység nem finanszírozható.
- MFB hiteltermékei (Vállalkozás-finanszírozás 2020, Start program): Éven túli beruházási hitel, illetve zárt végű pénzügyi lízing. Az MFB program kamatszintje közel van a piaci kamathoz, exporttal kapcsolatos tevékenységhez nem használható.
- Országos/ Budapest Mikrohitel Program: Legfeljebb 10 milliós összegben, nulla százalékos önerő mellett elérhető klasszikus mikrohitel kezdő, induló vállalkozások számára. Ehhez kapcsolódó kerületi önkormányzati kamattámogatás lehetősége.
- Tőkealapok az Széchenyi Tőkealap-kezelő Zrt. és a Hiventures alapkezelő közvetítésében: a visszacsorgó forrásokból indított SZTA alapok (Irinyi Kockázati Tőkealap, Kárpát-medencei Vállalkozásfejlesztési Kockázati Tőkealap) valamint a hazai forrásból megjelent GINOP kiírások (Nemzeti Technológiai és Szellemi Tulajdon Tőkeprogramot KMR-re sikerült kiterjeszteni MFB forrásból: 20 milliárd forint áll rendelkezésre a régióban, amely az MFB Invest tulajdonában álló Hiventures közvetítésében érhető el). Elérhető továbbá VEKOP forrásból az ún. Intelligens Szakosodási Tőkeprogramhoz kapcsolódóan 6 milliárd forint.

A kedvezményes hiteltermékek szűk körben az igazán kicsi, kezdő vállalkozások számára érhetőek el, alacsony összegben vagy elsősorban működési célra. A kedvezményes, állami beavatkozás mellett nyújtott hitelek másik köre pedig jellemzően a már érettebb szakaszban lévő, nagyobb (közepes méretű) vállalkozások számára nyújt beruházási hitelt (MFB és Exim termékek). A tőkepiacon pedig a startup-ok számára érhető el tőketermék, az érettebb, növekedési szakaszban lévő vállalkozások számára inkább piaci források (pld. Hiventure) állnak rendelkezésre (némi kivételt jelentenek az Exim termékei).

2.7 SWOT elemzés

1. Támogató üzleti környezet

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Több ügymenetet érintően egyszerűsítések, online és elektronikus ügyintézés lehetősége bővülő (főleg a kormányhivatalok szintjén, NAV, helyi iparűzési adófizetés területén); • Gazdaságfejlesztésben érdekelt szereplők száma növekszik, erősödő hálózatosodás, kapcsolatépítő és imázs erősítő események nagy kínálata • Gazdasági szempontból meghatározó közlekedési hálózatok tervezése és fejlesztése előtérbe került (vasút-elővárosi vasút, reptér bekötése, intermodális csomópontok) • Teljes 4G lefedettség, magas internet penetráció • Piaci vállalkozásfejlesztési források és kapcsolódó szolgáltatások elérhetőek • Budapest gazdag kulturális és építészeti öröksége, felújítások és kínálat bővülése – inspiráló atmoszféra és turisztikai vonzerő 	<ul style="list-style-type: none"> • Nehezen átlátható, változékony jogszabályi környezet és az információkhoz való egyszerű hozzáférés hiánya • Az adó és járulék terhek mérséklődtek, de még mindig magasak nemzetközi összehasonlításban • Önkormányzati hivatalok átállása az e-közigazgatási szolgáltatásokra nehéz (köztes állapot: plusz adminisztráció, kapacitáshiány, támogató háttér hiánya) • Egyes hatósági eljárások uniós összehasonlításban rendkívül lassúak – vállalkozások adminisztrációs terheit növeli • Munkaerőhiány számos területen • Nyelvtudás és digitális kompetenciák területén hiányosságok nemzetközi összehasonlításban • A vállalkozások elégedetlensége a szakképzési rendszerrel, annak minőségével • Fővárosi közszolgáltatások fejlesztéséhez és a barnamezős területek átalakításához (kármentesítés) rendelkezésre álló források korlátozottak • Közbeszerzések korlátai (pl. startupok, innovatív megoldások beszerzése, funkcionális közbeszerzés lehetőségének hiánya) • A politikai kockázat miatt a hosszú távon kiadatlan önkormányzati üzletek kedvezményes, támogató jellegű bérbeadása nehézkes • Közösségi gazdaságra vonatkozó jogszabályi keretek hiánya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Ingatlanpiaci konjunktúra: kereskedelmi ingatlanfejlesztések felfutása, bővülő minőségi irodakínálat; • Kedvező makrogazdasági folyamatok; • 5G kiépítése, pilot projektek indítása Budapesten; • Piaci szereplők körében végzett konjunktúra/szentsiment kutatásokban pozitív kilátások, makrofolyamatok kedvező megítélése • Uniós szinten erőfeszítések a szabályozási környezet rugalmasabbá tételére 	<ul style="list-style-type: none"> • Munkaerőhiány gátolhatja a további befektetéseket; költségnövekedést és kiszámíthatatlanságot jelent a vállalatoknál – relokáció veszélye; • Vállalkozói lét, bővítés, hitelfelvétel – a pénzügyi-gazdasági válság hatása a KKV szektor nagy részének ambícióit mai napig meghatározza

2. Egységes és jól szervezett gazdasági tér

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Turizmus szektorban intenzív növekedés – Grand Budapest programban a várostérség bevonása • Agglomerációba átnyúló gazdasági zónák fejlesztésében együttműködés (repülőtér környezete) • Elővárosi vasútvonalak folyamatos fejlesztése, mely biztosítja a munkaerő mobilitását • Budapesti Közfejlesztések Tanácsa létrejötte – erősebb koordináció a kormányzati szint és a fővárosi vezetés között és biztonságosabb finanszírozási háttér • Stratégiai partnerségek (pl. egyetemekkel), Budapesti Vállalkozásfejlesztési központ hazai és nemzetközi szintű gazdasági kapcsolatai erősödtek • Budapesti Vállalkozásfejlesztési Központ és kerületek közötti együttműködések, valamint a kerületek közötti tapasztalatmegosztás, kooperáció erősödött • Nemzetközi ingatlanpiaci vásárokon megjelenés együttműködve a magánszektoral – közös imázsépítés, marketing • Rangos nemzetközi és hazai gazdasági események budapesti helyszínnel – kapcsolatépítési lehetőségek, imázsformáló erő 	<ul style="list-style-type: none"> • A turisztikai forgalom koncentráltan jelenik meg a belvárosban, ebből adódó negatív hatások, konfliktusok - a stakeholder csoportok közötti együttműködés elégtelen • A város turisztikai adottságaiból továbbra is csak a belvárosi lehetőségek vannak kihasználva • Nnehezen átlátható, változó jogszabályi környezet • Az adó és járulék terhek mérséklődtek, de még mindig magasak nemzetközi összehasonlításban • A közlekedésföldrajzi helyzetből adódó előnyök gyenge kihasználása • Munkaerő mobilitása szempontjából várostérségi szintű integrált közösségi közlekedés hiánya; P+R rendszerek elégtelensége a városhatár térségében • Nem készültek el gazdasági tematikában fővárosi /várostérségi stratégiák (regionális intelligens szakosodási stratégia, turizmus stratégia, további ágazati stratégiák)
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Országos gazdaságfejlesztésben Budapest vasúti bekötése az országos és nemzetközi hálózatba még erősebb lesz – logisztikában további potenciál • Innovációs és Technológiai Minisztérium szervezeti rendszerében integrálódó gazdasági, fejlesztéspolitikai témák – koordináció javulása 	<ul style="list-style-type: none"> • Turisztikai forgalom további növekedése erősebb koordináció, irányítás nélkül a szolgáltatások és a környezet minőségromlásához vezet • Pest megyével továbbra sincs intézményes kapcsolat

3 A kreativitás és innováció támogatása

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Élhető, inspiráló városi közeg, Budapest népszerűsége nő a fiatalok körében • Belvárosi sűrűsödés: kultúra + egyetemek+ szórakozóhelyek + közösségi irodák /munkahelyek • Fiatal vállalkozók, startup közösség aktív szakmai-társadalmi élete (meetupok, online közösségek stb.) • Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány, mint nemzetközileg is elismert üzleti innovációs központ • Helyi vállalkozásfejlesztési-támogatási szolgáltatások kiépülése egyes kerületekben • Innovatív vállalkozások támogató környezete (versenyek, mentorálás, finanszírozás, üzleti angyalok stb.) kielégítőnek mondható • A hazai KKV-k erős várostérségi koncentrációja • Az infokommunikációs szektor országon belüli súlya Budapesten meghatározó 	<ul style="list-style-type: none"> • KKV-k nagy részénél az üzleti innováció hiányában alacsony termelékenység • Digitális technológiák vállalkozások általi integrálása országos szinten az egyik legalacsonyabb az unióban • A hazai KKV szektor integrálódása a globális értékláncokba nem megfelelő szintű és mértékű, az élenjáró vállalatok, egyetemi és kutatóintézeti műhelyek tudása nem hasznosul a szükséges mértékben a KFI rendszer többi szereplőjénél • Az állami K+F finanszírozás a növekvő vállalati ráfordításokhoz képest és nemzetközi összehasonlításban is alacsony; • A startup ökoszisztéma és a K+F (egyetemek, kulcsterületi kutatások) összekapcsolódása gyenge • Innováció területén a fővárosi várostérség intelligens szakosodási területei továbbra sem láthatóak nemzetközi szinten • A kreatív, innovatív vállalkozások „kivándorlása”, gyenge hazai beágyazódás • Startup vállalkozások alacsony munkaerő-felszívó képessége • Emelt szintű szolgáltatásokat biztosító üzleti és technológiai inkubátorházak száma elégtelen • Közsféra, önkormányzatok és a vállalkozói szektor közötti kapcsolat elégtelensége, városi kihívások – mint piac – gyenge becsatornázása • Megoldás-orientált / funkcionális közbeszerzési lehetőség hiánya a közsférában
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Budapesti várostérség, mint piac, lehetőséget biztosít a vállalkozások, innovatív kezdeményezések számára • Okos város szemlélet térhódítása – közsféra paradigmaváltása • 2021-2027 között uniós finanszírozási ciklusban az innováció még inkább fókuszba kerül, közvetlen elérési források volumen lényegesen nagyobb lesz • Visszaforgatható városi alapok kialakításának lehetősége jogilag biztosított • Felsőoktatási reformok – tehetséges fiatalok vonzása, egyetemek nemzetközi színvonalának növekedése • Magyarország a digitális infrastrukturális háttér kiépítésében nagytérségi vezető szerepre aspirál, ebben Budapest számára lehetőség kínálkozik 	<ul style="list-style-type: none"> • Turisztikai forgalom további növekedése erősebb koordináció, irányítás nélkül a szolgáltatások és a környezet minőségromlásához vezet • Oktatási rendszer elhúzódó problémái – a magánszektor elszívó hatása; digitális kompetenciák elégtelensége a különböző korosztályokban • A 2021-2027-es forrásle hívási időszakban nemzetközi szinten Budapest elmarad versenytársaitól és lehetőségeitől az előkészítés elégtelensége miatt • Lakhatási költségek növekedése csökkentheti az egyetemek vonzerejét hazai viszonylatban • IKT és K+F területen a fiatal képzett munkaerő elvándorlása és a munkaerőhiány akadályt képez a további tudásintenzív befektetések vonatkozásában;

<ul style="list-style-type: none"> • Időskorúak ellátása és egyéb társadalmi kihívások szolgáltatási piacot teremt az innovatív társadalmi vállalkozások számára • Klímavédelmi városi célok – piaci lehetőség a zöldgazdaság számára 	<ul style="list-style-type: none"> • Kutatási forráselosztás változása – bizonytalanság, hosszú távra tervezés problémái • Nemzetközi és hazai gazdasági növekedés lassulása, begyűrűző újabb krízishelyzetek
---	---

4. Megújuló, rugalmas, befogadó munkaerő-piac

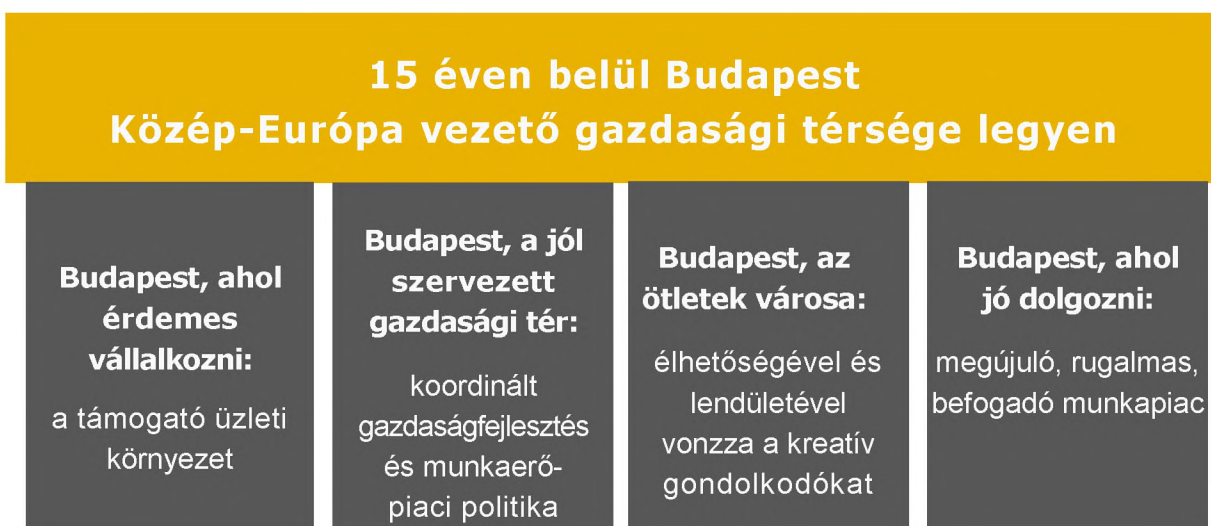
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Alacsony munkanélküliségi és növekvő foglalkoztatási ráta • Változatos, gazdag fővárosi munkahely kínálat • A szolgáltató szektor magas aránya miatt az alacsonyan képzettek számára is bőséges kínálat • Atipikus foglalkoztatási formák létező jogszabályi háttere • Keresleti munkapiacra a munkavállalói jogok jobb érvényesülése, reálbérek növekedése • Budapest és várostérsége továbbra is az országon belüli munkahelyi célú migráció fő célterülete • Egészséges Budapest Program elindítása 	<ul style="list-style-type: none"> • 25 év alattiak, 55 év felettiak alacsony foglalkoztatási rátája nemzetközi összehasonlításban • Munkáltatói oldalról a rugalmas foglalkoztatási formák biztosítása még mindig elégtelen • Információhiány a munkavállalói oldalról (pl. a meglévő atipikus foglalkoztatási lehetőségekről, szabad munkaerő kínálatról) • Munkaerőhiánnyal küzdő szektorok bővülő száma, benne a városi közszolgáltatások köre is – hatása a túlórák számára, egészségi állapotra • Nemzetközi viszonylatban alacsony bérszint, mely a képzett munkaerő elvándorlását fenntartja • A tartós munkanélküliek nagy része és a még közfoglalkoztatásban részt vevők köre piaci foglalkoztatási esélyei alacsonyak – ez a szektor nem tekinthető piaci értelemben vett szabad munkaerőnek • Szakképzés és közoktatás területén hiányosságok (digitális kompetenciák oktatása, duális képzés), piacról hozzáférhető oktatási szolgáltatások magas ára (nyelv, programozás) újratermeli az egyenlőtlen esélyeket • Egészségügyi szolgáltatási rendszer hiányosságai
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • Tudatosabb egészségmegőrzés mellett az aktív évek számának növekedése • E-learning módszerek és eszközök körének folyamatos bővülése, sok tanulást támogató ingyenes applikáció; okos eszközök (telefon) széles körű elterjedése 	<ul style="list-style-type: none"> • Keresleti munkapiacra nagy fluktuáció, belső mobilitás, amely a vállalatok költségeit növeli, eredményességét rontja • Munkavállalókat, munkáltatókat érintő munkaügyi jogszabályok változása – kiszámíthatatlan környezet • Képzett fiatalok külföldre vándorlása • Digitalizáció, technológiai fejlődés miatt gyorsan változó munkakörök /munkavégzés módja – alkalmazkodásra nem készül fel a társadalom egy része • Munkaerő vonzást a magas lakhatási költségek lassítják

3 HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK ÉS VÍZIÓ

A Gazdaságélénkítés és Munkahelyteremtés Stratégia hosszú távú célja, hogy Budapest 15 éven belül Közép-Európa vezető gazdasági térségévé váljon, azaz mind gazdasági ereje (GDP), mind jövedelemtermelő képessége (GDP/fő), mind a foglalkoztatás (15-64 évesek foglalkoztatási rátája) tekintetében vezető helyet foglaljon el a szomszédos országok és a Visegrádi országok gazdasági centrumai (fővárosi régiói) között.

A megfogalmazott hosszú távú cél négy pilléren nyugszik:

1. Budapesten alakuljon ki egy olyan támogató üzleti környezet, ahol érdemes vállalkozni
2. Budapest egységes és jól szervezett gazdasági térré váljon, ahol a gazdaság és munkaerő piaci politikák jól koordináltak
3. Budapest élhetőségével és lendületével vonzza a kreatív, innovatív embereket, így válva az ötletek városává
4. Budapest olyan megújuló, rugalmas és befogadó munkaerő-piacca rendelkezzen, ahol jó dolgozni

56. ábra: Budapest hosszú távú célrendszere

1. Támogató üzleti környezet

Budapest akkor tud támogató üzleti környezetet biztosítani a gazdaság számára, ha

- a vállalkozások szabályozási terhei (administrative burden) alacsonyak, vagyis a jogszabályok betartása, azok számossága, bonyolultsága és kiszámíthatatlansága miatt nem igényel indokolatlanul nagy erőforrást a vállalkozásoktól,
- a túlzott adó- és járulékfizetési terhek nem gátolják a vállalkozások fejlődését,
- vállalkozásbarát, a vállalkozói gondolkodást értő, a gazdasági racionalitásra tekintettel lévő, a vállalkozásokra partnerként tekintő és méltányos hozzáállás jellemzi a hatóságokat,
- a vállalkozások társadalmi megítélése is kedvező, vonzó befektetési lehetőséget biztosít a megtakarítások számára, a vállalkozók megbecsült tagjai a társadalomnak, így a vállalkozóvá válás vonzó pálya a fiatalok számára,
- fejlett pénz és tőkepiacsal, valamint minőségi és bőséges humán erőforrás- és ingatlankínálattal tudja segíteni a vállalkozások indulását, bővülését,
- erős vállalkozói közösség és jól szervezett vállalkozói hálózatok alakulnak ki,
- minőségi és hatékony (köz)szolgáltatások segítik a vállalkozói tevékenységet, és
- Budapest vállalkozásbarát üzleti környezete ismert és elismert mind hazai, mind nemzetközi szinten.

2. Egységes és jól szervezett gazdasági tér

Minél egységesebb és nagyobb gazdasági térré szervezhető Budapest, illetve minél jobban ki tudja használni a gazdaság fejlődése szempontjából a város és térségének sokszínű adottságait, annál nagyobb fejlődési lehetőséget tud biztosítani az itt megtelepedett és megtelepülni vágyó vállalkozásoknak. Egy egységes és jól szervezett budapesti gazdasági térben, ezért

- a szakpolitikai eszközökért felelős közigazgatási szereplők között összehangolásra kerülnek a munkaerő-piaci és gazdaságfejlesztési eszközök, amelynek részeként
- hatékony munkamegosztás alakul ki a gazdaságfejlesztésben a Főváros, a kerületek, Pest megye, a kormányzati szervek és a magánszféra között, a szinergiákat kiaknázva, hálózatba szervezve annak szereplőit és eszközrendszerét,
- tudatos - a gazdasági tervezhetőséget, a vállalkozások célzott megtelepedését segítő - iparpolitika jelöli ki a várható gazdaságfejlesztési irányokat, a kiemelt ágazatokat,
- Budapest gazdaságsszervező ereje messze túlmutat a város határain: a főváros gazdasága már nemcsak a Közép-magyarországi régió, hanem az ország és bizonyos esetekben a Kárpát-medencében elérhető erőforrások becsatornázását is szervezi,
- a gazdaságfejlesztés hatékonyan épít Budapest és térségének sokszínűségére, koordinálja gazdaságfejlesztésének térbeli irányait, építve az egyes városrészek, kerületek területi sajátosságaira, segítve a speciális kerületi gazdasági profilok érvényre jutását és a munkahelyek számának városon belüli - lakóhely közeli - erősödését,
- hangsúlyt helyez a városi munkahelyi zónák megtartására és fejlesztésére, segítve ezzel a rövid utak városának kialakulását.

3. A kreativitás és innováció támogatása

Gazdaságfejlesztés tekintetében hosszú távon az értéket elsősorban az innováció és a kreativitás tudja biztosítani, ami akkor érhető el, ha Budapest vonzó tud maradni az új gondolatok megszületésében kulcsszerepet játszó alkotók számára, és megfelelő kibontakozási lehetőséget tud biztosítani számukra. Ennek megvalósulásában fontos szerepet játszik a város élhetősége, pezsgése és lendülete. Budapest akkor tud vonzó hely maradni az innovációban élen járó szakemberek és vállalkozások számára, ha

- rugalmas szabályozási környezettel és a vállalkozásindítás megkönnyítésével segíti az ötletek gazdasági megvalósíthatóságát,
- aktív és támogató vállalkozói közösségek, valamint fejlett start-up ökoszisztéma segíti a gazdaság világába újonnan belépőket,
- nemzetközileg is jegyzett, kiváló egyetemei vonzzák a tehetséges külföldi diákokat,
- magas minőségű humán (köz)szolgáltatásokkal, a környezet minőségével és fejlett tömegközlekedéssel vonzó életteret tud biztosítani a kreatív, innovatív gondolkodók és családjuk számára, és
- perspektivikus lehetőségeket biztosít nemcsak az itt élőknek, hanem a más országból hazatérőknek, akár a más országban született kreatív, innovatív fiataloknak is.

4. Megújuló, rugalmas, befogadó munkaerőpiac

Hosszú távon a gazdaság fejlődése és a foglalkoztatás erősödése egymást erősítő folyamatok, illetve csak egymással összhangban valósíthatók meg. Ahhoz, hogy Budapesten minden dolgozni vágyó ember munkát találhasson

- az oktatási rendszernek magas minőségű és a piaci igényekhez igazodó képzettséget kell biztosítani mind a jövő generációja, mind az új tudást, képességet megszerezni vágyó felnőttek számára is. Ehhez
- meg kell erősödni a felnőttképzés iránti igényeknek és lehetőségeknek,
- el kell terjednie a rugalmas foglalkoztatási formáknak, valamint
- teret kell biztosítani a rugalmas vállalkozási formáknak, az erőforrások megosztását segítő közösségi gazdaságnak (sharing economy),
- hatékony munkaerőpiaci szolgáltatásokkal kell segíteni a munka világából ideiglenesen kiszorult munkavállalók visszatérését a foglalkoztatásba,
- ösztönözni kell, az alacsonyan képzettek számára is elérhető munkahelyek létrejöttét, többek között azokat az atipikus foglalkoztatási formákat, amelyek bővítik a számukra is elérhető foglalkoztatási lehetőségek számát.

4. KÖZÉPTÁVÚ FEJLESZTÉSI CÉLOK

A hosszú távú fejlesztési célok elérése érdekében a Stratégia öt középtávú célt definiál:

1. Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése
2. Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése
3. Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban
4. Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése
5. Budapesti üzleti környezet fejlesztése

1. Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése

Budapest üzleti környezetének egyik fontos része a szabályozási keret és a vállalkozáshoz szükséges információs rendszer. A vállalkozások munkáját, fejlődését ma több olyan tényező is nehezítheti, melyeket az állami vagy önkormányzati szabályozó rendszer, az ehhez kapcsolódó információk megszerzésének és az ezzel járó adminisztráció bonyolultsága, időigénye vagy költsége okozhat. Egyes hatósági eljárások uniós összehasonlításban is rendkívül lassúak. A magas adminisztratív terhek hátráltatják a vállalkozási tevékenységek és a munkahelyek bővítését, az új vállalkozások elindulását és megtelepedését, valamint a vállalkozások Budapestre költözését. A Fővárosi Önkormányzat célja a vállalkozási tevékenységhez kapcsolódó információk elérhetőségének javítása, melynek meghatározó eleme a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítványon keresztül vállalkozói információs rendszer folyamatos fenntartása, továbbfejlesztése és bővítése.

A szabályozási környezet egyszerűsítése, illetve a jogszabályi ellentmondások, bizonytalanságok csökkentése átláthatóbbá, gördülékenyebbé teheti a vállalkozások működését. Cél, hogy rendszeres felülvizsgálattal a túlzott, eredeti célját már meghaladott szabályok lebontása megtörténjen. Ebben kezdeményező, koordináló szerepet játszik a fővárosi vállalkozások legszélesebb körét elérő Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara, a jogszabályi módosítási javaslatok előkészítésével, a kormányzati szervekkel való együttműködéssel és a deregulációs kezdeményezések menedzselésével, monitorozásával. A Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok saját hatáskörbe tartozó területeken szintén hozzájárulhatnak a szabályozási és adminisztrációs keretek egyszerűsítéséhez.

A törvényi előírás alapján valamennyi helyi önkormányzat és a polgármesteri hivatal a feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek vonatkozásában köteles biztosítani az elektronikus ügyintézés lehetőségét a gazdasági szereplők számára. Az államilag biztosított háttérinfrastruktúra lehetőséget teremt a helyi hivatali ügyintézés digitalizációjára, a helyi igények szerinti bővítésére. Cél a rendszer további

fejlesztése, minél több hivatali és hatósági ügy elektronikus útra terelése, ebben a felhasználói oldal támogatása.

A szabályozói rendszer változása, az önkormányzati hivatalok átállása az e-közigazgatási szolgáltatásokra kihívás elé állítja a hivatali szervezetek humán erőforrását, ezért a szervezetfejlesztés kiemelt feladat a vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer kiépítésében.

2. Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszkörendszer kiépítése

Budapest területén a kétszintű önkormányzati rendszer mellett nagyszámú kormányzati, szakmai szervezeti és a magánszektorban működő gazdasági szereplő támogatja a vállalkozások működését, mind a szervezetek száma, mind a szolgáltatások köre folyamatosan bővül. Ebben a közegben a legfontosabb cél, hogy egyrészt látható váljanak ezek a szervezetek és szolgáltatásaik a vállalkozások számára, másrészt a vállalkozások közötti kapcsolatok is bővüljenek. Ehhez szükség van a különböző szereplők közötti együttműködést biztosító, nem jogi értelemben vett platformokra, amelyek segítik az információ áramlását, a tudásátadást, a tapasztalatmegosztást, az üzleti kapcsolatok építését. Budapest Főváros Önkormányzata gazdaságfejlesztési szervezetén, a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítványon keresztül maga is részt vesz ebben a platformépítő munkában. A fővárosi és hazai szintű együttműködések mellett nemzetközi szinten is bővíteni kell a gazdasági kapcsolatokat, melyek egyrészt gazdasági marketingkommunikációs tevékenységként Budapest imázsát építik, másrészt keretezik azokat a tevékenységeket, amelyek már a vállalkozások külföldi kapcsolatrendszerének építését, piacszerzését célozzák. A gazdaságfejlesztés számos ágazata és területe igényli a hatékonyabb koordinációt az állami, fővárosi, kerületi szinttel, illetve Pest megye Önkormányzatával a fővárosi várostérség gazdasági teljesítményének javulása érdekében, melyben Budapest Főváros Önkormányzata kezdeményező szerepet vállal. A BVK, mint tudásközpont együttműködést és hatékony munkamegosztást alakít ki az önkormányzati, kormányzati, vállalkozói, illetve non-profit szolgáltatók között. Cél, hogy a kerületek gazdaság szervezéssel és turizmussal kapcsolatos önkormányzati feladataik keretében bővítsék helyi eszközeiket és tevékenységüket, ezzel segítve a vállalkozásokat. Ezen tevékenységek megszervezésében, elindításában a kerületi önkormányzatok szakmai partnere a BVK Tudásközpont.

A főváros célja gazdaságfejlesztési eszkörendszerének további kiépítése és továbbfejlesztése. A visszatérítendő támogatást nyújtó, várospolitikai célok megvalósítását elősegítő városfejlesztési alap létrehozása jelenleg előkészítés alatt áll. A BVK mikrohitel programja folyamatosan kínálja nemcsak pénzügyi, de mentori, tanácsadási szolgáltatásait is. A helyi adórendszert pedig továbbra is rendszeresen felül kell vizsgálni, hogy az elősegítse a gazdaságpolitikai célok megvalósulását és a versenyképesség erősítését.

Budapest célja, hogy intézményei (BVA, BVFK) a kormányzati szervezetekkel és a gazdasági szereplőkkel együttműködve létrehozzanak és megerősítsenek gazdaságfejlesztési szolgáltatásokat

(pl. városmarketing, turisztikai marketing, Budapest brand-család kialakítása, nemzetközi vásárokon való megjelenés), melyek a főváros turisztikai vonzerejét növelik és a helyi szolgáltatások színvonalát emelik.

3. Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban

A 2015-óta eltelt három év alatt a hazai gazdaságban megszilárdultak a válság éveit követő eredmények. Budapest esetében ma a termelékenység növelése és a minőségi munkahelyek számának bővülése az elsődleges cél, amely biztosítja – nemzetközi összehasonlításban is – a gazdaság megerősödését. A gazdaság teljesítőképessége biztosítja – a megváltozott önkormányzati finanszírozási rendszerben - a Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok saját adóbevételeinek volumenét, mely a város működését és a lakosok életminőségét biztosító fejlesztések finanszírozásában egyre fontosabbá válik, tekintettel az ilyen célokra felhasználható uniós források további várható csökkenésére. A cél keretében fontosak azok az együttműködések, melyek meghatározzák a fővárosi gazdaság 2021-2027-es uniós ciklusra való felkészülését, az irányok helyes meghatározását, mely középtávon a források – különösen a közvetlen elérésű K+F finanszírozási lehetőségek – abszorpcióját és a fővárosi gazdaság nemzetközi versenyképességét meg fogják határozni.

Az okos gazdaság kialakításában jól tükröződik a cél hármas megközelítése:

1. **Innováció alkalmazása:** továbbra is szükség van a meglévő vállalkozások üzleti innovációjának támogatására, az innováció KKV szektorban történő hasznosulására, adaptálására. Ez jelenthet fizikai állótőkét (technológiát), de jelent saját és vásárolt KFI tevékenységet (K+F kiadások, licenc vásárlása), szervezetfejlesztést, a foglalkoztatottak képzését, vagy akár stratégiai marketing tevékenységet is. A termelékenység növeléséhez tudás bevonására van szükség, ezeknek be kell épülniük a vállalkozások üzleti modelljébe. Ezen a területen belül jelenhet meg a digitális transzformáció, a női vállalkozások, a fiatal vállalkozók, a generációváltás, az online piacterek és e-kereskedelem, és általában a vállalkozói készségek fejlesztése.
2. **Innováció termelése:** ahhoz, hogy Budapest nemzetközi szinten is kimagasló eredményeket érjen el, az egész innovációs ökoszisztéma fejlesztésére is szükség van. Ehhez a KFI képességek és pozíciók javítására, a szükséges infrastruktúra fejlesztésére, a kulcstechnológiák és a fővárosi várostérség szempontjából komparatív előnyökkel bíró ágazatok/tématerületek meghatározására és célzott fejlesztésére van szükség. Ez utóbbiak közé tartozik az egészséggazdaság, a főváros közlekedésföldrajzi szerepéből és az ezt erősítő fejlesztési tervekből adódó mobilitási/logisztikai tématerület, illetve a kreatív gazdaság. A lehetőséget teremtő technológiák (pl. mikroelektronika, nanotechnológia stb.) és a digitális technológiák (pl. blockchain, mesterséges intelligencia, big data) mind a három pillérben új piacokat teremtenek.

A koordinációnak különösen nagy szerepe van az ágazati határokon átnyúló ipar és szolgáltatások, illetve üzleti és KFI tevékenység közötti értékláncbeli kapcsolatok mellett a kulcstechnológiákra alapozott piacok fejlesztésében.

A fővárosi innovációs ökoszisztéma fejlesztéséhez több információra van szükség a lehetőségekről, erősségekről, az új, illetve feltörekvő piacokról, és a lehetőséget teremtő technológiákról. A lehetőségek feltárásába be kell vonni a közösségeket, startup vállalkozásokat is, együtt kell működni a különböző szereplőkkel (egyetemek, kutatási intézmények, kormányzati szereplők, ökoszisztéma építő és támogató szervezetek, nagyvállalatok, platformok stb.) Az innovációs ökoszisztéma fejlődése és az egyes kezdeményezések sikere jól illeszkedik a városmarketinghez, és egyre inkább érezhető, hogy a felsőoktatási és az üzleti szolgáltatások exportját, valamint a nagyvállalati szolgáltató és kiválósági központok működését is hatékonyan támogatja.

A nagy növekedési potenciállal bíró innovatív vállalkozások körének, azaz a startup közösségek támogatását a BVK kiemelt feladatai között kezeli.

3. **Smart city:** az innovációs ökoszisztéma egyre komplexebb, amit jól illusztrál a Triple Helix – egyetem, ipar, kormányzat kapcsolatait leíró – modelljéhez képest továbbgondolt „Quadruple” Helix rendszere. Ez utóbbi figyelembe veszi az adott helyi közösség, illetve a társadalmi és természeti környezet hatását is a tudásteremtés folyamatára és az új tudás hasznosulására. Budapest Főváros Önkormányzata és a kerületi önkormányzatok szerepe lehet a jövőben, hogy a „város, mint platform” egyrészt módszeresen hozzáférhetővé tesz adatokat és rendszereket az innovációs ökoszisztéma szereplői számára, ezzel üzleti lehetőségeket, innovációt generál. Másrészt megszervezi a teret és kapcsolatot teremt a gazdasági és más szereplők – köztük a városhasználók – között, az innovatív kezdeményezések számára biztosítva a termék- és szolgáltatásfejlesztéshez szükséges terepet (urban living labok – városi laboratóriumok). A közsféra a problémák, kihívások megfogalmazásával, megjelenítésével is gerjesztheti és terelheti fontos városi kérdések irányába az innovációt, a szereplők közötti kapcsolatot a különböző platformokon keresztül erősítheti. Ilyen eszköz lehet az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) keretei között létrejött tudás- és innovációs közösségekben (KIC) való részvétel. A koordináció, a tudástranszfer, az adatok hozzáférhetősége mellett a városi közszolgáltatások és a közsféra hatáskörébe tartozó feladatok direkt keresletet is jelentenek az innovatív termékek és szolgáltatások számára, ennek hasznosulását a jelenlegi közbeszerzési rendszer átalakításával (innovációs vagy funkcionális közbeszerzés) vagy a közvetlen forráskerettel (Fővárosi Innovációs Alap) lehet biztosítani.

A smart city része, hogy a város rendelkezzen a legkorszerűbb digitális infrastruktúrával, a városi közszolgáltatások fejlesztési és rekonstrukciós munkáinál az okos eszközök integrálási lehetősége, mint szempont beépüljön. A város egyik feladata, hogy legyen egy folyamatosan karbantartott „térképe” a különböző időtávlatokban értékes lehetőségekről, ennek mentén képes legyen szervezeti kereteinek (kompetenciáik, folyamatok) rugalmas fejlesztésére. Szükség van a smart fejlesztések koordinációjáért felelős személy vagy szervezeti egység kialakítására, mely egység képes a különböző érdekeltek, partnerek közötti koordináció és információáramlás menedzselésére.

4. Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése

Budapesten a foglalkoztatottság igen magas mértéket ért el az elmúlt években, párhuzamosan a munkanélküliség és a közfoglalkoztatás arányának csökkenésével. Napjainkban a munkaerőpiac legjelentősebb problémája a munkaerő hiánya. Fontos feladat a még inaktív rétegek (25 év alatti diákok vagy hallgatók, a frissnyugdíjasok és a gyermeket nevelők) egyre nagyobb mértékű bevonása a munkaerőpiacra, illetve a külföldön dolgozó munkaképes korúak hazatérésre ösztönzése. A vállalkozások eredményességét, ezáltal a gazdaság fejlődését jelentősen befolyásolja, hogy a munkaerő-piacról mennyire könnyen tudják az új igényekhez igazítani munkáltatói szerepüket, mennyire könnyen tudnak új munkavállalót szerezni, illetve munkavállalói irányába tett korábbi befektetéseiket mennyire könnyen képesek átalakítani, tehát összességében mennyire rugalmasan bevonható munkaerő-kínálattal tervezik működésüket.

A foglalkoztatás szempontjából vizsgálva a kérdést, felmerül, hogy a munkavállalók mennyire könnyen tudnak változó élethelyzetükhöz igazodóan munkahelyet vagy munkakörülményeket váltani, továbblépni, új készségeket elsajátítva, új munkahelyekhez jutni a munkaerő-piacon. A munkaerő-piac rugalmassága kiemelkedően fontos a kritikus foglalkoztatási csoportok esetében is, így különösen a kisgyerekes anyák, a fiatalok, az idősek és a megváltozott munkaképességűek számára.

A főváros célja a rugalmas foglalkoztatási formák (pl. távmunka, részmunka, munkaerő-megosztás stb.), valamint az atipikus foglalkoztatási formák elterjedésének támogatása (pl. munkaerő-megosztás stb. technikáinak ösztönzése) mind a munkavállalói, mind munkáltatói oldalon. Mind foglalkoztatási, mind gazdasági szempontból fontos a vállalkozóvá válás és a vállalkozói szemlélet elterjedésének támogatása, különösen a fiatalok és a nők körében.

Fontos az oktatási rendszer fejlesztése, a gazdaság hosszú távú stabil munkakínálata szempontjából meghatározó minőségi fejlesztések megvalósítása, mely a munkavégzéshez és az új ismeretek befogadását, a rugalmasságot egyaránt megalapozó kompetenciák elsajátítására is nagy hangsúlyt fektet. Fontos feladat a felnőttképzés, az egész életen át tartó tanulás ösztönzése, az oktatás és munkavállalás közötti átmenet megkönnyítése, a vállalkozói készségek, tudás megerősítése az oktatási rendszerben.

Közvetetten segítenek a munkaerőpiacon a munkavállalói mobilitást segítő lakhatási (pl. bérlakás-rendszer, munkásszálló rendszer) és közlekedési fejlesztések (a munkába járás költségeinek csökkentésére) és a család és a munkavállalás összehangolását segítő infrastruktúrák (bölcsőde, óvoda stb.) fejlesztése és működési hatékonyságának növelése. A munkavállalók munkaképes állapota alapvető kérdés, így a vállalkozások eredményességét érdemben befolyásolja az egészségügyi ellátórendszer működési hatékonysága, kiemelt hangsúllyal kezelve a megelőzés és rendszeres szűrővizsgálatok fontosságát.

5. Budapesti üzleti környezet fejlesztése

Budapest gazdasági életének keretét, mindennapi működésének hátterét adják a városi infrastruktúrák és szolgáltatások. Az életminőség szempontjai ma már a munkavállalók, diákok és befektetők döntéseiben is egyre nagyobb szereppel bírnak, s alapvetően meghatározzák a város turisztikai vonzerejét is.

A vállalkozások telephely feltételeinek javítása (barnamezős területek megújítása, zöldmezős területek kialakítása, alulhasznosított ingatlanok funkcióváltása, kerületi alközpontok kereskedelmi és szolgáltató jellegének erősítése, a történelmi városi környezet fejlesztése) kiemelt fővárosi cél. Ezen erőforrásokból, Budapest jelenleg is gazdag és változatos kínálattal rendelkezik, így e tényezők tekintetében kellően versenyképes a fejlettebb gazdasági centrumokkal szemben is.

Budapest gazdaságának működését, fejlődését a nagy infrastruktúrárendszerek és szolgáltatások biztosítják. A főváros célja, hogy a közműhálózat teljes kiépítettsége, a hálózat fejlesztése, modernizációja (smart megoldásokkal) folyamatos legyen. A távhő szolgáltatás hálózatbővítése nemcsak gazdasági, de környezeti szempontból is kiemelt jelentőséggel bír. A főváros közlekedési rendszerének megfelelő működése a gazdaság napi teljesítményének egyik alapfeltétele. A fejlesztések eredményeként hatékony és összekapcsolt hálózatok alakulnak ki, melyek a csomópontokban új városfejlesztési lehetőségeket tárnak fel. Budapest Főváros fontos feladata, hogy a közigazgatási határokon átnyúló és/ vagy sokszereplős, nagy területeket érintő komplex fejlesztésekben a fenntarthatósági, a klímavédelmi célok és a smart megoldások érvényre jutását elősegítse. Az infrastrukturális fejlesztések hozzájárulnak a városi területek megújulásához (pl. barnamezős területek funkcióváltása), elősegítik, katalizálják a magánszektor finanszírozásából megvalósuló felújításokat és új fejlesztéseket is.

5. KÖZÉPTÁVÚ INTÉZKEDÉSEK, A VÉGREHAJTÁSBAN SZEREPET VÁLLALÓK AZONOSÍTÁSÁVAL

1. Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése

- 1.1 Vállalkozáshoz szükséges információk elérésének megkönnyítése
- 1.2. Szabályozási környezet és vállalkozói adminisztráció egyszerűsítése
- 1.3. Elektronikus ügyintézés széleskörű elterjesztése
- 1.4. Hatóságok szervezetfejlesztése, vállalkozásbarát működésének kialakítása

2. Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése

- 2.1. BVK tudásközpont szerepének bővítése – platformok és gazdasági diplomácia erősítése
- 2.2. Városfejlesztési alap létrehozása
- 2.3. Hatékony, koordinált turizmus és márkáépítés
- 2.4. Helyi gazdaságfejlesztés koordinációja
- 2.5. Gazdasági események támogatása, együttműködés a megvalósításban
- 2.6. Kisvállalkozói adókedvezmények rendszeres felülvizsgálata
- 2.7. Mikrohitelzési rendszer továbbfejlesztése

3. Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban

- 3.1. Üzleti innováció - tudásátadás, tudásmegosztás a vállalkozások hatékonyságának növelése érdekében
- 3.2. Startup Budapest Program
- 3.3. Innováció a városfejlesztésben, városüzemeltetésben
- 3.4. Inkubátorok és közösségi irodák kialakításának támogatása
- 3.5. Innovációs ökoszisztéma nemzetközi élvonalba emelése
- 3.6. Nyílt közadatok programja
- 3.7. Digitális infrastruktúra fejlesztésének elősegítése

4. Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése

- 4.1. Atipikus foglalkoztatás ösztönzése a belső erőforrások aktiválása érdekében
- 4.2. Vállalkozóvá válás, önfoglalkoztatás támogatása
- 4.3. Egészségügyi, rekreációs szolgáltatások fejlesztése
- 4.4. Esélyteremtő és kompetencia-fejlesztést célzó programok a köznevelésben
- 4.5. Képzési struktúra és eszközenszer fejlesztése
- 4.6. Munkavállalói képzések és kompetenciafejlesztések
- 4.7. Munkaerő mobilitás növelése lakhatási kezdeményezések támogatásával
- 4.8. Bölcsődék és családi napközik, valamint óvodák infrastrukturális fejlesztései
- 4.9. Alacsony képzettségűek foglalkoztatásának elősegítése

5. Budapesti üzleti környezet fejlesztése

- 5.1. Barnamezős gazdasági területek fejlesztésének és gazdaságfejlesztési zónák kialakításának támogatása
- 5.2. Alközpontok, vegyes funkciójú kiemelt városi területek és ingatlanok koordinált fejlesztése
- 5.3. Városi életminőséget és az ingatlanfejlesztéseket kiszolgáló közmű infrastruktúra biztosítása
- 5.4. Városi épített környezet értékteremtő fejlesztése
- 5.5. Várostérség gazdaságának működését és növekedését biztosító mobilitás fejlesztése

1. Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése

1.1 Vállalkozáshoz szükséges információk elérésének megkönnyítése

Amint azt a vállalkozói adminisztratív terhekről készült felmérések kimutatták, a szabályozásokkal kapcsolatos információk megszerzése teszi ki a vállalkozások adminisztratív terheinek legnagyobb részét. A cél, hogy rendelkezésre álljon egy információs platform, ami segíti a budapesti vállalkozások elindulását, működését és fejlesztését, így csökkentve a vállalkozások információhoz jutásának költségeit. Az elérhető információk összegyűjtése, és az információs platform fejlesztése egyaránt fontos tevékenységei az intézkedésnek. A Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány folyamatosan végzi a vállalkozók számára fontos információk, adózási és működést érintő jogszabályi változások összegyűjtését és felhasználóbarát közzétételét, szakmai cikkek, videók, vállalkozói hírek közzétételét, vállalkozásfejlesztési jó gyakorlatok bemutatását.

Az intézkedésen belül olyan tevékenységek is megjelennek, melyekben a Főpolgármesteri Hivatal és a kerületi önkormányzatok különböző szervezeti egységei és helyi vállalkozásfejlesztési szervezetei, illetve a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a gazdasági szereplők számára fontos adatokat, információkat tesznek elérhetővé ügyfélszolgálati tevékenységük révén, valamint portáljaik segítségével.

A Fővárosi Önkormányzat a Budapest portálon keresztül a hatósági ügyintézésrel kapcsolatos információkat folyamatosan aktualizálja, e mellett a térinformatikai portáljának frissítésére és tartalomfejlesztésére van szükség további tartalmak bővítésével, a meglévők aktualizálásával (pl. területrendezési információk, barnamezős kataszter integrálása, fejlesztési információk és ezzel kapcsolatos, város működését érintő intézkedések bemutatása).

A jogszabályi változások naprakész követése, a vállalkozások indításához, működtetéséhez szükséges információk a fenti rendszerben továbbra is nehezen átláthatók, így továbbra is kulcsprojektnek tekinthető - az egyes információ előállító és megosztó szervezetek feladatán túl, azokkal való koordinációban – egy **Vállalkozásfejlesztési Információs Központ** létesítése. Ez az online platform összegyűjtené a vállalkozók számára fontos információkat (adatok, adatbázisok, hírek), részben külső hivatkozások megadásával, továbbá a legfontosabb információk tartalmát angol nyelven is elérhetővé tenné. A cél, hogy létrejöjjön egy közös információs platform, amely angolul is segíti a budapesti vállalkozásindítást, így rendkívüli mértékben csökkentheti a vállalkozások információhoz jutásának költségeit.

Az elérhető információk összegyűjtése, a partnerekkel való együttműködés kereteinek kialakítása és az információs platform fejlesztése egyaránt fontos tevékenységei az intézkedésnek, amely a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány keretén belül valósul meg.

A főváros és a kerületek, valamint a BKIK saját információs tartalmaik bővítésével és a megjelenítés fejlesztésével (vizualizálás) kapcsolódnak be a rendszerbe.

1.2. Szabályozási környezet és vállalkozói adminisztráció egyszerűsítése

A vállalkozások működésére a szabályozási környezet összetettsége, ellentmondásai és változékonysága jelentős hatással bír. A szabályozások egyszerűsítése, illetve a jogszabályi ellentmondások, bizonytalanságok csökkentése átláthatóbbá, gördülékenyebbé teheti a magánszektor vállalkozásai számára a működést, betelepülést, új telephelyek kialakítását, a korszerűsítés folyamatát. Az egyszerűbb, átláthatóbb és életszerűbb jogszabályok megkönnyítik a vállalkozások életét és csökkentik a vállalkozásindításhoz, fejlesztésekhez, telephely-kialakításhoz kapcsolódó adminisztratív terheiket. A fővárosi és a kerületi önkormányzatok feladata szabályozórendszerük folyamatos felülvizsgálata, deregulációja, a túlszabályozás megszüntetése.

A főváros katalizálhatja a szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogérvényesítés hatékonyabbá tételét, amely az innovatív és kreatív vállalkozásoknak nyújt hathatós segítséget versenyképességük növelésében.

Mivel az adminisztratív terhek jelentős része a központi szabályozáson és a szabályozó hatóságok működésén keresztül keletkezik, ezért a kormányzati szerepvállalás ezen a területen kiemelt.

A kerületek és a fővárosi önkormányzat a saját hatáskörbe tartozó ügymenetek áttekinthetőségének növelésével és az adminisztrációs folyamatok racionalizálásával tehetik könnyebbé a vállalkozások működését.

1.3. Elektronikus ügyintézés széles körű elterjesztése

Az intézkedés célja az elektronikus ügyintézés lehetőségeinek bővítése, az eljárások gyorsítása és az adminisztratív terhek csökkentése, a magánjogi jogviszonyok, továbbá az állam és polgár közötti jogviszonyok szélesebb körű elektronizálása, az elektronikus ügyintézés biztosító szervek együttműködésének biztosítása, valamint a lakosság számára a korszerűbb és hatékonyabb közszolgáltatások nyújtása, az elektronikus ügyintézésre való áttérés támogatása és kompetenciák bővítése. Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény alapján valamennyi helyi önkormányzat és a polgármesteri hivatal a feladat- és hatáskörébe tartozó ügyek vonatkozásában köteles biztosítani az elektronikus ügyintézés lehetőségét. Az Önkormányzati Hivatali Portál (OHP), illetve személyre szabott ügyintézési felület (SZÜF) lehetőséget teremt a fővárosi és kerületi hivatali ügyintézés digitalizációjára, egyablakos elérési rendszerbe integrálására, a törvényi előírás, illetve a helyi igények szerinti bővítésére.

A továbbiakban is fontos **kormányzati feladat** a megkezdett e-közigazgatási háttérinfrastruktúra fejlesztése, a kormányzati, kormányhivatali hatáskörbe tartozó ügyek elektronikus ügyintézési lehetőségeinek bővítése, az alkalmazások (honlapok, nyomtatványok, layoutok) felhasználóbaráttá tétele és a használatot segítő ügyfélszolgálati funkció és közérthető tájékoztatás biztosítása. Szükség van az önkormányzatok részéről az e-ügyintézés lehetőségeiről szóló lakossági és vállalkozási tájékoztató tartalmak fejlesztésére, a jobb áttekinthetőség biztosítására, az OHP rendszerhez való kapcsolódásra, a használatot támogató szolgáltatások biztosítására.

1.4. Hatóságok szervezetfejlesztése, vállalkozásbarát működésének kialakítása

Az intézkedés keretében megvalósuló fejlesztések célja a hatósági ügyek elintézésnek gyorsítása, a vállalkozók és a hatóságok közötti együttműködés segítése, az egyablakos ügyintézés irányába történő szervezetfejlesztések támogatása. Az intézkedés keretén belül valósul meg továbbá a fővárosi és kerületi hatósági ügyintézés technikai megújításához kapcsolódó humán erőforrás fejlesztés is, mely lehetővé teszi az új adminisztrációs rendszerek hatékony használatát, illetve az önkormányzati hivatal és a vállalkozói szektor közötti kommunikáció erősítését.

Az intézkedés a kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat hivatali munkájának keretében folyamatos.

2. Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése

2.1. BVK tudásközpont szerepének erősítése – platformok és gazdasági diplomácia erősítése

Az intézkedés célja a hazai és nemzetközi együttműködési hálózatok, kapcsolatrendszer fejlesztése, platformok kialakítása a gazdasági szereplők között az információ- és tudásmegosztás segítésére, a szigetszerű megoldások számának csökkentése és a közös projektek katalizálása érdekében. Az együttműködések célcsoportjai a vállalkozások, valamint a vállalkozásokat támogató szervezetek, a vállalkozásokkal foglalkozó hatóságok, a külföldi piacok képviselői, a budapesti gazdaságfejlesztés nemzetközi partnerei, továbbá fővárosi és állami, gazdaságfejlesztésben és munkahelyteremtésben érintett intézmények, civil szervezetek. Az intézkedés előmozdítja a helyi vállalkozások és vállalkozói szervezetek különböző szintjei közötti kommunikációt, erősíti a szinergiákat, segít a célok és feladatok összehangolásában, továbbá segítheti a közös fellépést a budapesti vállalkozásfejlesztési célok mentén az országos gazdaságfejlesztési ügyekben (pld. kormányzati szintű stratégiák elkészítésében való részvétel). A vállalkozók közötti kapcsolatépítést és tapasztalat megosztást biztosító események potenciálisan inspirációt és új üzleti együttműködési lehetőségeket jelentenek a résztvevők számára, egyúttal a BVK rendezvényeken és egyéb úton épülő kapcsolatrendszere és üzleti adatbázisa számos egyéb módon hasznosulhat (pl. urban labok, vállalkozások célzott összekapcsolása).

A közeljövő egyik legnagyobb kihívása a gazdaság növekedése szempontjából az elegendő számú és képzettségű munkaerő rendelkezésre állása lesz, ebben az igények, trendek nyomán követése mellett szükség lesz az oktatásban, képzésben érintett szervezetekkel, releváns kormányzati szervekkel és a munkaadói oldalt képviselő szervezetekkel való intenzívebb együttműködésre, Budapest specifikus közös platform kialakítására. Az érintettség miatt a platform működése a BKIK és/vagy a kormányzati (ITM) vezetéssel valósulhat meg, kialakításában a főváros kezdeményező szerepet vállal, az együttműködésben a BVK aktívan részt vesz.

Az intézkedés további célja Budapest nemzetközi gazdasági kapcsolatrendszerének kiszélesítése, a meglévő kapcsolatok intenzívebb kihasználása és megerősítése a vállalkozásfejlesztési hálózathoz csatlakozott szervezetek nemzetközi kapcsolatrendszerének összekapcsolásában rejlő lehetőségek kihasználása. További tevékenységként jelenik meg az önkormányzatok meglévő nemzetközi

kapcsolatainak gazdasági, befektetési célú hasznosításában való együttműködés, a testvérvárosi kapcsolatok és a gazdasági diplomácia erősítése. A közös szervezés és koordináció mindkét tevékenység esetében növeli a főváros befektetői vonzerejét, és költséghatékonyabb megoldást kínál a budapesti vállalkozásoknak az export piacokra való kijutásban.

A Tudásközpont tevékenységei közé tartozik a főváros település-, terület- és ágazati fejlesztési terveinek elkészítésében, valamint a nemzeti szintű tervezési feladatokban való részvétel és együttműködés a tervezésért felelős, koordináló szervezetekkel. Gazdasági témákban önálló kutatásokat, elemzéseket készít, illetve kezdeményez.

A Tudásközpont gazdasági tématerületeken képviseli a fővárost a különböző hazai és nemzetközi rendezvényeken, szakmai anyagok összeállításával, információval, személyes jelenlétével támogatja a Főpolgármesteri Hivatal városdiplomáciai tevékenységét is. Tartalomszolgáltatással, meglévő kapcsolati tőkéjével támogatja a nemzeti szintű gazdaságdiplomáciai eseményeket. A BVK hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlesztésében együttműködik a Főpolgármesteri Hivatal releváns szervezeti egységeivel, a nemzetközi és hazai partneri hálózata révén katalizátora, támogatója a főváros és a kerületi önkormányzatok nemzetközi projekteiben való részvételének. Tudásával, nemzetközi tapasztalataival támogatja a kerületi gazdaságfejlesztési szervezetek munkáját, működési területeik innoválását, egymás közötti kapcsolataik és a tudásmegosztás fejlesztését.

Az intézkedés a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány működése keretében valósul meg.

2.2. Városfejlesztési alap létrehozása

A Budapestet és Pest megyét magában foglaló Közép-magyarországi régió a fejlettebb régiók közé tartozott a 2014-2020-as költségvetési és forráselosztási ciklus során, mely egyrészt a felhasználható finanszírozási források volumenének csökkenését, másrészt az uniós források meghatározott célok mentén történő koncentrált felhasználhatóságát jelenti. A városfejlesztésbe bevonható források kapcsán tapasztalt és várható változások indokoltá teszik egy városfejlesztési alap kialakítását, mely a hosszú távú finanszírozás feltételrendszerének megteremtése mellett egyben a forrásbevonás bővítését is lehetővé teszi. A magántőke rugalmasabb feltételek mellett, transzparens módon tud megjeleníteni egy számára is kevesebb kockázatot magában hordozó finanszírozási modellben, illetve az egyszer már kihelyezett és visszaforgó források újabb projektek finanszírozását teszik lehetővé. A Városfejlesztési Alap felállításával kapcsolatos döntéselőkészítő vizsgálatok elkészítése megkezdődött.

Az intézkedést a Fővárosi Önkormányzat valósítja meg.

2.3. Hatékony, koordinált turizmus és márkaépítés

Budapest gyorsan fejlődő, a városi életminőséggel, szolgáltatásokkal és városi környezet minőségével szoros kapcsolatban álló gazdasági ágazata a turizmus, melynek fejlesztésében számos szereplő (állam, önkormányzatok, magán szolgáltatók, szakmai szervezetek) vesz részt. Az intézkedés célja, Budapest, mint turisztikai régió kínálatának közös tervezésen és irányításon alapuló fejlesztése, szervezése és értékesítése, Budapest turizmusfejlesztési céljainak valóra váltása, a szükséges jogszabályi és egyéb intézkedések összehangolása. A BFTK Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ koordinálja a Fővárosi Turisztikai Kerekasztal működését, érdekegyeztetést folytat döntéshozók – a kormány, a főváros, a kerületek –, valamint kiemelt projektgazdák és a turisztikai szakmai szereplők között. A nemzeti turizmusfejlesztést, tervezést és fővárossal kapcsolatos külpiazi marketing koordinációt a Magyar Turisztikai Ügynökség végzi, mellyel a fővárosi intézményrendszer szoros kapcsolatot kell, hogy fenntartsion. Szintén a koordináción, együttműködésen alapul Budapest turisztikai információs szolgáltatásának és kártyarendszerének fejlesztése.

A széleskörű koordináció – benne a Budapest Turisztikai Kerekasztal – kezdeményezése, menedzselése, valamint a főváros turisztikai együttműködésekben való képvisellete, továbbá a szakmai és együttműködésre alapozott információs szolgáltatás és Budapest kártyarendszer fejlesztése a Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ feladatkörébe tartozik. A célzott – és elsősorban külföldi - turizmus marketing feladatok ellátása és ezzel kapcsolatos márkaépítés Budapest vonatkozásában a Magyar Turisztikai Ügynökség feladata.

2.4. Helyi gazdaságfejlesztés koordinációja

Az intézkedés célja a kerületi gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek, vállalkozásfejlesztési intézmények és kezdeményezések megerősítése, a vállalkozók és az önkormányzatok közötti kapcsolat erősítése, a vállalkozások közötti együttműködések támogatása, illetve a helyi gazdaságfejlesztési területek fejlődésének koordinációja. Az intézkedés a kerületek vállalkozásfejlesztési feladatait és eszközeit foglalja magában, mely önálló szervezeti keretek között, vagy a már meglévő intézményrendszerben a feladatok kijelölésével, a szükséges belső koordináció mellett is lehetséges. Az eszközök kiterjedhetnek a vállalkozások finanszírozására, üzleti innovációt, vállalkozó válást támogató szolgáltatásokra, melyben a kerületek együttműködő partnere a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány. E mellett a kerületek a vállalkozások működését támogató infrastruktúrát (pl. közösségi irodák) és szolgáltatásokat (székhely-szolgáltatás stb.) tudnak nyújtani a KKV-knak.

Kiemelt feladat a komplex gazdaságfejlesztési területek (pld. repülőtér környéke, dél-pesti logisztikai zóna vagy a belvárosi „bulinegyed”) koordinált tervezésében, fejlesztésében való részvétel, az állammal, a kerületi, fővárosi, megyei önkormányzatokkal, illetve a vállalkozói szektor képviselőivel való együttműködés.

A feladat a kerületi önkormányzatok aktív vállalkozásfejlesztési tevékenységét integrálja.

2.5. Gazdasági események támogatása, együttműködés a megvalósításban

A tevékenység célja a fővárosi gazdaság szempontjából fontos nemzetközi események Budapestre vonzásának, budapesti megrendezésének támogatása, mellyel a különböző tématerületek, ágazatok legfontosabb nemzetközi szereplői Budapestre csábíthatóak. Az intézkedésen belül anyagi és természetbeni támogatás nyújtható. Másik oldalról az intézkedés részét képezi a legfontosabb nemzetközi befektetői fórumokon, vásárokon való állandó budapesti jelenlét biztosítása, segítve ezzel a budapesti gazdasági szektor megjelenését, kijutását.

A gazdasági vonatkozású események fővárosi megrendezése és a nemzetközi eseményeken való jelenlét egyaránt támogatja a főváros gazdasági tartalmú márkaépítését, a marketingkommunikáció fontos eszköze. Hozzájárul ahhoz, hogy a fővárosi várostérségben növekedjenek a befektetések, de segíti a helyi vállalkozások külföldi piacszerzését is. A marketingkommunikáció keretében lehetőség van a gazdasági tér sokszínűségében rejlő lehetőségek megjelenítésére, a specifikus gazdasági profilok és területi vonatkozásaik megjelenítésére. Az intézkedés hatására erősödhet a gazdaságfejlesztési erőfeszítések hatékonysága.

Az intézkedés koordinációját a Főpolgármesteri Hivatal végzi, részfeladatokat a BVA Budapesti Városarculati Kft. (befektetői vásárokon való jelenlét koordinációs feladatai), a BFTK Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ (hazai és külföldi turisztikai rendezvényeken a főváros képviselője), a Főpolgármesteri Hivatal (konferenciákon, kiemelt eseményeken Budapest képviselője és kiemelt események közvetlen támogatása) és a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány lát el (konferenciákon, kiemelt hazai és nemzetközi eseményeken a főváros képviselője, partnerség az események szakmai előkészítésében).

2.6. Kisvállalkozói adókedvezmények rendszeres felülvizsgálata

A vállalkozás méretének növekedésével a vállalkozási tevékenységhez kapcsolódó költségek fajlagosan egyre kevesebb megterhelést jelentenek a vállalkozások számára. A vállalkozások növekedési szakaszba lépésének segítését szolgálják a legkisebb vállalkozások adókedvezményei, különösen a kezdő, induló vállalkozások számára. A kormányzati adócélok mellett a budapesti iparűzési adórendszer is tartalmazza a legkisebb vállalkozások mentesítését az adózási kötelezettségek alól. E szabályozás alsó határának fokozatos emelése segítheti az induló vállalkozások fejlődését az első néhány évben, így enyhítheti a vállalkozásra rakódó terheket. Az intézkedés részeként rendszeres adótükör készül, amely átvilágítva a budapesti vállalkozásokat terhelő adórendszert, javaslatokat fogalmaz meg annak vállalkozásbarát továbbfejlesztésére, különös tekintettel a helyi önkormányzatok kezében lévő adófajták működésére.

Az intézkedés előkészítését a Főpolgármesteri Hivatal végzi, az adómentességgel kapcsolatos döntésekben a Közgyűlés dönt.

2.7. Mikrohitelzési rendszer továbbfejlesztése

Az intézkedés célja a fiatal, kreatív és női vállalkozók mikrovállalkozásainak fejlesztési forráshoz jutásának ösztönzése, biztosítása. A forráshoz jutás nehézségeinek enyhítése jelentősen hozzájárul az új vállalkozások létrejöttéhez és a mikrovállalkozások túlélési valószínűségének növekedéséhez. A BVK és a kerületi gazdaságfejlesztési szervezetek együttműködésével, speciális kerületi fókuszú kamattámogatott mikrohitel programok is folytatódnak. A szolgáltatás része a vállalkozások pénzügyi tudatosságának erősítése, folyamatos mentorálása is.

A tevékenység a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány intézményi keretein belül, jelenlegi szolgáltatásainak fejlesztésével jön létre.

3. Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban

3.1. Üzleti innováció, tudásátadás, tudásmegosztás a vállalkozások hatékonyságának növelése érdekében

Az intézkedés célja a vállalkozások, vállalkozásfejlesztési szervezetek működését segítő tudáselemek, jó gyakorlatok összegyűjtése, megosztása, terjesztésének támogatása. A tudásátadás workshopok, konferenciák (pld. Budapesti Vállalkozásfejlesztési Fórum, Budapest Design Hét, Start-upok éjszakája) képzések, szakmai platformok szervezésén, kutatások és elemzések összegyűjtésén, létrehozatalán, megrendelésén keresztül működik. Az intézkedés célja, hogy elősegítse a KKV-k regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon való növekedését, üzleti folyamatainak egyes fázisait (pl. márkaépítés, kapcsolatépítés vagy árubemutatók szervezése), valamint hozzájárul az üzleti innovációs folyamatokban való részvételükhöz. A támogatás fontos része a tudásátadás és a mentorálás (üzleti angyal). A tudásátadás fókuszpontja az üzleti innováció és a digitalizáció, de kiterjed olyan területekre is, mint az energiahatékonysági fejlesztések és a megújuló energia növelését célzó fejlesztések ösztönzése a vállalkozói szektorban. A jópéldák megosztása, a vállalkozások környezettudatosságának növelése közvetetten az energetikában érdekelt vállalkozások számára közvetlen keresletélnkítő hatással is jár.

Az intézkedés zászlóshajó eleme a BVK SMART programja, melynek keretében vállalkozói kompetencia központok működnek. A különféle rendezvények egyben hozzájárulnak a fővárosi innovációs ökoszisztéma építéséhez, a szereplők kapcsolati hálójának erősítéséhez.

A projekt a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány, mint EU Business Innovation Center szervezeti keretein belül valósul meg.

3.2. Startup Budapest Program

Az intézkedés a BVK Startup Budapest programját fedi le, mely különböző tevékenységeken, projekteken keresztül támogatja a budapesti startup ökoszisztéma megerősödését, hazai és nemzetközi láthatóságának növelését. A fővárosi startupok számára találkozókat, tudásmegosztó eseményeket szervez, illetve kapcsolódik más, az ökoszisztémában működő szervezetek hasonló

eseményeihez. A startupok ma az élet szinte minden területén megoldásokat fejlesztenek, társadalmi (egészségügy, szociális szolgáltatások, oktatás), környezeti (erőforrásokkal való gazdálkodás, mint a víz, energia, zöldterületek) területektől a turizmuson keresztül egészen a pénzügy és jog világáig. Jelentős azoknak a startupoknak a száma, akik a város speciális kihívásaira és problémáira fejlesztenek megoldásokat (smart city), míg mások az innovációs ökoszisztéma azon szegmenseit erősítik, ahol a nemzetközi léptékben is kiemelkedő csúcs- vagy kulcstechnológiákhoz, az azokban folyó K+F tevékenységekhez kapcsolódnak támogató vagy alkalmazott fejlesztéseikkel.

A program megjelenési és kapcsolatépítési lehetőséget biztosít a kiemelkedő budapesti startupoknak a testvérvárosok világszínvonalú rendezvényein, fesztiváljain, konferenciáin, mely a BVK Tudásközpont nemzetközi gazdasági kapcsolatrendszerének fejlesztésével egyre szélesebbé válik. Ezzel hozzájárul a startup vállalkozások külföldi piacszerzéséhez, exportjához. Az intézkedés kiterjed a nemzetközi delegációk, startup-menedzserek, befektetők fogadására, a BVK számukra szakmai programok szervezésére. A Digitális Startup programhoz kapcsolódva támogatja a hazai startup közösség nemzetköziesedési folyamatát külföldi startupok fogadásával, számukra szolgáltatások nyújtásával.

A startup ökoszisztéma fejlesztését a BVK az egyetemekkel, fővárosi közszolgáltató cégekkel, nagyvállalatokkal és nemzetközi platformokkal (pl. EIT KIC-ek) történő együttműködések keretében is erősíti, közös programok, versenyek (hackatonok), fórumok segítségével kapcsolja össze a szereplőket, inspirálja a vállalkozásokat, biztosítja a tudás megosztását, áramlását, közös projektek elindítását.

A Magyarország Digitális Startup Stratégiájáról szóló 1858/2016 (XII. 27.) kormányhatározat intézkedési terve alapján 2017-ben a Nemzetgazdasági Minisztériummal, a Külgazdasági és Külügyminisztériummal, a DJP Kormánybiztossal együttműködve a BVK, mint a Budapest Főváros Önkormányzatának munkára kijelölt szervezete, elkészítette a Startup Budapest Program előterjesztését, melynek Kormány általi elfogadása még várat magára. A BVK Startup Budapest Programja a Digitális Jólét Program keretén belül Startup Budapest Centrumot tervez kialakítani.

3.3. Innováció a városfejlesztésben, városüzemeltetésben

Az intézkedés célja a városfejlesztési kihívások strukturáltabb becsatornázása az innovációs ökoszisztémába, versenyek, ötletbörzék, tematikus workshopok szervezésével, ezzel a városi szolgáltatások megújításának, a végfelhasználók és az üzemeltetés számára is kedvezőbb megoldások kialakításának elősegítése. Az intézkedés lehetőséget teremt a város kreatív gazdaságában működő vállalkozások megszólítására is.

A város nem csak témákkal, hanem a területi fejlesztéseinek tervezésénél is lehetőséget ad az innovációs projektek, smart közösségek, vállalkozások és tudásközpontok bekapcsolódására, együttműködésére. A városi terekhez nagyon sok szinergia kapcsolódhat, itt mutatkozik meg igazán a tartalma annak a szempontnak a gyakorlatban, hogy az okos város nem a technológiáról, hanem az emberekről szól.

A város lehetőséget nyújt olyan „urban living lab”-ek kialakítására, ahol az önkormányzat, az érintett vállalkozások, valamint a felsőoktatási intézmények között megvalósuló interaktív együttműködés során, közös értékteremtést végeznek, mely innovatív, és egyben a fogyasztói igényeknek megfelelő termékek és szolgáltatások előállítását teszi lehetővé.

Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét is, hogy az innovatív megoldások hogyan épülhetnek be a városi szolgáltatásokba, ennek megfelelően – kormányzati hatáskör mellett – kezdeményezni kell a funkcionális közbeszerzés vagy a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés (PcP) nemzetközi jópéldákon alapuló feltételrendszerének kialakítását és/vagy egy olyan Budapesti Innováció Alap létrehozását, amivel a város működése, üzemeltetése vagy társadalmi-környezeti kihívásainak kezelésére kifejlesztett projektek támogathatóak.

Az intézkedés megvalósításába fővárosi intézményi oldalról kapcsolódó szereplők és feladatok: BVK – központi koordináció, események önálló megvalósítása illetve szakmai támogatás más szervezésben zajló eseményekhez, kapcsolatrendszer aktivizálása; közszolgáltató vállalatok, BFTK: kihívások, problémák megfogalmazása, szakmai együttműködés; Városépítési Főosztály: területi tervezésben együttműködések kialakítása, ötlet- és tervpályázatok; Főpolgármesteri Hivatal: fővárosi szintű témák, események, igények megfogalmazása (pl. Budapest Európa Sportfővárosa 2019); BVA: városlakók bevonása a programokba különböző eszközökön és eseményeken keresztül.

3.4. Inkubátorok és közösségi irodák kialakításának támogatása

A kreatív, inspiratív környezet és a kapcsolódó inkubációs szolgáltatások (üzleti, technológiai) kifejezetten a kezdő, induló vállalkozások számára nyújt olyan támogatást, ami a vállalkozás kezdeti tőkeigényének racionalizálása mellett a kapcsolatrendszer bővítését és a közvetlen tudásátadást, tudásmegosztást, adott esetben a kollaborációt is támogatja. A BVK célja, hogy szolgáltatásait ki tudja bővíteni egy inkubátor irodater kialakításával, ahol a fővárosi programokhoz kapcsolódó helyi és nemzetközi vállalkozások számára tudja a kisebb eseményekhez, projektekhez szükséges működési környezetet biztosítani, de - az üzleti modell kidolgozásának függvényében – lehetőség lenne tartósabb igénybevételre is.

A programba bekapcsolódnak azok a kerületek is, ahol az üzleti szolgáltatások már jelen vannak (vállalkozásfejlesztés), és ezeket a szolgáltatásokat még komplexebbé tudják tenni közösségi irodater kialakításával (mint a H13 Józsefvárosban és az RV17 Rákosmentén).

Az intézkedés a BVK és a kerületi önkormányzatok ez irányú fejlesztéseit fedi le.

3.5. Budapesti innovációs ökoszisztéma nemzetközi élvonalba emelésének elősegítése

Az intézkedés célja azoknak az előkészítő folyamatoknak a támogatása, illetve az azokban való aktív szakmai és érdekérvényesítési közreműködés, mely a kormányzati stratégiák megalkotásával és az ahhoz kapcsolódó finanszírozási rendszer kialakításával Budapest innovációs ökoszisztémájának

megerősödését biztosítja, ezt az ökoszisztémát és ennek eredményességét nemzetközi relációban mérve is versenyképesebbé, láthatóbbá teszi. Ide tartoznak a kulcstechnológiák köré szerveződő egyetemi, kutatóintézeti fejlesztések, kompetencia központok megerősödése, a cutting edge technológiákat fejlesztő cégek térnyerésének elősegítése. Mindezt úgy kialakítva, hogy az egymás közötti és nemzetközi szintű hálózati kapcsolatok fejlesztése mellett ebbe a fővárosi innovációs ökoszisztéma egyéb szereplői is be tudjanak kapcsolódni a startup és gyorsan növekedő vállalkozásoktól kezdve a finanszírozást és a vállalkozások felskálázását, illetve ökoszisztémát fejlesztő szervezetekig. Ez utóbbiak esetében továbbra is fontos, hogy legyenek eszközök a startup vállalkozásfejlesztési, inkubátor programok megvalósítására, akár magán, akár egyetemi vagy közszférához kötődő intézményi keretek között is.

A főváros kezdeményező szerepe érvényesülhet a szakosodási stratégia regionális, várostérségi szintű kidolgozásának kezdeményezésében, a kompetencia központok szerepvállalásának elősegítésében – melyek a nemzetközi és hazai hálózatban is kiemelkedő tudástranszfer és szervező erővel bírnak. Ki kell alakítani azt a Budapest várostérségi portfóliót, mely a következő uniós ciklusban elérhető uniós források felhasználásának, támogatási tématerületeinek meghatározásakor érvényesíthetők, az egyes forrástípusok (közvetlen brüsszeli források, Kohéziós források, hazai innovációs alapok) felhasználása közötti sinergiákat leginkább képes kiaknázni. Nyomon kell követni és véleményezni, adott esetben inputokkal kell ellátni a kormányzati stratégiák készítését és a 2021-2028-as uniós ciklusra való felkészülési, előkészítési folyamatot.

A felsőfokú oktatás minőségének javítása a legmagasabb hozzáadott értékű munkahelyek számára teremt megfelelő mennyiségű és minőségű munkaerő utánpótlást, javítja az egyetemek nemzetközi vonzerejét, segíti az innovatív - külföldi és vidéki - fiatalok budapesti megjelenését, illetve növeli a célcsoport budapesti vállalkozásindítási esélyét. Ezért a főváros gazdaságának, innovációs erejének növelése szempontjából a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása kiemelten fontos kérdés, mely szintén kormányzati kompetenciába tartozik. A főváros a BVK Tudásközpont és Budapest Startup Program intézkedésein keresztül építi ki stratégiai kapcsolatrendszerét a fővárosi egyetemekkel – mely stratégiai partnerségek közvetlenül fővárosi szinten is folyamatosan bővülnek – melynek célja az egyetemek és a vállalkozások összekapcsolása, az egyetemen meglévő tudás üzleti hasznosulásának elősegítése. A BVK Tudásközpont kapcsolatrendszerének működtetése és programjai révén katalizálja, támogatja a fővárosi platformok (tehát a nem kizárólag jogi értelemben vett klaszterek) bővülését, megerősödését,

A feladat végrehajtásában a BVK, mint Tudásközpont mellett szerepet vállal a Főpolgármesteri Hivatal is a releváns kormányzati szintekkel való egyeztetések, információ áramlás biztosítása révén.

3.6. Nyílt közadatok programja

Az intézkedés célja az önkormányzatok rendelkezésére álló megosztható adatok körének tisztázása, adatbázisba rendezése, és nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétele. A vállalkozások számára az

elérhetővé tett közadatok - mint modern kori erőforrás - számtalan üzleti lehetőséget nyújthat, így az intézkedés az innovatív infokommunikációs ágazat növekedését eredményezheti. A hozzáférhető területi adatok olyan fejlesztéseket, vállalkozásokat, szolgáltatásokat hozhatnak létre, melyek tartalma ma még nem is ismert. Ez a gyakorlat egyre inkább szisztematikus, és az IoT környezetben folyamatosan növekedni fog, azonban a közszféra szerepvállalásával ezek a folyamatok jobban, hatékonyabban kapcsolhatók a közösség érdekeihez.

A feladat a Főpolgármesteri Hivatal szervezeti rendszerében valósulhat meg, a szükséges koordináció és együttműködések menedzselése miatt mindenképp javasolt egy digitális / smart szervezeti egység vagy személy kijelölése fővárosi szinten, aki ennek az intézkedésnek a szervezeti, jogi és technológiai kialakításának feltételeit rendszerszinten koordinálja.

3.7. Digitális infrastruktúra fejlesztésének elősegítése

Állami intézkedés keretében el kell érni a szélessáv-kiépítés további kiterjesztését és nagy sebességű hálózatok telepítését, valamint a digitális gazdaságot szolgáló feltörekvő technológiák és hálózatok bevezetésének támogatását, melyben a főváros kezdeményező, érdekérvényesítő, partneri szerepet vállal fel (pl. 5G Koalíció). Ugyanakkor az intézkedés célja az is, hogy a fővárosi infrastruktúra elemek fejlesztése már olyan szemlélettel történjen, amely integrálja a digitális technológiák alkalmazását, s mindezt úgy, hogy adott infrastruktúra elem – a telepített eszközök révén - számos szolgáltatási területet tudjon kiszolgálni, s lehetővé tegye az egyes szolgáltatási területek, témák összekapcsolását is (pl. légszennyezés – forgalomirányítás). Az alkalmazott technológiák vonatkozásában ki kell alakítani egy fővárosi szintű smart keretstratégiát, amely a legfontosabb irányelveket meghatározza a fővárosi fejlesztések megvalósítása során.

A fővárosi közszolgáltatási cégek – különösen a jelentős közmű infrastruktúra, az ehhez kapcsolódó fejlesztések és felújítások révén – aktív szereplő a városi digitális infrastruktúra kiépítésének. A pilot projektek és nemzetközi tapasztalatok figyelembe vételével szükséges a következő évek fejlesztési irányainak meghatározása, különös tekintettel az interoperabilitásra, a kinyerhető adatok körére és a vállalkozói együttműködésekre, a silók elkerülésére. Az intézkedés az okos (SMART) város kialakítása felé tett lépés, amely egyben a digitális gazdaság, mint kiemelt ágazat infrastrukturális igényeit is kielégíti. Az intézkedés támogatja az 5G kommunikációs hálózat lehetőségek szerinti minél széleskörűbb kiépítését.

A digitális hálózatok fejlesztése kormányzati feladatkör, az új technológiák megjelenésének támogatásában Budapest Főváros Önkormányzata partnerként jelenik meg. A fővárosi közszolgáltató vállalatok fontos szerepet játszanak a digitális eszközök elhelyezésének biztosításában. A téma komplex jellege, a szükséges koordináció és információáramlás biztosítása miatt mindenképp javasolt egy digitális / smart szervezeti egység vagy személy kijelölése fővárosi szinten.

4. Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése

4.1. Atipikus foglalkoztatás ösztönzése a belső erőforrások aktiválása érdekében

Az intézkedés célja az inaktív népesség aktív munkaerőpiaci szereplővé válásának elősegítése, a 25 év alatti képzettséget szerző diákok, az 55 év feletti, valamint a kisgyermeket nevelők munkaerő-piaci belépésének és atipikus foglalkoztatásuk megkönnyítése.

Ez egyrészt megvalósulhat a kormányzat által a munkáltatók számára biztosított, ösztönzést segítő támogatásokkal, melyek kompenzálhatják a munkaadók esetleges veszteségét, mely a munkatapasztalat- és lokális tudáshiányára vezethetők vissza és melyek megszerzése sokszor jelentős vállalati erőforrásokat (pénz, tapasztalt munkavállalók munkaórái, selejtes darabok költsége stb.) igényel.

A főváros és cégei jó példával történő előjárása mellett az intézkedés része az atipikus foglalkoztatás szélesebb körben való elterjesztése, ehhez munkaerőpiaci jógyakorlatok gyűjtése, bemutatása, a szemléletformáló kampányok lebonyolítása, mind az érintett célcsoportok körében, mind munkáltatói oldalon. A programhoz szervesen kapcsolódik – a célcsoportok szélesebb körét érintően – a rugalmas foglalkoztatási formák elterjedésének népszerűsítése, mely a gyermekes családok életét, a munka és a magánélet összehangolását, illetve a családbarát munkahelyi környezet kialakításának elterjesztését is magában foglalja.

A Főpolgármesteri Hivatal, intézményei és vállalatai, valamint a kerületi önkormányzatok hasonló szervezeti háttere - mint munkaadók - támogatják az atipikus foglalkoztatás lehetőségeinek bővítését.

A szemléletformáló események és az ezzel kapcsolatos tudásmegosztás valamint disszemináció a BVK koordinációjával valósul meg fővárosi részről. A kormány (minisztériumok és intézmények), valamint az egyéb szervezetek (pl. BKIK) programjainak, intézkedéseinek támogatásában partnerségi oldalról a fővárost szintén a BVK képviseli.

4.2. Vállalkozóvá válás, önfoglalkoztatás támogatása

Az intézkedés a vállalkozó kedvet, attitűdöt erősítő és a vállalkozás sikeres elindításához kapcsolódó ismeretekhez és tapasztalatokhoz való hozzáférést biztosító projekteken keresztül valósul meg. A vállalkozói ismeretek bővítése, inspiráló jópéldák bemutatása megnövelheti az új vállalkozások indításának számát, illetve erősítheti az új vállalkozások működési hatékonyságát és életképességét. A vállalkozó kedv erősítéséhez az inspirációk mellett az is pozitívan hozzájárulhat, ha nem csak a hivatalos tennivalók és kötelezettségek válnak áttekinthetőbbé és jobban tervezhetővé az ismeretek átadásával, de ezek kiterjednek olyan területekre is, amelyek növelik a vállalkozások „biztonságérzetét”, tehát az őket körülvevő segítő szolgáltatásokról is áttekintést kapnak.

Mindez magában foglalja a vállalkozói ismeretek és készségek közoktatáson belüli vagy a formális képzési rendszeren kívüli támogatását és szervezését, a kezdő vállalkozások számára induló

támogatás nyújtását, valamint gyakornoki programok támogatását, vállalkozóvá válást támogató események, kampányok megvalósítását.

Fővárosi részről az intézkedés megvalósításában a BVK az i.e. SMART projektben szerzett tapasztalataival, kapcsolatrendszerével vesz részt (pl. egyetemeken, kerületi vállalkozásfejlesztési szervezeteknél, oktatási intézményekben és egyéb külső helyszíneken megtartott események, képzések, előadások), továbbá szakmai partnerként támogatja más stakeholderek ezirányú projektjeit.

4.3. Egészségügyi, rekreációs szolgáltatások fejlesztése

Az intézkedés célja, hogy a munkavállalók egészségben töltött napjainak száma növekedjen, amely egyrészt képessé teszi a munkavállalókat a jövedelemszerzésre, másrészt a munkáltatói és költségvetési oldalon csökkenti a kiadásokat, valamint nemzetgazdasági szinten is kimutatható hatása van. A munkavállalók egészségügyi állapotának általános javulása a jelentősen hozzájárul a vállalkozások versenyképességének-, valamint a munka termelékenységének növekedéséhez. Az intézkedés egyrészt az egészségügyi ellátó rendszer fejlesztését jelenti, másrészt a prevenciós intézkedéseket, melyek magában foglalják a lakosság egészségtudatának erősítését, a különböző szűrővizsgálatok hatékonyságának növelését, de a rekreáció területét is, ezen belül a rekreációs jellegű sportolás lehetőségeinek bővítését.

Budapest Főváros saját kezelésű területein a rekreációs feltételek fejlesztésével, a fejlesztések koordinálásával, személetformáló eseményekkel vesz részt az intézkedés megvalósításában. A kerületek szintén részt vesznek a szemléletformálásban saját egészségügyi és rekreációs szolgáltatásaik fejlesztésében, míg a kormány az állami feladatkörbe tartozó fejlesztésekért felelős az Egészséges Budapest Program projektjeinek megvalósítása révén.

4.4. Esélyteremtő és kompetencia-fejlesztést célzó programok a köznevelésben

Az intézkedés hozzájárul a korai iskolaelhagyók számának csökkentéséhez és a korai iskolaelhagyás megelőzéséhez, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdításához a koragyermekkorai nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat. A program keretén belül lehetőség van intervenciós, iskolán kívüli, tanulást támogató programok fejlesztésére, informális tanulási formák (pl. tanoda), vagy a közösségi kultúra fejlesztésére irányuló programok kialakítására. A közoktatás minőségének fejlesztése növeli a lakosság átlagos iskolázottsági szintjét, amely emeli a hazai munkaerőpiaci kínálat minőségét. Az intézkedés fontos eleme a digitális kompetenciák fejlesztése, illetve az ezzel kapcsolatos megújuló képesség alapjainak megteremtése.

Az intézkedés megvalósításáért az EMMI, KLIK és végső soron az oktatási intézmények felelősek elsősorban, ebben partnerként jelen vannak a szociális intézmények, civil szervezetek, nemzetiségi önkormányzatok és kerületi önkormányzatok.

4.5. Képzési struktúra és eszközrendszer fejlesztése

Az intézkedés kapcsolódik a 3. célkitűzés megvalósításához, a szükséges humán erőforrás biztosítása révén. Az intézkedés keretén belül lehetőség van a kutatói-fejlesztői munkahelyek bővítéséhez szükséges felsőfokú képzés erősítésére, a kreatív, innovatív szakembereket kibocsátó szakképzés fejlesztésére, interdiszciplináris szemléletmód erősítésére a felsőoktatásban, illetve a teljes oktatási vertikumban a kreativitás és vállalkozói attitűd erősítésére - és az ezt elősegítő pedagógusképzésre.

A feladat megvalósításában az EMMI és az ITM, valamint az alattuk működő intézmények mellett koordinációs szinten a vállalkozói szervezetek – a fővárosban elsősorban a BKIK - felelősek, de az önkormányzatok saját hatáskörükben is kialakíthatnak olyan eszközöket és ösztönzőket, ami az oktatási intézmények eszközrendszerét kiegészítve hozzájárulnak az oktatás hatékonyságának növeléséhez.

4.6. Munkavállalói képzések és kompetenciafejlesztések

A technológia és a gazdaság folyamatos fejlődésének köszönhetően a munkavállalók korszerű szakképzettsége, illetve a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő szakmai felkészültsége napjainkra elengedhetlenné váltak. Kevésnek bizonyul az egyszer már megszerzett tudás, ismeret, elkerülhetlenné válik az állandó, egész életen át tartó tanulás. Az intézkedés eredményeként egyebek mellett fejlődnek a hátrányos helyzetű személyek foglalkoztathatóságot javító kompetenciái is, mely segíti őket a nyílt munkaerő-piacra átvezető aktív munkaerő-piaci programokban történő részvételre. További cél a munkavállalók kompetenciáinak, általános munkaerő-piaci értékének növelése. A program olyan kompetenciák fejlesztésére fókuszál, amelyek jelentős mértékben növelhetik a képzésekben résztvevők nyílt munkapiaci elhelyezkedésének esélyeit. Ilyen például az idegen nyelv vagy az informatikai képzés.

Ezen intézkedés alatt mind az önkormányzatok, mint a központi kormányzat projektjei megvalósulhatnak.

4.7. Munkaerő mobilitás növelése lakhatási kezdeményezések támogatásával

Az önkormányzati bérlakás-állomány felhasználásával, az egyes ágazatokat sújtó munkaerőhiányt enyhítheti a lakhatási mobilitást ösztönző rendszer kialakítása. Az intézkedés keretében, a fővárosi és kerületi bérlakás állomány minőségi fejlesztése és bővítése valósulhat meg. Az egyes kerületek a helyi igényeknek megfelelően bővítik, vagy átstrukturálják bérlakás állományukat. A bérlakás rendszer fejlesztése hozzájárulhat a családos munkavállalók országon belüli mobilitásához. Kormányzati támogatással elindult a munkásszálló építési program, melynek keretében önkormányzati beruházások jutnak támogatáshoz, megkönnyítve a helyi cégeknek, az önkormányzati hivatalnak vagy intézményeiknek a vidéki munkaerő foglalkoztatását. Az intézkedés hozzájárul a munkaerő területi áramlásának intenzitás növeléséhez, kiterjeszti a budapesti munkapiac méretét és növeli annak rugalmasságát.

Az intézkedés a Fővárosi Önkormányzat és közszolgáltató vállalatai, valamint a kerületi önkormányzatok projektjein keresztül valósul meg.

4.8. Bölcsődék és családi napközik, valamint óvodák infrastrukturális fejlesztései

Az intézkedés célja, hogy a bölcsődék, családi napközik, valamint óvodák férőhelyeinek száma növekedjen, és egyben az ellátás minősége is javuljon. Az intézkedés keretében elsősorban bölcsődék és családi napközik férőhely bővítése, alapítása, fejlesztése tervezett. Az intézkedés elősegíti a gyermekvállalást követően a kisgyermeket nevelők munkába állását, rugalmas foglalkoztatását.

Az intézkedés végrehajtása a kerületi önkormányzatok feladata, a helyi igényeknek megfelelően.

4.9. Alacsony képzettségűek foglalkoztatásának elősegítése

Az intézkedés célja a munkakeresleti oldaláról segíteni az alacsonyan képzettek álláshoz jutását. Az intézkedés kiemelt célcsoportjai a hátrányos helyzetű álláskeresők, különösen az alacsony iskolai végzettségűek. A városi közszolgáltatások mellett az szociális szféra az, amely nagy lehetőséget jelent a munkahelyteremtés szempontjából, akár közszféra által megvalósított szociális programok és fejlesztések, akár társadalmi vállalkozások esetében. A program magában foglalhatja az idősgondozási és segítségnyújtási tevékenységre vonatkozó helyi kereslet felmérését, a szolgáltatások megszervezését és koordinációját, az ezirányú vállalkozások fejlesztésének célzott támogatását.

A helyi szociális fejlesztési programok esetében törekedni kell az alacsonyan képzettek számára elérhető piaci munkahelyek létrejöttére, illetve a munkaerőpiacról kiszorultak integrációját segítő programok megvalósítására. Ehhez kapcsolódóan folytatni kell a 2014-20-as időszak kiemelt önkormányzati fejlesztései között megvalósuló szociális városrehabilitációs programok szoft elemeit, a hosszú távú hatás érdekében elő kell segíteni az érintett lakosság munkaerőpiaci integrációját.

Az intézkedés jellemzően kormányzati szintről induló programok keretében (beleértve a munkaerő képzési és állásba jutást segítő programokat), illetve a kerületi önkormányzatok városrehabilitációs projektjei során valósul meg. Budapest Főváros Önkormányzata részéről a Budapest Esély Nonprofit Kft. tudja tapasztalataival segíteni a kerületi önkormányzatok szociális városrehabilitációs projektjein belül az esélyteremtő, integrációt segítő szoft elemek szakmai támogatását, megvalósítását.

5. Budapesti üzleti környezet fejlesztése

5.1. Barnamezős gazdasági területek fejlesztésének és gazdaságfejlesztési zónák kialakításának támogatása

A 2014-ben elfogadott és 2016-ban felülvizsgált Budapest 2020 Integrált Településfejlesztési Stratégiában, valamint a Barnamezős Tematikus Fejlesztési Programban számos program, intézkedés kapcsolódik közvetlenül az épített és természeti környezet megújításához. A barnamezős területek megújítása - mind anyagi, mind szervezeti tekintetben - egy összetett és meglehetősen lassú folyamat, melynek megindulásáig a jelenleg kihasználatlanul vagy alulhasznosítottan álló, korábban jellemzően gazdasági hasznosítású ingatlanok negatívan hatnak a város épített és/vagy természeti környezetére. Jelen intézkedés célja, hogy támogassa, elősegítse e területek értékteremtő átmeneti hasznosítását, illetve előkészítő és funkcióváltást támogató menedzsment típusú projekteket (barnamezős területmenedzsment, kataszter) is.

Az intézkedés célja továbbá a vállalkozói tevékenység számára kedvező gazdasági területek kialakítása, a hiányzó infrastruktúrák és közlekedési kapcsolatok kiépítése. A kialakított területek lehetnek általános célú gazdaságfejlesztési területek, vagy bizonyos ágazatok, tevékenységtípusok tematikus területei (pl.: kiskereskedelmi- vagy logisztikai tevékenységeket konvertáló területek, vegyesfunkciós zónák).

A magántulajdonban lévő és állami vagyonkörbe tartozó barnamezős területek esetében az önkormányzatoknak koordináló, szabályozó szerepe lehet, míg a saját tulajdonú ingatlanok fejlesztése közvetlen feladatuk.

5.2. Alközpontok, vegyes funkciójú kiemelt városi területek és ingatlanok koordinált fejlesztése

Az intézkedés célja a kiemelt fővárosi gazdasági zónákban, kerületközponti vagy alközponti területeken a munkahelyi funkció erősítése, ezáltal a vállalkozások területi elhelyezkedésének a város fejlődése szempontjából fontos struktúrákba történő átalakítása. A komplex fejlesztést igénylő területeken a koordinált programfejlesztés eredményeként létrejönnek a szükséges alapinfrastruktúrák, közlekedési kapcsolatok. A fejlesztés történhet kerületközpontok, illetve a kialakult gazdasági zónák profilbővítésével, a létező kiskereskedelmi zónák (pl. piac) továbbfejlesztése, vonzóbbá tétele, valamint egyes kiskereskedelmi utcák kapcsolódásainak megerősítése által is. Az üres és alulhasznosított ingatlanok programja hálózatszerűen kívánja bekapcsolni a használaton kívüli ingatlanokat a gazdasági életbe, a városban jelenlévő kis- és középvállalkozások, vagy éppen a kulturális gazdaság támogatására.

Az intézkedés keretében megvalósuló projektek gazdái a vállalkozások, kerületek, főváros és az állam. Ideális esetben fejlesztések kapcsolódnak a kulcságazati stratégiák területi fókuszaihoz, a kerület gazdasági profiljához, illetve szélesítik a KKV-k üzleti lehetőségeit. Budapest Főváros Önkormányzatának feladata a több kerületen átívelő, városszerkezeti szinten is meghatározó volumenű fejlesztések programjának kialakításában való együttműködés.

5.3. Városi életminőséget és az ingatlanfejlesztéseket kiszolgáló közmű infrastruktúra biztosítása

A városi gazdaság működését, fejlődését a városi nagy infrastruktúrárendszerek és szolgáltatások biztosítják. A közlekedés (5.5. intézkedés) és digitális infrastruktúra hálózatok fejlesztése (3.7. intézkedés) külön kiemelését kapott, de e mellett a fővárosi hatáskörbe tartozó vízhálózat és szennyvízkezelés, a távhő, az árvízvédelem és hulladékgazdálkodási rendszer, továbbá az egyéb – döntően kormányzati hatáskörbe tartozó – energetikai szolgáltatások megfelelő minőségű kiépítettsége, fejlesztése, a kockázatokat csökkentő rekonstrukciós beruházások megvalósítása is része a modern gazdasági környezet biztosításának.

A különböző közműszolgáltatások terén egyre nagyobb szerepe van az üzemeltetés racionalizálását támogató technológiai /digitális fejlesztéseknek. Fontos, hogy a különböző közszolgáltató vállalkozások között a fejlesztések koordinációja, a szinergiák kihasználása és az egyéni, elszigetelt fejlesztések (silók) csökkentése miatt hatékonyabb legyen a jövőben.

A főváros környezetbarát távhőszolgáltatásának fejlesztésével hozzájárul a korszerű irodaterületek kialakításához, nagyléptékű városfejlesztési projektek megvalósításához. A végfelhasználó vállalkozások és ingatlanüzemeltetők ezáltal nem csupán a gazdaság környezeti fenntarthatóságához járulnak hozzá, de alacsonyabb energiaköltségeik által versenyképesebbé is válnak.

Az egyes fejlesztések az adott közszolgáltató vállalatok hatáskörébe tartoznak, a koordinációt, egyes projektek fejlesztésének menedzselésének támogatását a Főpolgármesteri Hivatal releváns szervezeti egységei végzik.

5.4. Városi épített környezet értékteremtő fejlesztése

Az intézkedés egyaránt szolgálja a városi életminőség és a turizmus ágazat fejlődését, a város vonzerejének megtartását és növelését az egyetemi diákság és a fiatal, képzett munkavállalók körében. A városi környezet és a turizmust is kiszolgáló kulturális kínálat minőségi fejlesztése hozzájárul a magasabb költési szegmensbe tartozó turisztikai vendégforgalom növeléséhez, a turizmus minőségi irányú fejlesztéséhez. Az új élményelemek és infrastruktúrák kialakítása során törekedni kell az alulhasznosított ingatlanok bevonására és a területileg kiegyensúlyozottabb terhelés előmozdítására. Az intézkedés keretében közvetetten megjelenik a turisztikailag frekvenciált városrészek környezetének (közterület, zöldfelület, épületállomány, műemlékek) és a kapcsolódó szolgáltatások minőségi fejlesztése, valamint a turisztikai attrakciók megközelíthetőségének javítása.

Az intézkedés alá kormányzati, fővárosi és kerületi hatáskörben megvalósuló projektek tartoznak.

5.5. Várostérség gazdaságának működését és növekedését biztosító mobilitás fejlesztése

Budapest várostérségének közlekedési rendszere a gazdaság napi működésének egyik alapfeltétele, az áruk, termékek szállítása, az emberek munkahely, lakóhely és különböző szolgáltatások közötti közlekedésének biztosítása révén. A légi és vasúti közlekedés különösen nagy szerepet játszik a turizmus, valamint a fővárosi gazdaság nemzetközi és hazai gazdasági hálózatban betöltött és potenciálisan betölthető, erősíthető szerepeinek kialakításában. A vasúti hálózat és a fővárosi közösségi közlekedés integrált fejlesztése várostérségi szinten segíti a vállalkozások számára a munkaerő rendelkezésre állását, s a jelentősebb hálózati fejlesztések (intermodális csomópontok, tengelyek) megnövelik a gazdaságfejlesztési lehetőségeket is. A közlekedésfejlesztéssel a Balázs Mór Terv részletesen foglalkozik. A Balázs Mór Tervben foglalt intézkedések fontosak jelen stratégia céljainak elérése érdekében, így azok részei a stratégiának.

Gazdaságfejlesztési szempontból kiemelt jelentőségű, középtávon tervezett intézkedések a következők:

- Közösségi közlekedés minőségi fejlesztése
- Reptéri közlekedési kapcsolatok fejlesztése
- Elővárosi vasút – HÉV integrált fejlesztése
- Metróvonalak további fejlesztése

Az intézkedés alatt megvalósuló projektek a főváros és a kormány hatáskörébe tartoznak. Állami feladatkörbe tartozik a vasúti kapcsolatok, elővárosi vasúti rendszer, s a HÉV-ek fejlesztése. Az integrált, közösségi közlekedéssel együtt megvalósítandó tervek koordinálásában a BKK Zrt. mellett szerepet kapnak a releváns kormányzati szervek, a koordinációért Budapest Főváros Önkormányzata és a Budapestért és a fővárosi agglomeráció fejlesztéséért felelős államtitkárság gondoskodik, a döntéseket a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa hozza.

6. KOHERENCIA

Belső koherencia

A stratégia közép és hosszú távú célrendszere közötti illeszkedést számos ponton egymást erősítő koherens célrendszert alkot. A támogató üzleti környezet hosszú távú célja (első hosszú távú cél) a szabályozói rendszer egyszerűsítésével és a gazdaság szabályozásban hiányzó összhang megteremtésével, illetve az hiányzó üzleti infrastruktúrák kiépítésével és fejlesztésével érhető el. A gazdaság stabilitását, az innovatív, fejlődő, finanszírozási lehetőségekkel rendelkező üzleti környezet is támogatja. Mindezek alapján elmondható, hogy az első, második, harmadik és ötödik célok szolgálják e hosszú távú cél elérését, melyekhez a munkaerőpiac rugalmasságát elősegítő (negyedik cél) intézkedések is hozzájárulnak. Az említett célok közötti szinergiák tovább erősítik a gazdaságfejlesztési célrendszer összehangolt megvalósulását.

		HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK				
		1.	2.	3.	4.	
		Budapest, ahol érdemes vállalkozni	Budapest, a jól szervezett gazdasági tér	Budapest, az ötletek városa	Budapest, ahol jó dolgozni	
KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK	1.	Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	XX	XX		XX
	2.	Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése	X	XX	X	
	3.	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	XX		XX	
	4.	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése		X		XX
	5.	Budapesti üzleti környezet fejlesztése	X	X	X	X

57. ábra: A stratégia közép- és hosszú távú céljainak kapcsolódása
 Forrás: saját szerkesztés

Ahhoz, hogy hosszú távon Budapest egységes jól szervezett gazdasági térré válhasson (második hosszú távú cél) szükséges, hogy középtávon létrejöjjön a szabályozók közötti összhangot megteremtő együttműködés. Továbbá lényeges az egyértelmű gazdaságirányítási fókuszok mentén való fejlesztéspolitika, vagyis a második középtávú cél alapvetően hozzájárul a második hosszú távú cél eredményes megvalósulásához.

Budapest célja, hogy vonzó célpontja lehessen a kreatív, innovatív gondolkodóknak (harmadik hosszú távú cél). Ehhez mindenekelőtt az innovációs környezet minősége, a közszolgáltatások magas

színvonala, illetve az vállalkozásindítás pozitív jövőképe tud alapul szolgálni. Mindezek alapján, a második, harmadik és ötödik középtávú célok meghatározóak e kérdésben. A hosszú- és középtávú célok közötti összefüggések ebben a kérdésben is érvényesülnek, például, hogy a környezetminőségét a közszolgáltatások minőségén keresztül lehet leginkább kedvező irányban befolyásolni.

A befogadó és rugalmas munkaerőpiac megteremtésére irányuló hosszú távú célt közvetlenül a negyedik középtávú céllal támogatja a Stratégia. A munkaerőpiaci beavatkozások hatékonyságát nagyban erősíti, az oktatás és egészségügy minőségi javulása, illetve a vállalkozások fejlődési korlátainak (egyes középtávú cél) megszüntetése.

		HOSSZÚ TÁVÚ CÉLOK			
		2.	3.	4.	5.
		Hatékony fővárosi gazdaság-fejlesztési intézmény-hálózat és eszközrendszer kiépítése	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése	Budapesti üzleti környezet fejlesztése
KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK	1.	Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	X	XX	X
	2.	Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése		XX	XX
	3.	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban			XX
	4.	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése			

58. ábra: Középtávú célok közötti belső koherencia
Forrás: saját szerkesztés

Külső koherencia

Az európai és hazai területi valamint ágazati stratégiák magasabb területi szinten jelölnék ki fejlesztési irányokat, melyek ismerete, figyelembe vétele a stratégiakészítés során követelmény. A stratégia fejlesztési irányai, s a célok elérését biztosító intézkedések megvalósítása ezzel egyúttal hozzájárul a fővárosi, országos, és az uniós célkitűzések teljesítéséhez is - természetesen különböző mértékben. A következőkben a stratégiában megfogalmazott célkitűzéseknek az alábbi stratégiai dokumentumokban megfogalmazott célkitűzésekhez való hozzájárulása kerül bemutatásra:

- Budapest 2020 Integrált Településfejlesztési Stratégia 2020 (továbbiakban: Budapest 2020).
- Budapest 2030 Hosszú távú fejlesztési koncepció (továbbiakban: Budapest 2030)
- Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és területfejlesztési Koncepció
- Európa 2020 stratégia és illeszkedés az EU 11 tematikus céljához

KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK						
BUDAPEST 2020 CÉLJAI		1.	2.	3.	4.	5.
		Vállalkozó-barát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	Hatékony fővárosi gazdaság-fejlesztési intézmény-hálózat és eszköz-rendszer kiépítése	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése	Budapesti üzleti környezet fejlesztése
	1. Kezdeményező, együttműködő városfejlesztés	XX	XX	X	X	X
	2. Vállalkozás- és beruházásbarát gazdasági környezet	XX	XX	XX	XX	XX
	3. Intelligens városműködés	X	X	XX	X	XX
	4. Sokszínű, értékőrző, zöld nagyvárosi környezet					XX
	5. Nyitott, szolidáris és aktív budapestiek	X			XX	X
6. Dunával együtt élő város					X	

59. ábra: A stratégiai céljainak hozzájárulása a Budapest 2020 céljaihoz
Forrás: saját szerkesztés

KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK						
BUDAPEST 2030 CÉLJAI		1.	2.	3.	4.	5.
		Vállalkozó-barát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	Hatékony fővárosi gazdaság-fejlesztési intézmény-hálózat és eszköz-rendszer kiépítése	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése	Budapesti üzleti környezet fejlesztése
	Kezdeményező városfejlesztés	XX	XX	XX	X	X
	Partnerség - a jövő közös tervezése a térségben és országosan	X	XX	X	X	X
	Egységes Budapest		XX			X
	Budapest nemzetközi és európai szerepének erősítése		XX	XX	X	XX
	Egészséges környezeti feltételek megteremtése				X	XX
	Klímavédelem és hatékony energiafelhasználás			X		XX
	Az egyedi városkarakter értékalapú megőrzése és fejlesztése					XX
	A Dunával együtt élő város					XX
	Hatékony, kiegyensúlyozott városszerkezet - kompakt város					XX
	A barnamezős területek a városfejlesztés célterületei					XX
	Intelligens mobilitás			X		XX
	Tudás, készség és zöldalapú gazdaságfejlesztés		XX	XX	X	
	Önfenntartó városgazdálkodási rendszer		XX	XX		XX
	Kulturális sokszínűség megőrzése és fejlesztése					X
	Humán szolgáltatások optimalizálása				XX	X
Igényekhez igazodó, rugalmas lakásstruktúra megteremtése				X	X	

60. ábra: A stratégiai céljainak hozzájárulása a Budapest 2030 céljaihoz
 Forrás: saját szerkesztés

KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK							
Nemzeti Fejlesztés 2030, OFTK		1.	2.	3.	4.	5.	
		Vállalkozó-barát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	Hatékony fővárosi gazdaság-fejlesztési intézmény-hálózat és eszköz-rendszer kiépítése	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése	Budapesti üzleti környezet fejlesztése	
	A városfejlesztés szempontjai és nemzeti prioritásai:						
	Fenntartható és kompakt városszerkezet					XX	
	Energiafüggőség csökkentése és klímavédelem			X		XX	
	A leromlott városrészek hanyatlásának megállítása, megelőzése			X		XX	
	A demográfiai változások - a városi népességfogyás kezelése, a családok és a helyi közösségek megerősítése				X	X	
	Együttműködés a többszintű kormányzás jegyében	X	XX	XX		X	
	A helyi és térségi gazdaságfejlesztés	XX	XX	XX	XX	X	
	Budapestre megfogalmazott fejlesztési irányok						
A térségi pozíció erősítése a földrajzi, geopolitikai adottságok kihasználásával.		XX	X		XX		
A népesség megtartása vonzó, egészséges életkörülmények biztosításával, az esélyegyenlőség megerősítésével és a rugalmas lakásstruktúra kialakításával.				XX	XX		
Kezdeményező város- és térségfejlesztés, tudás- és készségalapú gazdaságfejlesztés, zöld gazdasági kultúra meggyökereztetése, valamint a turizmusban rejlő gazdasági lehetőségek kihasználása.	X	XX	XX	X	X		

KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK						
Nemzeti Fejlesztés 2030, OFTK		1.	2.	3.	4.	5.
			Vállalkozó-barát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	Hatékony fővárosi gazdaság-fejlesztési intézmény-hálózat és eszközrendszer kiépítése	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése
	A gazdasági fejlődést lehetővé tevő differenciált területi kínálat biztosítása.					XX
	A város és a Duna együttélésének megteremtése.					
	Kiegészüllyozott városi térszerkezet kialakítása differenciált központrendszerrel, a kompakt város elvének megvalósítása.					XX
	A területhasználat és a közlekedés integrált fejlesztése, a városi közösségi közlekedés súlyának növelése.					XX

61. ábra: A stratégiai céljainak hozzájárulása a Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) céljaihoz
 Forrás: saját szerkesztés

KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK						
Európa 2020 CÉLJAI		1.	2.	3.	4.	5.
		Vállalkozó-barát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése	Hatékony fővárosi gazdaság-fejlesztési intézmény-hálózat és eszköz-rendszer kiépítése	Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban	Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése	Budapesti üzleti környezet fejlesztése
	1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése		XX	XX		
	2. Az IKT-khoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása		X	XX		
	3. A KKV-k versenyképességének fokozása	X	XX	XX		
	4. Az alacsony szén-dioxid kibocsátásra való áttérés támogatása minden ágazatban			X		X
	5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése			X		X
	6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése			X		XX
	7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák előtti akadályok elhárítása					XX
	8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése				XX	
	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem				XX	
	10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba				XX	
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása	XX	XX			X	

62. ábra: A stratégiai céljainak hozzájárulása az Európa 2020 prioritásaihoz
 Forrás: saját szerkesztés

7. VÉGREHAJTÁS SZERVEZETI KERETEI

A Budapesti Gazdaságélénkítés és Munkahelyteremtés Stratégia félidei felülvizsgálatára jelen dokumentumban kerül sor. A felülvizsgálat eredményeképpen a Stratégia Budapest Főváros Önkormányzatának gazdaság szabályozó eszközeit határozza meg és foglalja össze, illetve a Stratégia alkotásba és felülvizsgálatába bevont szervezetek (kerületek, vállalkozói és kormányzati szervezetek) budapesti gazdaságfejlesztési erőfeszítéseinek koordinálását és hatékonyságnövekedését célozza meg. A Stratégia következő, 2018-2021 közötti időszakára vonatkozólag a stratégiaalkotásban résztvevő szervezetek egy akciótervben hangolják össze gazdaságfejlesztési tevékenységüket. Az akcióterv reflektál a stratégia környezetében bekövetkező változásokra, figyelembe veszi a stratégia előrehaladását és összehangolja az érintett szervezetek fejlesztési tevékenységeit. Annak érdekében, hogy az akcióterv és a stratégia megvalósulási folyamatát nyomon lehessen követni és értékelni lehessen a keletkezett tapasztalatokat, a Fővárosi Önkormányzat vagy kijelölt szervezete évente elkészíti a stratégia előrehaladásáról és az akcióterv megvalósulásáról készített monitoring jelentését, a stratégiában jóváhagyott indikátorrendszer segítségével. Ez a jelentés nem csak a már azonosított projektek, s ezzel a stratégiai célok megvalósulását értékeli, hanem számba veszi a monitoring jelentés időtartama alatt elindított és tervezett projektek, kezdeményezések körét, ezzel mintegy aktualizálva az akciótervet is. A Stratégia végrehajtásáért a Fővárosi Önkormányzat felelős az intézkedések végrehajtása során nevesített partnerek közreműködésével.

intézkedés	Intézkedés végrehajtásában közreműködő partnerek
1.1 Vállalkozáshoz szükséges információk elérésének megkönnyítése	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány, a Főpolgármesteri Hivatal és a kerületek, valamint a BKIK
1.2. Szabályozási környezet és vállalkozói adminisztráció egyszerűsítése	Kormányzat, a kerületek és a Fővárosi Önkormányzat
1.3. Elektronikus ügyintézés széleskörű elterjesztése	Kormányzat, a kerületek és a Főpolgármesteri Hivatal
1.4. Hatóságok szervezetfejlesztése, vállalkozásbarát működésének kialakítása	A kerületek és a Főpolgármesteri Hivatal
2.1. BVK tudásközpont szerepének erősítése – platformok és gazdasági diplomácia erősítése	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
2.2. Városfejlesztési alap létrehozása	Fővárosi Önkormányzat
2.3. Hatékony, koordinált turizmus és márkáépítés	Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ, Magyar Turisztikai Ügynökség, BVA Budapesti Városarculati Kft.
2.4. Helyi gazdaságfejlesztés koordinációja	kerületi önkormányzatok
2.5. Gazdasági események támogatása, együttműködés a megvalósításban	Főpolgármesteri Hivatal, Budapesti Városarculati Kft., Budapesti Fesztivál- és Turisztikai Központ és a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
2.6. Kisvállalkozói adókedvezmények rendszeres felülvizsgálata	Főpolgármesteri Hivatal, Fővárosi Önkormányzat
2.7. Mikrohitelzési rendszer továbbfejlesztése	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány, kerületi önkormányzatok

intézkedés	Intézkedés végrehajtásában közreműködő partnerek
3.1. Üzleti innováció, tudásátadás, tudásmegosztás a vállalkozások hatékonyságának növelése érdekében	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
3.2. Startup Budapest Program	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
3.3. Innováció a városfejlesztésben, városüzemeltetésben	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány, mint koordinátor, közszolgáltató vállalatok, BFTK, Főpolgármesteri Hivatal és annak Városépítési Főosztálya, BVA
3.4. Inkubátorok és közösségi irodák kialakításának támogatása	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány és a kerületi önkormányzatok
3.5. Budapesti innovációs ökoszisztéma nemzetközi élvonalba emelésének elősegítése	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány és a Főpolgármesteri Hivatal
3.6. Nyílt közadatok programja	Főpolgármesteri Hivatal
3.7. Digitális infrastruktúra fejlesztésének elősegítése	Kormányzat, Fővárosi Önkormányzat
4.1. Atipikus foglalkoztatás ösztönzése a belső erőforrások aktiválása érdekében	Főpolgármesteri Hivatal, intézményei és vállalatai, valamint a kerületi önkormányzatok hasonló szervezeti háttere, Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
4.2. Vállalkozóvá válás, önfoglalkoztatás támogatása	Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány
4.3. Egészségügyi, rekreációs szolgáltatások fejlesztése	Fővárosi Önkormányzat, Kormányzat, kerületi önkormányzatok
4.4. Esélyteremtő és kompetencia-fejlesztést célzó programok a köznevelésben	Kormányzat
4.5. Képzési struktúra és eszközrendszer fejlesztése	Kormányzat, BKIK
4.6. Munkavállalói képzések és kompetenciafejlesztések	Kormányzat, kerületek és a Fővárosi Önkormányzat
4.7. Munkaerő mobilitás növelése lakhatási kezdeményezések támogatásával	Fővárosi Önkormányzat és szolgáltató vállalatai, valamint a kerületi önkormányzatok
4.8. Bölcsődék és családi napközik, valamint óvodák infrastrukturális fejlesztései	kerületi önkormányzatok
4.9. Alacsony képzettségűek foglalkoztatásának elősegítése	Kormányzat, kerületi önkormányzatok, Esély Nonprofit Kft.
5.1. Barnamezős gazdasági területek fejlesztésének és gazdaságfejlesztési zónák kialakításának támogatása	A kerületek és a fővárosi önkormányzat, magántulajdonosok
5.2. Alközpontok, vegyes funkciójú kiemelt városi területek és ingatlanok koordinált fejlesztése	Kormányzat, kerületek és Fővárosi Önkormányzat, vállalkozások
5.3. Városi életminőséget és az ingatlanfejlesztéseket kiszolgáló közmű infrastruktúra biztosítása	közszolgáltató vállalatok, Főpolgármesteri Hivatal releváns szervezeti egységei
5.4. Városi épített környezet értékteremtő fejlesztése	Kormányzat, kerületek és Fővárosi Önkormányzat

8. A STRATÉGIA INDIKÁTORRENDSZERE

Hosszú távú célokhoz kapcsolódó indikátorok

Az alábbi táblázatban felsorolt indikátorok a Stratégia hosszú távú céljai felé való elmozdulást, illetve a stratégiai környezet időközben bekövetkezett változásait mérik.

Cél	Indikátor	Típus	Mérték-egység	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték forrása	Frissítés gyakorisága	Frissítés forrása	Milyen területi egységre vonatkoznak az adatok
„15 éven belül Budapest Közép-Európa vezető gazdasági térsége legyen”									
	GDP	hatás	Millió € - PPS	63 928	2012	Eurostat	1 év	Eurostat	Budapest
	GDP/fő	hatás	€ - PPS	37 513	2012	Eurostat	1 év	Eurostat	Budapest
	Teljes foglalkoztatási ráta (20-64 évesek körében)	hatás	%	68,00%	2014	KSH	1 év	Eurostat	Budapest
	Teljes foglalkoztatási ráta (15-64 évesek körében)	hatás	%	64,50%	2014	KSH	1 év	Eurostat	Budapest
I. Budapest, ahol érdemes vállalkozni: a támogató üzleti környezet									
	Budapest helyezése a Doing business rangsorában	hatás	helyezés	54	2015	www.doingbusiness.org	1 év	www.doingbusiness.org	Budapest
	Induló vállalkozások száma Budapesten	hatás	db	15 579	2012	KSH	1 év	KSH	Budapest
II. Budapest az egységes és jól szervezett gazdasági tér: koordinált gazdaságfejlesztés és munkaerő-piaci politika									
	Akkreditált fejlődő klaszterek száma Budapesten	hatás	db	13	2018	www.klaszterfejlesztés.hu	1 év	www.klaszterfejlesztés.hu	Budapest
	A KMR régió vállalkozásainak K+F ráfordítása a GDP-hez képest (BERD/GDP)	hatás	%	1,81%	2012	KSH	1 év	VEKOP éves jelentés	KMR
III. Budapest az ötletek városa, amely élhetőségével és lendületével vonzza a kreatív és innovatív gondolkodókat									
	Szabadalmak száma (European patent applications in 2014 per country of residence of the first named applicant)	hatás	db	41	2014	EPO	1 év	Eurostat	országos
	Budapest helyezése a városok élhetőségével kapcsolatos rangsorokban <i>Mercer Quality of Living</i>	hatás	helyezés	75/230	2015	Mercer	1 év	Mercer	Budapest
	Budapest helyezése a városok élhetőségével kapcsolatos rangsorokban <i>Economist Intelligence Unit Best Cities</i>	hatás	helyezés	24/70	2012	EIU	1 év	EIU	Budapest
	Budapesti egyetemeken tanuló külföldi diákok száma (szemeszterenkénti a külföldi hallgatók száma nappali képzésben)	hatás	db	21 730	2014/2015	KSH	1 év	Oktatási Hivatal	Budapest
	Budapest, helyezése a nemzetközi startup felmérésekben (Digital city index)	hatás	helyezés	33/60	2016	Digital City Index	3 év	Digital City Index	Budapest

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték forrása	Frissítés gyakorisága	Frissítés forrása	Milyen területi egységre vonatkoznak az adatok
IV. Budapest, ahol jó dolgozni, a megújuló, rugalmas, befogadó munkapiac									
Veszélyeztetett csoportok foglalkoztatási rátái:									
	alacsonyan képzettek (középfokú, érettségi nélkül, 15-64 év)	hatás	%	5%	2014	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
	nők (15-64 év)	hatás	%	60,20%	2014	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
	55 év felettek (55-64)	hatás	%	45,70%	2014	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
	15-24 évesek	hatás	%	21,70%	2014	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
Atipikus foglalkoztatási formában dolgozók aránya:									
	-részidős foglalkoztatás	hatás	%	6,40%	2014	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
	-határozott idejű szerződés	hatás	%	10,40%	2014	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
Éven túli munkanélküliek									
	- aránya (KMR)	hatás	%	4,90%	2013	Eurostat	1 év	Eurostat	KMR
	- aránya (Budapest)	hatás	%	0,69%	2014	Kormányhivatal	1 év	Kormányhivatal	Budapest
	15-64 év közötti, inaktív keresők arányának változása	hatás	%	28,2%	2014	KSH	1 év	KSH	Budapest

Középtávú célokhoz és intézkedésekhez kapcsolódó indikátorok

A következő táblázatban található indikátorok a stratégia középtávú céljainak és intézkedéseinek nyomán követését szolgálják.

Cél	Indikátor	Típus	Mértékegység	Legutolsó ismert érték	Legutolsó ismert érték vonatkozási időpontja	Legutolsó ismert érték forrása	Frissítés gyakorisága	Frissítés forrása	Milyen területi egységre vonatkoznak az adatok
1. Vállalkozóbarát hivatal és szabályozói rendszer továbbfejlesztése									
Vállalkozásindítás									
	-ügyintézési ideje	eredmény	nap	5	2015	www.doingbusiness.org	1 év	www.doingbusiness.org	Budapest
	-lépéseinek száma	eredmény	db	4	2015	www.doingbusiness.org	1 év	www.doingbusiness.org	Budapest
	-egy fő/GDP-re eső költsége	eredmény	%	8,3	2015	www.doingbusiness.org	1 év	www.doingbusiness.org	Budapest
	Deregulált állami szabályok	eredmény	db	2	2018	BKIK Deregulációs Bizottsága	1 év	BKIK Deregulációs Bizottsága	országos
	A BVK joggyakorlat gyűjtésének szöveges értékelése						1 év	BVK	Budapest
II. Hatékony fővárosi gazdaságfejlesztési intézményhálózat és eszközrendszer kiépítése									
	A külföldi közvetlen tőkebefektetéssel működő vállalkozások – BPM6 Budapesten az országos %-ában	hatás	%	63	2016	KSH	1 év	KSH	Budapest
	BVK által szervezett rendezvényeken résztvevők száma	output	fő		2017	BVK	1 év	BVK	országos
	Nemzetközi fórumokon való közös budapesti részvételek száma	output	db	5	2016	BVK és Fővárosi Önk. adatszolgáltatás	1 év	BVK és Fővárosi Önk. adatszolgáltatás	nemzetközi

Nemzetközi városmarketing kampányok száma	output	db	73	2016	Fővárosi Önk. adatszolgáltatása	1 év	Fővárosi Önk. adatszolgáltatása	nemzetközi
A BVK Tudásközpont és Információs Központ éves tevékenységének szöveges értékelése						1 év	BVK	Budapest
III. Okos gazdaság – a termelékenység növelése és az innováció szerepének erősítése a gazdaságban								
Vállalkozások 3 éves túlélési rátája a KMR-ben (KKV)	hatás	%	0,526	2012	KSH	1 év	KSH	KMR
Iparüzési adóbevétel alapja, mentességek előtt Budapesten	hatás	mrd Ft	11 020	2016	Fővárosi Önk. adatszolgáltatása	1 év	Fővárosi Önk. adatszolgáltatása	Budapest
KKV-k export árbevétele a KMR-ben	hatás	millió Ft	5 211 016	2013	VEKOP éves jelentés alapján	1 év	VEKOP éves jelentés alapján	KMR
BVK mentorálásban részt vett vállalkozások száma	eredmény	db		2017	BVK	1 év	BVK	Budapest
Nemzetközi rendezvényeken a BVK szervezésében bemutatott startupok száma	output	db		2017	BVK	1 év	BVK	nemzetközi
Kerületi önkormányzatok vállalkozásfejlesztési központja / inkubátorháza	eredmény	db	2	2018	BVK	1 év	BVK	Budapest
Városi smart megoldások szemléletformáló rendezvényei	eredmény	db			Fővárosi Önk. adatszolgáltatása	1 év	Fővárosi Önk. adatszolgáltatása	Budapest
A BVK üzleti innovációs tevékenységének éves szöveges értékelése						1 év	BVK	Budapest
IV. Munkaerőpiaci aktivitás növelése és atipikus foglalkoztatás elősegítése								
Pályakezdő munkanélküliek száma Budapesten	hatás	fő	2271	2015. első negyedév	KSH	1 év	KSH	Budapest
Nem teljes munkaidőben foglalkoztatottak száma	hatás	fő		2013	KSH	1 év	KSH	Budapest
A 15–64 éves népesség foglalkoztatási aránya	hatás	%	64,2	2013	KSH	1 év	KSH	Budapest
Nők aránya a teljes időben foglalkoztatottak körében	hatás	%		2013	KSH	1 év	KSH	Budapest
Közfoglalkoztatottak száma	hatás	db	4951	2013	KSH	1 év	KSH	Budapest
Bölcsőde lefedettség arány (betöltött helyek száma / férőhely)	eredmény	%	96%	2013	KSH	1 év	KSH	Budapest
Létrejött kerületi önkormányzati szolgálati lakások száma	eredmény	db			kerületi önk. adatszolgáltatás	1 év	kerületi önk. adatszolgáltatás	Budapest

V. Budapesti üzleti környezet fejlesztése

	Kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma	hatás	fő	3 511 429	2016	KSH	1 év	KSH	Budapest
	Modern irodaterületek létesülése	hatás	m2	79 919	2017	Budapest Research Forum	1 év	Budapest Research Forum	Budapest
	Átalakul barnamezős területek nagysága	eredmény	ha		2018	Fővárosi Önkormányzat	1 év	Fővárosi Önkormányzat	Budapest
	Távhő szolgáltatásba bekapcsolt intézmények száma	eredmény	db		2018	Főtáv	1 év	Főtáv	Budapest
	Közös üzleti ingatlanrendszerben kijánlott ingatlanok száma	output	db	136	2016	BKIK BUM www.kiberel em.hu	1 év	BKIK BUM www.kiberel m.hu	Budapest